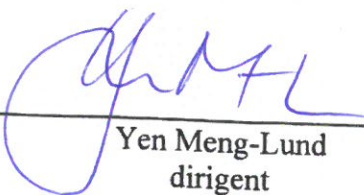

ÅRSRAPPORT 2018

Årsrapporten er fremlagt og godkendt
på selskabets ordinære generalforsam-
ling den 28. maj 2019

Yen Meng-Lund
dirigent

INDHOLD

LEDELSESBERETNING

Forord	3
Kunderne og HOFOR	4
Koncernstruktur	6
Hoved- og nøgletal	10
Årets resultat i koncernen	10
De enkelte forretningsområder	12
Strategisk retning og resultater	29
Samfundsansvar	40
Risici	52

VAND OG SPILDEVAND LOKALT	56
---------------------------	----

ÅRSREGNSKAB

Resultatopgørelse	95
Balance	96
Pengestrømsopgørelse	98
Egenkapitalopgørelse	99
Noter – herunder anvendt regnskabspraksis	100

Forsiden

Kløvermarkens Pumpestation er Danmarks største spildevandspumpestation. De sidste omkoblinger blev færdige i slutningen af 2018, og den blev idriftsat i starten af 2019.

Udgivet april 2019

HOFOR A/S
Ørestads Boulevard 35
2300 København S
CVR-nr. 10073022
Telefon: 33 95 33 95
Mail: hofor@hofor.dk

Grafik og design: Reklamebureauet Realize
Foto: Carsten Andersen, Martin Dyrlov, Ulrik M. Eriksen/SEES Media, Niklas Tarp-Petzke, Jorunn Keller m.fl.
Tryk: HOFOR A/S
Denne rapport kan hentes på www.hofor.dk eller ved henvendelse til HOFOR A/S.
Årsrapporten for HOFOR Forsyning Holding P/S kan endvidere fås hos Erhvervsstyrelsen.

FORORD

I 2018 fik vi igen en forsmag på, hvordan klimaforandringerne påvirker os. Sommeren begyndte tidligt, og allerede i maj måned bad HOFOR om hjælp til at spare på vandet for at undgå, at vi skulle komme til at mangle drikkevand. I slutningen af juni blev advarslen ændret til et decideret vandingsforbud på offentlige arealer som boldbaner, golfbaner og i parker. Der var gulbrune græsplæner i de fleste villahaver og på offentlige arealer, og det lykkedes at have nok drikkevand gennem hele tørken. Vi siger tak for hjælpen til kommunerne og vores kunder.

Græsplænerne blev heldigvis grønne igen, da det i løbet af august begyndte at regne lidt. Så kom efteråret, og vi tog fat på den sidste varmesæson med kulfyring på Amagerværket. BIO4-projektet er ved at nå sin afslutning, og vi forventer, at varmesæsonen 2019/2020 bliver sat i gang med bæredygtig biomasse. Det er HOFORs største enkeltstående projekt nogensinde, og det er vi meget stolte af. Overgangen fra kul til biomasse er et stort skridt i retning af at nå målet om, at København skal være CO₂-neutral i 2025. Et andet vigtigt projekt i den sammenhæng er dampkonverteringen, hvor vi omstiller store dele af byen fra at få varme leveret med damp til den mere miljøvenlige og CO₂-besparende vandbaserede fjernvarme. Det er et projekt, der faktisk bliver færdigt hurtigere end først forventet.

Vi har andre meget store projekter i gang i HOFOR. Der er udrulningen af blødere vand i hele forsyningsområdet – et projekt, der i løbet af året fik lagt en mere præcis plan for, hvornår den enkelte kunde i de enkelte kommuner får glæde af det blødere vand. Så er der de store skybrudsinvesteringer med blandt andet skybrudstunneler, der skal sørge for, at vi får regnvandet hurtigt væk fra byen, når det regner kraftigt. Kalvebod Brygge Skybrudstunnel og Svanemøllen Skybrudstunnel indledte i 2018 arbejdet med miljøvurderinger og går her efter ind i fasen med den endelige projektering. Et andet meget stort klimasikringsprojekt er Harrestrup Å-projektet, som går på tværs af ti kommuner og deres forsyningselskaber. I 2018 blev der vedtaget en plan for de omkring 40 projekter langs åen.

"Sommeren begyndte tidligt, og allerede i maj måned bad HOFOR om hjælp til at spare på vandet"

I begyndelsen af 2019 blev pumperne på den helt nye spildevandspumpestation på Kløvermarken sat i gang. Det er Danmarks største af sin slags og sørger døgnet rundt for at sende

byens spildevand videre til rensning. Vi er endvidere i gang med at undersøge muligheden for at etablere to store havvindmølleparker, og snart har vi også en ny fjernkølecentral klar, der vil kunne levere klimavenlig køling til Ørestaden. Endelig overtog vi i 2018 et biogas-anlæg, som vil være med til at sikre andelen af biogas i bygassen. Alle disse projekter er vi stolte af at være en del af.

HOFOR har i løbet af 2018 været i medierne i sager vedrørende dårlige arbejdsvilkår og skattefusk blandt leverandører og underleverandører. Vi kan ikke love, at vores leverandører og underleverandører til enhver tid overholder alle regler om arbejdsvilkår. Men vi kan love, at de kender HOFORs krav, og at vi løbende tjekker op på, om de lever op til vores forventninger til dem. Gør de ikke det, kommer vi efter dem.

Nu har vi så taget hul på 2019, som bliver endnu et spændende år i HOFOR. Vi vil sikkert igen opleve klimaforandringerne, om det så bliver med for lidt eller for meget vand. Og vi vil også i dette år gå stolte på arbejde og dagligt bidrage til små og store skridt i retning af, at vores byer bliver mere bæredygtige. Som en klog 16-årig svensk pige siger, er det nu, vi skal handle. Og det gør vi så. Vi skal nemlig også kunne leve og bo i vores byer om 100 år.

Leo Bruno Larsen
Formand

Lars Therkildsen
Adm. direktør

KUNDERNE OG HOFOR

HOFORs vision er at skabe bæredygtige byer. Det gør virksomheden ved at levere vand- og energiløsninger til omtrent en million kunder – grønt, sikkert og billigt. Kunderne spiller en vigtig rolle for virksomheden, for uden kunder var der faktisk intet HOFOR.

Hvis HOFOR skal skabe bæredygtige byer, skal kunderne være med. HOFOR skal kunne motivere kunderne til at spare på vandet, somerlukke for varmen, samarbejde om dampkonvertering samt aflæse og betale til tiden. Derfor skal HOFOR arbejde for, at kunderne kender virksomheden og er trygge ved at bruge de ydelser og faciliteter, HOFOR tilbyder, f.eks. rådgivning og selvbetjeningsløsninger. Det skal være enkelt og attraktivt at være kunde i HOFOR.

HOFOR er ejet af otte kommuner. I alle otte ejerkommuner leverer HOFOR vand og afleder spildevand. Desuden forsyner HOFOR København med fjernvarme, bygas, fjernkøling og investerer i vindenergi.

Kunderne skal have grønne, sikre og billige forsyningsløsninger, og hvis man ser på prisudviklingen for en københavnerlejlighed de sidste fem år, så er det lykkedes HOFOR at holde den samlede udgift til forsyningerne i ro. Også i HOFORs andre syv kommuner er priserne på vand og spildevand holdt i ro og ligger under eller tæt på landsgennemsnittet.

I de kommende år vil der være fokus på at fastholde den høje drikkevandskvalitet og udvikle blødere vand. Spildevandssystemet bliver

udbygget, så det på trods af mere regnvand er muligt at undgå oversvømmelser i byerne, forbedre eller fastholde badevandskvaliteten ved strande og havnebade og sikre vandmiljøet i en række å-systemer. Disse tiltag forventes at medføre prisstigninger over de kommende år.

HOFOR vil fortsat være en vigtig spiller på energimarkedet og levere fjernvarme og bygas så miljøvenligt som muligt ved hele tiden at have fokus på at mindske CO₂-udslippet fra produktion og levering. På den måde kan HOFOR være med til at indfri Københavns ambition om at være verdens første CO₂-neutrale hovedstad i 2025. At nå det ambitiøse mål kræver også, at HOFORs investeringer i vindenergi lykkes, og at flere af byens virksomheder skifter til den klimavenlige fjernkøling.

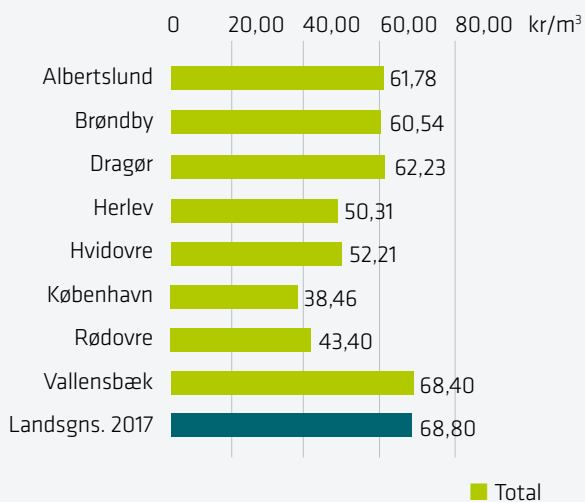
På tegningen side 5 kan man få et overordnet indtryk af de forskellige forsyninger, HOFOR står for, og hvor kunderne møder HOFOR. På de følgende sider kommer en beskrivelse af HOFORs juridiske og organisatoriske struktur, bestyrelsessammensætning, en gennemgang af hoved- og nøgletal samt årets resultat og til slut en præsentation af hvert forretningsområde – vand, spildevand, renseanlæg, fjernvarme, bygas, fjernkøling, vind og energiproduktion.

Skolebørn, hvidovreborgere og medarbejdere fik mulighed for at skrive en hilsen på tunnelboremaskinen, da den blev døbt Gudrun. Nu er den i gang med at gnave sig gennem Hvidovres undergrund for at bore den sidste del af Damhusledningen.

Prisen for en m³ vand inkl. spildevandsafledning

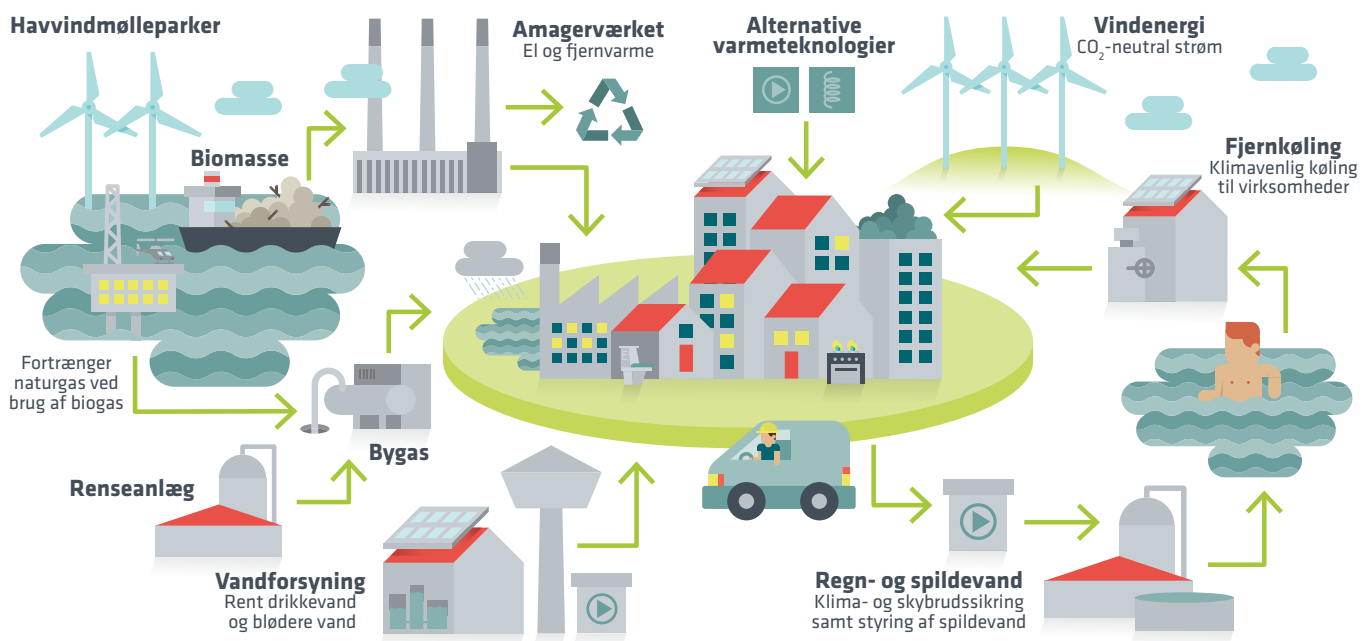
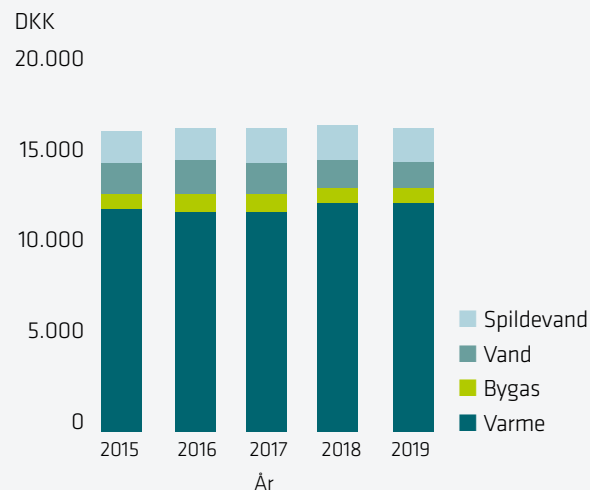
Prisen for en m³ vand/spildevandsafledning inkl. moms og afgifter i HOFORs forsyningsområde i 2019 sammenholdt med landsgennemsnittet i 2018-priser

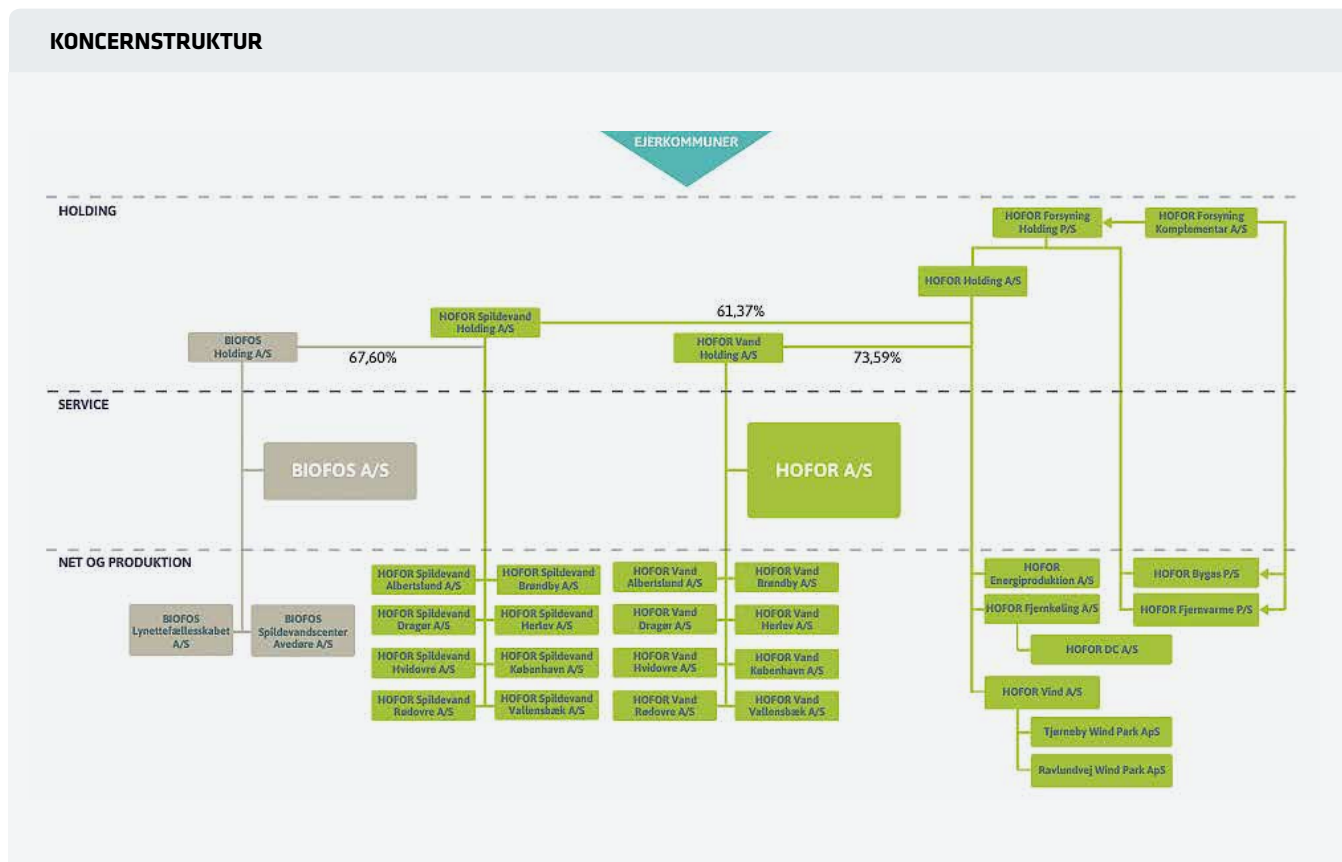
Fakta

- ▶ 1.000.000 vandkunder
- ▶ 800.000 spildevandskunder
- ▶ 600.000 varmekunder
- ▶ 300.000 bygaskunder
- ▶ 83 storkunder med en samlet effekt på 70 MW fjernkøl

Udvikling i samlet årlig udgift for en gennemsnitlig lejlighed i København inkl. afgifter og moms

KONCERNSTRUKTUR

JURIDISK STRUKTUR

HOFOR er kommunalt ejet, og forskellige dele af koncernen har forskellige ejerkommuner.

- HOFOR Forsyning Komplementar A/S er ejet af Københavns Kommune. Selskabets funktion er at være komplementar i selskaberne HOFOR Forsyning Holding P/S, HOFOR Fjernvarme P/S og HOFOR Bygas P/S. Disse tre selskaber er partnerselskaber og skal derfor have mindst en komplementar, der hæfter for deres forpligtelser.

- HOFOR Forsyning Holding P/S er ejet af Københavns Kommune. Selskabet ejer aktiekapitalen i datterselskaberne HOFOR Fjernvarme P/S, HOFOR Bygas P/S samt HOFOR Holding A/S.

- HOFOR Holding A/S ejer aktiekapitalen i datterselskaberne HOFOR Fjernkøling A/S, HOFOR Vind A/S, HOFOR Energiproduktion A/S og ejer herudover 61,37 pct. af aktiekapitalen i HOFOR Spildevand Holding A/S og

73,59 pct. af aktiekapitalen i HOFOR Vand Holding A/S.

- HOFOR Fjernkøling A/S ejer datterselskabet HOFOR DC A/S.

- HOFOR Vind A/S ejer datterselskaberne Tjærneby Wind Park ApS samt Ravlundvej Wind Park ApS.

- HOFOR Vand Holding A/S er ejet af kommunerne i Albertslund (3,19 pct.), Brøndby (5,98 pct.), Dragør (1,92 pct.), Herlev (3,40 pct.), Hvidovre (6,64 pct.), København via HOFOR Holding A/S (73,59 pct.), Rødovre (3,94 pct.) og Vallensbæk (1,34 pct.). Selskabet ejer vandselskaberne i ovennævnte kommuner samt serviceselskabet HOFOR A/S.

- HOFOR Spildevand Holding A/S er ejet af kommunerne i Albertslund (6,73 pct.), Brøndby (7,44 pct.), Dragør (2,49 pct.), Herlev (4,65 pct.), Hvidovre (9,70 pct.), København via HOFOR Holding A/S (61,37 pct.), Rødovre (4,36 pct.)

og Vallensbæk (3,26 pct.). Selskabet ejer spildevandsselskaberne i ovennævnte kommuner samt 67,60 pct. af hovedstadsområdet rensekonzern BIOFOS.

Alle HOFORs medarbejdere er ansat i HOFOR A/S, der fungerer som serviceselskab for alle selskaberne i HOFOR (bortset fra BIOFOS). Serviceselskabet udfører således alle opgaver inden for drift, vedligehold og administration samt ny- og reinvesteringer for net- og produktionsselskaberne (dog står net- og produktionsselskaberne selv for varmekøb, køb af vand fra andre vandselskaber, brændsler mv.). Net- og produktionsselskaberne køber ydelser og investeringer af serviceselskabet til omkostningsbestemte priser, hvorimod tredjepart handler på markedsvilkår. Samtlige udgifter og indtægter i serviceselskabet viderefaktureres til net- og produktionsselskaberne, og med undtagelse af en minimal forrentning af egenkapitalen samt enkelte udlejningsaktiviteter oparbejder serviceselskabet dermed hverken over- eller underskud.

ORGANISATORISK STRUKTUR

HOFOR ledes af virksomhedsledelsen, som består af administrerende direktør Lars Therkildsen, teknisk direktør Bjarne Korshøj og direktør for økonomi og forretning Jan Kauffmann.

Organisationen under ledelsen er formet for at udnytte synergier på tværs af virksomheden og samtidig fastholde en stærk faglighed inden for de enkelte forretningsområder. Eksempelvis er der én projektafdeling, som opererer på tværs af forsyningerne, mens plan-afdelingerne fortsat mest hensigtsmæssigt er opdelt i vand/spildevand og varme/bygas/kraftvarme.

Forretningsområderne fjernvarme, bygas, kraftvarme, vand og spildevand er organiseret under samme tekniske direktør. På den måde sikres det, at HOFOR agerer som én virksomhed, der træffer beslutninger ud fra et samlet hensyn på tværs af forsyningerne, hvilket er en fordel for kunderne og andre interessenter.

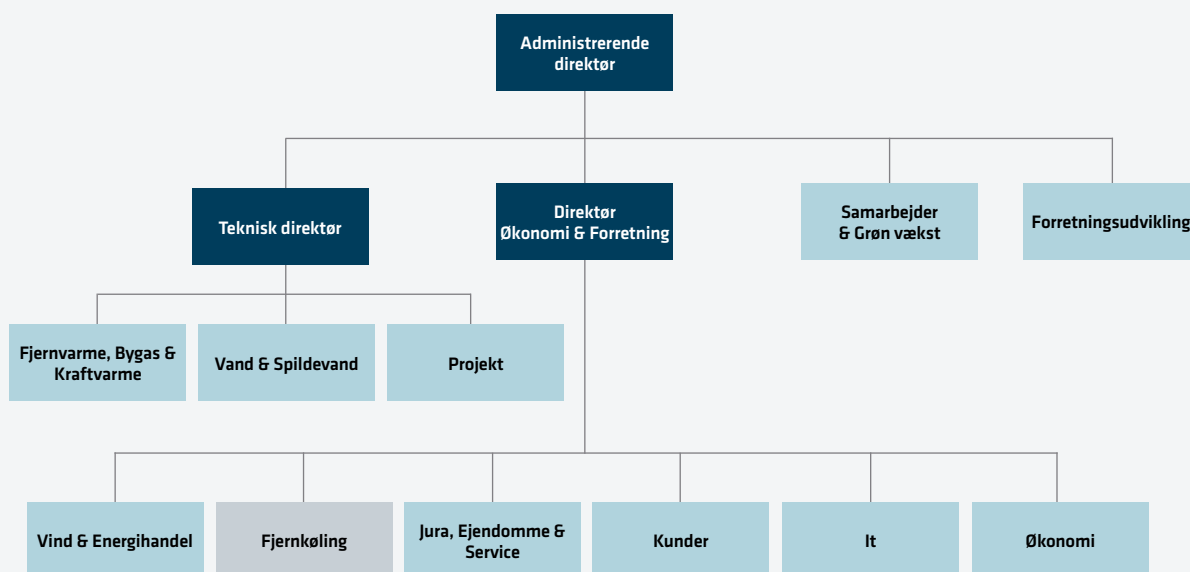
De mindre forretningsområder – vind, fjernkøling og energihandel – er organiseret med reference til virksomhedens direktør for økonomi og forretning.

Virksomhedens fællesfunktioner understøtter forsyningerne med en række administrative ydelser. Ansvar for HOFORs fællesfunktion-

er er fordelt, så forretningsudvikling, HR, kommunikation, arbejdsmiljø og beredskab hører under den administrerende direktør. Økonomi, jura, ejendomme, service, it og kunder hører under direktøren for økonomi og forretning.

Det har høj prioritet, at HOFORs ejerkommuner og andre samarbejdspartnere oplever åbenhed, gennemsigtighed og gode samarbejdsrelationer. Derfor har samarbejder og grøn vækst et særligt fokus på at sikre en lettilgængelig kontakt og god dialog med virksomhedens ejere samt understøtte ejernes og HOFORs bestræbelser på at skabe grøn vækst i regionen.

ORGANISATORISK STRUKTUR

BESTYRELSE OG DIREKTION

HOFOR består af flere selskaber og har derfor flere bestyrelser med eksterne medlemmer og medarbejdervalgte medlemmer.

På tidspunktet for årsrapportens aflæggelse består bestyrelsen i HOFOR Forsyning Holding P/S, HOFOR Forsyning Komplementar A/S samt HOFOR Holding A/S af:

Leo Larsen, formand i HOFOR-koncernen
Formand i BIOFOS-koncernen. Næstformand i Det Nationale Sorgcenter || Børn, Unge & Sorg. Fra den 22. februar bestyrelsesmedlem i Hovedstadens Letbane I/S. Bestyrelsesmedlem i Kunsthal 44 Møen

Jakob Hougaard, næstformand
Udviklingskonsulent i Dansk Råstof. Medlem af Københavns Kommunes Borgerrepræsentation for Socialdemokraterne, herunder medlem af Sundheds- og Omsorgsudvalget samt Socialudvalget

Karina Vestergård Madsen
Chefkonsulent for IT og Kommunikation på VUC Lyngby. Bestyrelsesmedlem i KBH Film & Fotoskole. Medlem af Københavns Kommunes Borgerrepræsentation for Enhedslisten, herunder gruppeformand og medlem af Økonomiudvalget (ordfører) samt Socialudvalget

Kim Hjerrild
Projektleder, Cirkulær Økonomi, Lifestyle & Design Cluster. Suppleant i Københavns Kommunes Borgerrepræsentation for Alternativet

Lars Berg Dueholm
Advokat og partner i LOU Advokatfirma

Dorthe von Bülow*
Projektleder i HOFOR A/S

Astrid Skotte*
Chefkonsulent i HOFOR A/S

Jimmi Eiberg Jensen*
Projektleder i HOFOR A/S

* Medarbejdervalgte

DIREKTIONEN:

Lars Therkildsen, adm. direktør
Formand i DANVA, Lindø Port of Odense og Blue-Energy A/S. Næstformand i Dansk Fjernvarme og KLAR Forsyning koncernen. Endvidere bestyrelsesmedlem i Danmarks Grønne Investeringsfond

Jan Kauffmann, direktør for økonomi og forretning. Bestyrelsesmedlem i Fjernvarme Fyn-koncernen

På tidspunktet for årsrapportens aflæggelse består bestyrelsen i HOFOR Vand Holding A/S og HOFOR Spildevand Holding A/S af:

Leo Larsen, formand i HOFOR-koncernen

Allan Holst, næstformand
1. viceborgmester i Dragør Kommune

Leif Pedersen

Kommunalbestyrelsesmedlem i Albertslund Kommune

Kent Max Magelund

Borgmester i Brøndby Kommune

Thomas Gyldal Petersen

Borgmester i Herlev Kommune

Mikkel Dencker

Kommunalbestyrelsesmedlem i Hvidovre Kommune

Michel Berg

Kommunalbestyrelsesmedlem i Rødovre Kommune

Henrik Rasmussen

Borgmester i Vallensbæk Kommune

Dorthe von Bülow*

Projektleder i HOFOR A/S

Astrid Skotte*

Chefkonsulent i HOFOR A/S

Sarah C.B. Christensen*

Vandkvalitetsspecialist i HOFOR A/S

Jimmi Eiberg Jensen*

Projektleder i HOFOR A/S

* Medarbejdervalgte

DIREKTIONEN:

Lars Therkildsen, adm. direktør

FORBRUGERREPRÆSENTANTER:

På tidspunktet for årsrapportens aflæggelse er der endvidere følgende forbrugerrepræsentanter i bestyrelsen for HOFORs 16 vand- og spildevandsselskaber:

Povl Markussen

Centerleder i Agenda Center Albertslund

Anders Jørn Jensen

Centerleder i Miljøpunkt Nørrebro

På tidspunktet for årsrapportens aflæggelse består bestyrelsen i HOFOR A/S af:

Leo Larsen, formand i HOFOR-koncernen

Allan Holst, næstformand
1. viceborgmester i Dragør Kommune

Niels Zibrandtsen

Bestyrelsesformand i Zibra A/S og i bestyrelsen i en række af Zibra Gruppens datterselskaber, herunder BornFiber ApS, ZibraWireless ApS, Zibra Digital Media Group ApS, Zibrasport ApS, Heartbeats ApS, inQvation ApS, ZyberSafe ApS, Cortrium og Cognize samt direktør i Zibra Ejendomme ApS og MOOT ApS. Endvidere hovedbestyrelsesmedlem i IT-branchen samt bestyrelsesmedlem i Geeks Without Frontiers

Lars Berg Dueholm

Advokat og partner i LOU Advokatfirma

Kim Hjerrild

Projektleder, Cirkulær Økonomi, Lifestyle & Design Cluster

Dorthe von Bülow*

Projektleder i HOFOR A/S

Astrid Skotte*

Chefkonsulent i HOFOR A/S

Jimmi Eiberg Jensen*

Projektleder i HOFOR A/S

* Medarbejdervalgte

DIREKTIONEN:

Lars Therkildsen, adm. direktør

Jan Kauffmann, direktør for økonomi og forretning

HOVED- OG NØGLETAL

	2018	2017	2016	2015	2014	2013
mio. kr.						
Hovedtal						
Nettoomsætning	6.671	5.461	5.535	5.243	5.315	4.401
Andre driftsindtægter	58	68	55	163	110	100
Omkostninger til råvarer og hjælpematerialer mv.	-3.357	-3.154	-3.224	-3.117	-3.436	-3.121
Bruttoresultat	3.373	2.375	2.366	2.289	1.989	1.380
Personaleomkostninger	-612	-592	-598	-578	-562	-372
Af- og nedskrivninger	-1.833	-1.306	-1.320	-1.187	-1.366	-854
Driftsresultat	927	477	447	523	61	154
Finansielle poster, netto	-173	-174	-152	-186	-174	-159
Resultat før skat	754	303	295	337	-113	-5
Skat af årets resultat	1	1	-7	-2	-9	-1
Årets resultat efter skat	755	304	288	335	-122	-6
Investering i materielle anlægsaktiver	3.189	3.482	2.436	1.899	1.564	1.218
Balancesum	33.897	32.022	29.544	28.453	26.993	21.346
HOFOR Forsyning Holding P/S' andel af egenkapitalen	11.155	10.436	10.109	9.822	9.494	7.780
Minoritetsaktionærs andel af egenkapitalen	4.609	4.570	4.544	4.498	4.426	4.424
Egenkapital i alt	15.763	15.006	14.653	14.320	13.921	12.204
Nøgletal						
Overskudsgrad	13,9%	8,7%	8,1%	10,0%	1,1%	3,5%
Bruttomargin	50,6%	43,5%	42,7%	43,7%	37,4%	31,4%
Aktiver/Egenkapital	3,0	3,1	2,9	2,9	2,8	2,7
Egenkapitalforrentning	7,4%	3,1%	2,9%	3,5%	-1,4%	-0,1%
Antal medarbejdere	1.331	1.304	1.286	1.201	1.118	783

ÅRETS RESULTAT OG UDVIKLING I ÅRET

Koncernregnskabet for 2018 omfatter indtægter og udgifter for samtlige koncernselskaber for et helt år. Koncernregnskabet pr. 31. december 2018 omfatter aktiver og passiver for samtlige selskaber i HOFOR koncernen.

Årets ordinære resultat før skat og minoritetsinteresser er et overskud på 754 mio. kr., hvilket er 451 mio. kr. højere end i 2017.

Årets ordinære resultat før skat og minoritetsinteresser indfrie koncernens forventninger til resultatet for regnskabsåret 2018.

Koncernregnskabet for 2018 er påvirket af følgende særlige forhold:

Varmeforsyningslovens prisregler foreskriver, at der i varmeprisen kan indregnes en rimelig forrentning af ejernes indskudskapital. HOFOR modtog den 28. maj 2018 Energitilsynets afgørelse med ret til at

indregne forrentning af oprindelig indskudskapital for perioden 2006 til 2018 i varmepriserne på 761 mio. kr. Københavns Kommune bekræftede i august måned 2018 Borgerrepræsentationens beslutning om, at forrentningsbeløbet skal anvendes til at understøtte realiseringen af kommunens klimaplan gennem konsolidering og grønne investeringer i HOFORs energikoncern. Det er endvidere besluttet, at fjernvarmepriserne ikke skal stige som følge af indregning af forrentningsefterslæbet. Dette indebærer, at det fulde forrentningsbeløb på 761 mio. kr. er indregnet som en omsætning i koncernregnskabet for 2018.

I årsregnskabet har det i tidligere år været fremhævet i noterne samt i revisionen erklæring, at afgørelse af Kapitalsagen "*kan have væsentlig indvirkning på anlægsaktiver og kan påvirke størrelsen af den regnskabsmæssige egenkapital*". Efter afgørelse af Kapitalsagen har HOFOR sammen med sin revision forholdt sig til værdierne i HOFOR Fjernvarme P/S og fundet, at der er behov for en regnskabsmæssig nedskrivning svarende til restværdien af tidligere opskrevne værdier (421 mio. kr.).

Højesteret afsagde den 8. november 2018 dom i det, der i offentligheden er blevet kaldt danmarkshistoriens største skattesag. Dommen faldt ud til vandsektorens fordel og var ganske klar. Højesteret fandt, at den beregningsmetode, som SKAT havde anvendt til beregning af de skattemæssige indgangsværdier, ikke var velegnet i en sektor, der hviler i sig selv. Sagerne blev derfor hjemvist til fornyet behandling i SKAT med klar instruks om, at de regulatoriske POLKAVærdier skal lægges til grund for værdiansættelsen. Dommen har stor betydning for vandsektoren og for vand- og spildevandskunder i hele landet.

Forholdet var i årsregnskabet for 2017 omtalt under usikkerhed ved indregning og måling. Revisionen tog i deres erklæring forbehold for, hvorvidt de skattemæssigt opgjorte værdier burde indregnes i årsregnskabet efter SKATs metode med de heraf afledte regnskabsmæssige konsekvenser. Sagen er

nu afklaret på bedste vis, og omtale af usikkerhed og revisionens forbehold udgår derfor af dette års regnskab.

Koncernen har efter afgørelsen genberegnet de skattepligtige indkomster fra og med indtræden af skattepligt, og beregningerne er indregnet i nærværende årsregnskab. Der kan dog forekomme mindre ændringer til beregningerne, når SKAT har færdigbehandlet genoptagelserne, hvilket forventes at ske i løbet af 2019.

Koncernens samlede nettoomsætning mv. er steget med 1.200 mio. kr. i forhold til 2017. Stigningen skyldes primært følgende fem forhold:

- ▶ Indregningen af det fulde forrentningsbeløb på 761 mio. kr. jf. overfor.
- ▶ Salget af forbrugsydelser inkl. abonnementsbetaling er steget med 66 mio. kr., mens regulering af nettounderdekning i henhold til prisreglerne i vand, spildevand og fjernvarme er steget med 181 mio. kr. Dette indebærer samlet set, at omsætningen er forøget med 247 mio. kr.
- ▶ Salget af el produceret på Amagerværket er forøget med 208 mio. kr., mens salget af fjernvarme produceret på Amagerværket er faldet med 113 mio. kr. Netto er salget fra Amagerværket steget med 95 mio. kr.
- ▶ Salget af el produceret på vindmøller er netto steget med 31 mio. kr. i forhold til 2017 primært som følge af idriftsættelse af nye vindmølleparker.
- ▶ En samlet stigning i øvrige omsætningsposter herunder tilslutnings- og vejbidrag påvirker omsætningen positivt med 67 mio. kr.

Omkostningerne til råvarer og hjælpematerialer er samlet steget med 167 mio. kr. Dette skyldes primært en stigning i udgifterne til indkøb og produktion af fjernvarme på 121 mio. kr.

Andre eksterne omkostninger er steget samlet med 36 mio. kr. Dette skyldes primært, at posten indeholder regulering af hensættelse til oprydningsforpligtelsen for Amagerværket på 52 mio. kr.

Personaleomkostningerne er steget med 20 mio. kr., hvilket primært skyldes en stigning i antallet af ansatte på 27.

De regnskabsmæssige af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle anlægsaktiver er steget med 527 mio. kr., hvoraf de 421 mio. kr. skyldes ovennævnte nedskrivning af tidligere opskrevne aktiver tilhørende fjernvarme. Stigningen i regnskabsmæssige afskrivninger i øvrigt på 106 mio. kr. kan primært henføres til ibrugtagningen af nye anlæg mv. på fjernvarmeområdet (26 mio. kr.), energiproduktionsområdet (81 mio. kr.) og vindmølleområdet (14 mio. kr.), mens der er et fald i afskrivninger på vand- og spildevandsområdet (18 mio. kr.).

Stigningen i resultat i associerede selskaber skyldes, at HOFOR ultimo 2018 ejer andele i fem vindmøllelaug. Ved udgangen af 2017 ejedes alene andele i et enkelt laug.

Koncernens *finansielle poster, netto* er steget med 5 mio. kr. dels som følge af en stigning i koncernens samlede gældsforpligtelser, dels har koncernen opnået lave renteindtægter på indlån og værdipapirer. Dette modsvares af et fald i udgiften til garantiprovisioner.

Forventninger for det kommende år

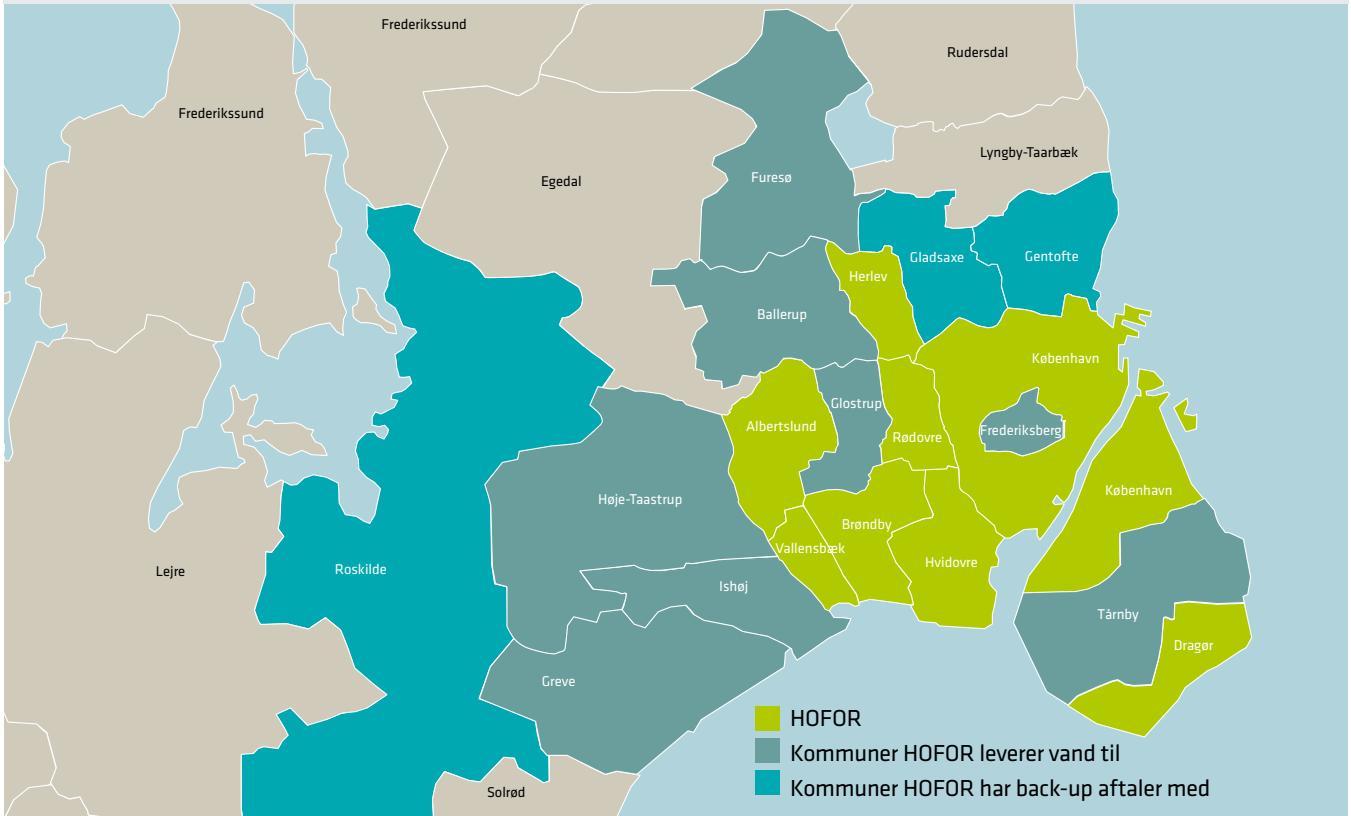
Koncernen forventer et regnskabsmæssigt resultat for året 2019, som vil være lavere end resultatet for 2018, da året var præget af særlige forhold.

Begivenheder efter regnskabsårets afslutning

Der er efter regnskabsårets afslutning ikke indtruffet begivenheder, som væsentligt vil kunne påvirke koncernens finansielle stilling.

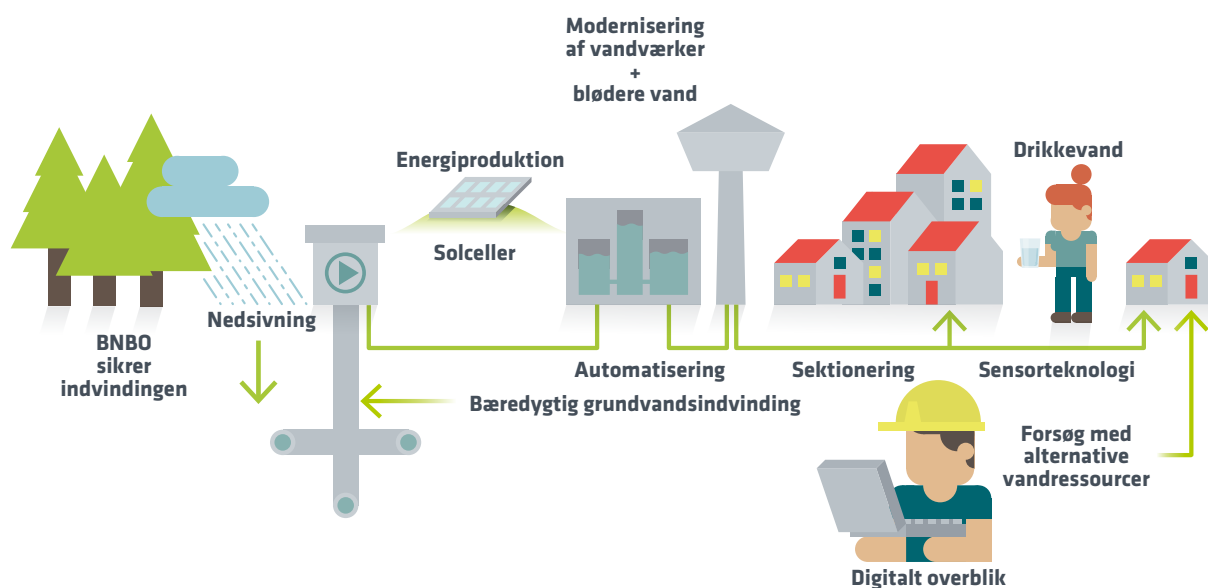
VAND

HER LEVERER HOFOR VAND

HOFORS VANDVÆRKER

Vandselskaberne i HOFOR sælger og distribuerer rent drikkevand til cirka en mio. borgere i HOFORs forsyningsområde. Vandselskaberne danner tilsammen Danmarks største vandselskab. De enkelte vandselskaber er ikke fusioneret, hvorfor selskaberne har selvstændig økonomi og individuelle priser. HOFOR arbejder på at harmonisere priser og serviceniveauer mellem selskaberne, ligesom stordriftsfordele kommer kunderne i alle selskaber til gode.

HOFORs arbejde med drikkevand nu og i de kommende år er beskrevet i tegningen ovenfor. Der er fortsat fokus på de boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) for at sikre rent drikkevand ved kildepladserne mange år frem i tiden. Der skal renoveres vandværker, og i den forbindelse introduceres blødere vand til kunderne. HOFOR arbejder også

med nye teknologier i hele processen fra vandindvinding, til kunden åbner hanen.

Hele vejen bliver kvaliteten sikret ved, at HOFOR lever op til standarderne i dokumenteret drikkevandssikkerhed (DDS), som er certificeret efter ISO 22000. Det betyder, at vandet bliver behandlet som en fødevarer. Herudover er nedsat et materialeudvalg, som vurderer alle materialer, der er i kontakt med vandbanen for at sikre, at der ikke sker afsmitning fra materialerne til drikkevandet.

For nærmere information om årets tiltag i de enkelte kommuner se side 56-91 i denne rapport.

Fakta om Vand

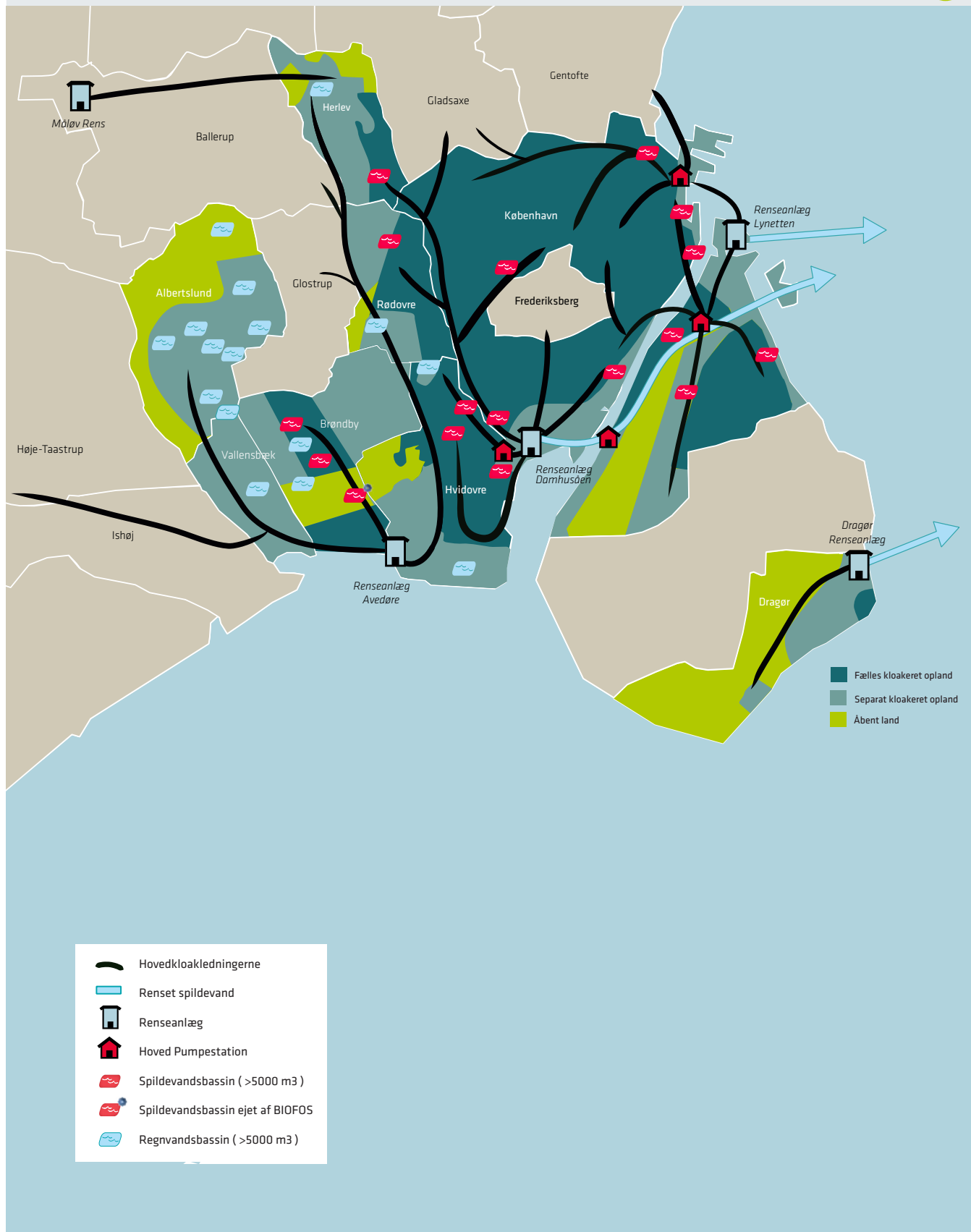
- ▶ HOFORs produktion af vand fordeler sig på syv regionale og syv lokale vandværker.
- ▶ Herfra leveres vand til HOFORs otte ejerkommuner og andre forsyninger i hovedstadsområdet.
- ▶ I alt oppumpes årligt 56 mio. m³ vand.
- ▶ Tilsammen ejer HOFORs vandselskaber ca. 2.000 km drikkevandsledninger.
- ▶ Leverer vand til ca. 80.000 målere (afregningskunder).
- ▶ HOFOR forsyner cirka en mio. borgere med drikkevand.
- ▶ Medvirker til at rejse 3.800 hektar skov for at beskytte grundvandet.

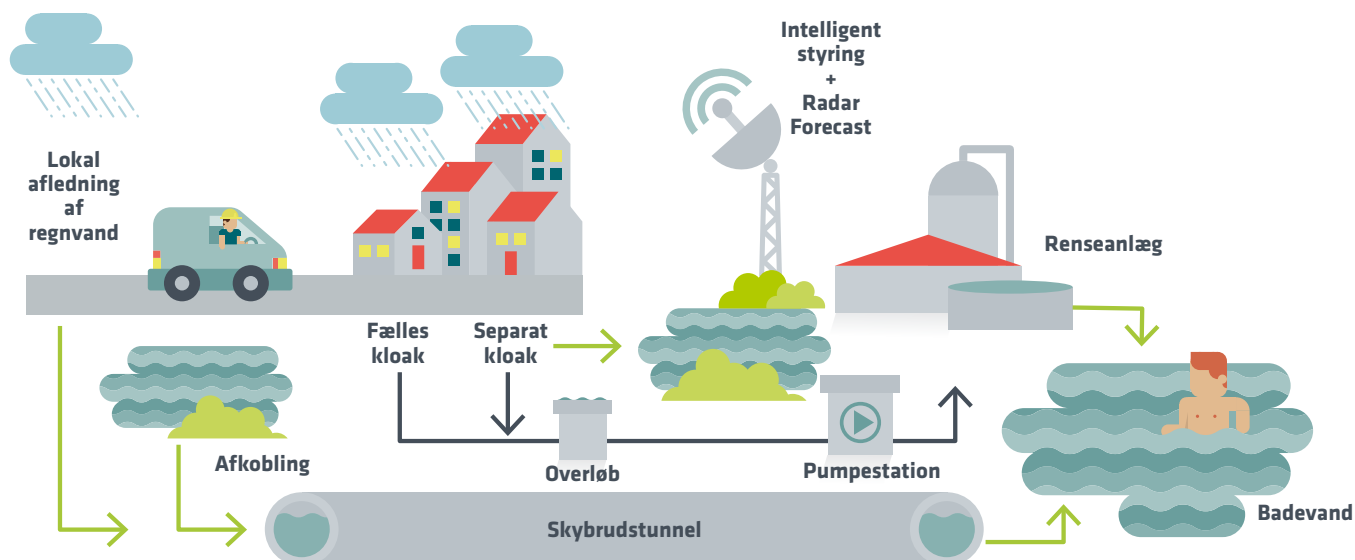
Mio. kr.

	2018	2017
Nettoomsætning inkl. andre driftsindtægter	467	458
Regulering over-/underdækning (-/+)	-24	-57
Omkostninger til råvarer og hjælpemidler	-19	-14
Andre eksterne omkostninger	-234	-220
Afskrivninger	-169	-163
Finansielle poster, netto	-25	-26
Årets resultat før skat	-5	-23
Anlægsaktiver	4.226	4.167
Egenkapital	2.132	2.156
Årets investeringer i materielle anlægsaktiver	289	180
Mængde - mio m ³	53	51

SPILDEVAND

HER HÅNDTERER HOFOR SPILDEVAND

Via otte spildevandsselskaber – ét selskab for hver kommune – er HOFOR ansvarlig for afledningen af regnvand og spildevand for omkring 800.000 borgere i Albertslund, Brøndby, Dragør, Herlev, Hvidovre, København, Rødovre og Vallensbæk. De enkelte spildevandsselskaber har selvstændig økonomi og individuelle priser. HOFOR arbejder dog på at harmonisere priser og serviceniveauer selskaberne imellem, ligesom stordriftsfordele i koncernen kommer kunderne i alle otte ejerkommuner til gode.

Udfordringer med at styre regnvandet bliver større og større, og HOFOR sætter bl.a. ind med lokal afledning af regnvand (LAR), regnvandstunelner, der afkobler regnvand, og en forbedring af selve transporten af spildevand. Der arbejdes med en lang række løsninger på kort og lang sigt.

På kort sigt fokuseres der på de mest udsatte områder, hvor det primært handler om, at vandet skal væk fra byen.

På længere sigt sætter HOFOR retningen i en 50-års strategi, som dækker både vand og spildevand. 50-års strategien skal skabe en samlet strategisk retning for de omfattende investeringer i vand, spildevand og klimatilpasning frem mod 2070. Det handler om at tænke byudviklingen sammen med forsyningsplanlægningen og det samlede vandkredsløb, så HOFOR skaber bæredygtige byer, der er klimatilpassede, og hvor vandet er en ressource.

For nærmere information om årets tiltag i de enkelte kommuner se side 56-91 i denne rapport.

Fakta om Spildevand

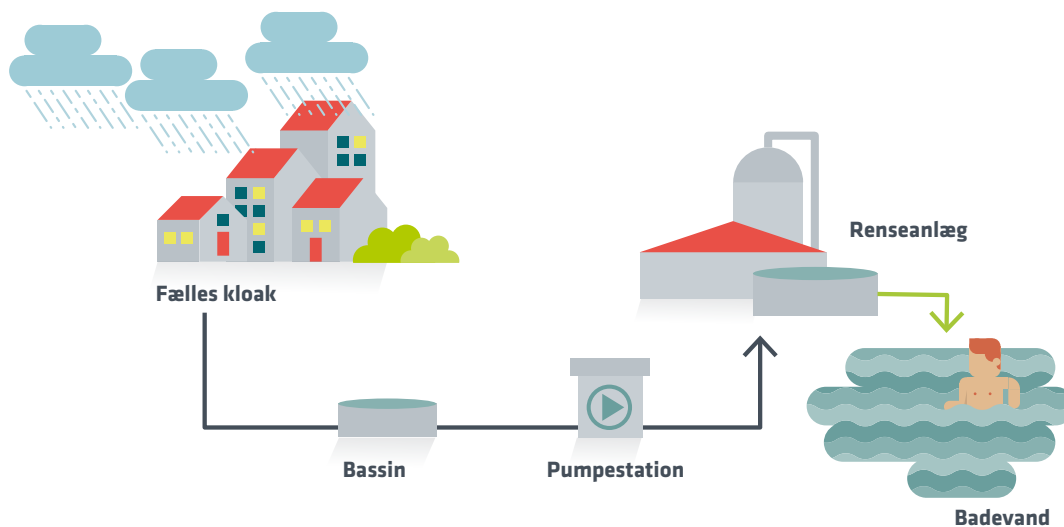
- ▶ HOFOR håndterer spildevand og regnvand i otte ejerkommuner.
- ▶ Tilsammen ejer HOFORs spildevandsselskaber 3.000 km kloakledninger, 87 regnvandsbassiner og 44 spildevandsbassiner.
- ▶ Afleder spildevand og regnvand for omkring 800.000 borgere.

Mio. kr.	2018	2017
Nettoomsætning inkl. andre driftsindtægter	787	764
Regulering over-/underdækning (-/+)	-12	69
Omkostninger til råvarer og hjælpemidler	-325	-340
Andre eksterne omkostninger	-140	-152
Afskrivninger	-281	-279
Finansielle poster, netto	-47	-45
Årets resultat før skat	-18	17
Anlægsaktiver	9.996	10.180
Egenkapital	5.640	5.587
Årets investeringer i materielle anlægsaktiver	485	471
Mængde - mio m ³	42	41

RENSEANLÆG

BIOFOS renser spildevandet fra ca. 1,2 mio. indbyggere fra 15 kommuner i hovedstadsområdet på tre reneanlæg: Reneanlæg Lynetten, Reneanlæg Avedøre og Reneanlæg Damhusåen. Her renses spildevandet i tre forskellige procestrin, inden det rensede spildevand ledes ud i Øresund eller Køge Bugt. BIOFOS udvinder biogas af spildevandsslammet på alle tre anlæg og brænder til sidst det udrådne slam i to slamforbrændingsanlæg på Reneanlæg Lynetten og Reneanlæg Avedøre.

Alle krav til renskvalitet er overholdt med endog god margin på de tre reneanlæg. I 2018 har BIOFOS med god margin også overholdt kravene til bypass af mekanisk rensede spildevand som følge af kraftige nedbørshændelser, og alle emissionskrav til de to slamforbrændingsanlæg

er også overholdt. Tilfredsstillende resultater, der bidrager til at skabe et bæredygtigt vandmiljø i Køge Bugt og Øresund.

På reneanlæggene producerer BIOFOS bæredygtig og CO₂-neutral biogas, fjernvarme og elektricitet til forsyningsnettet. BIOFOS arbejder målrettet på at reducere energiforbruget og forøge energiproduktionen og -salget. BIOFOS er lykkedes med at være et af de meget få selskaber i Danmark, der er energiproducerende (netto) ved at udnytte ressourcerne i spildevandet.

Fakta om Reneanlæg

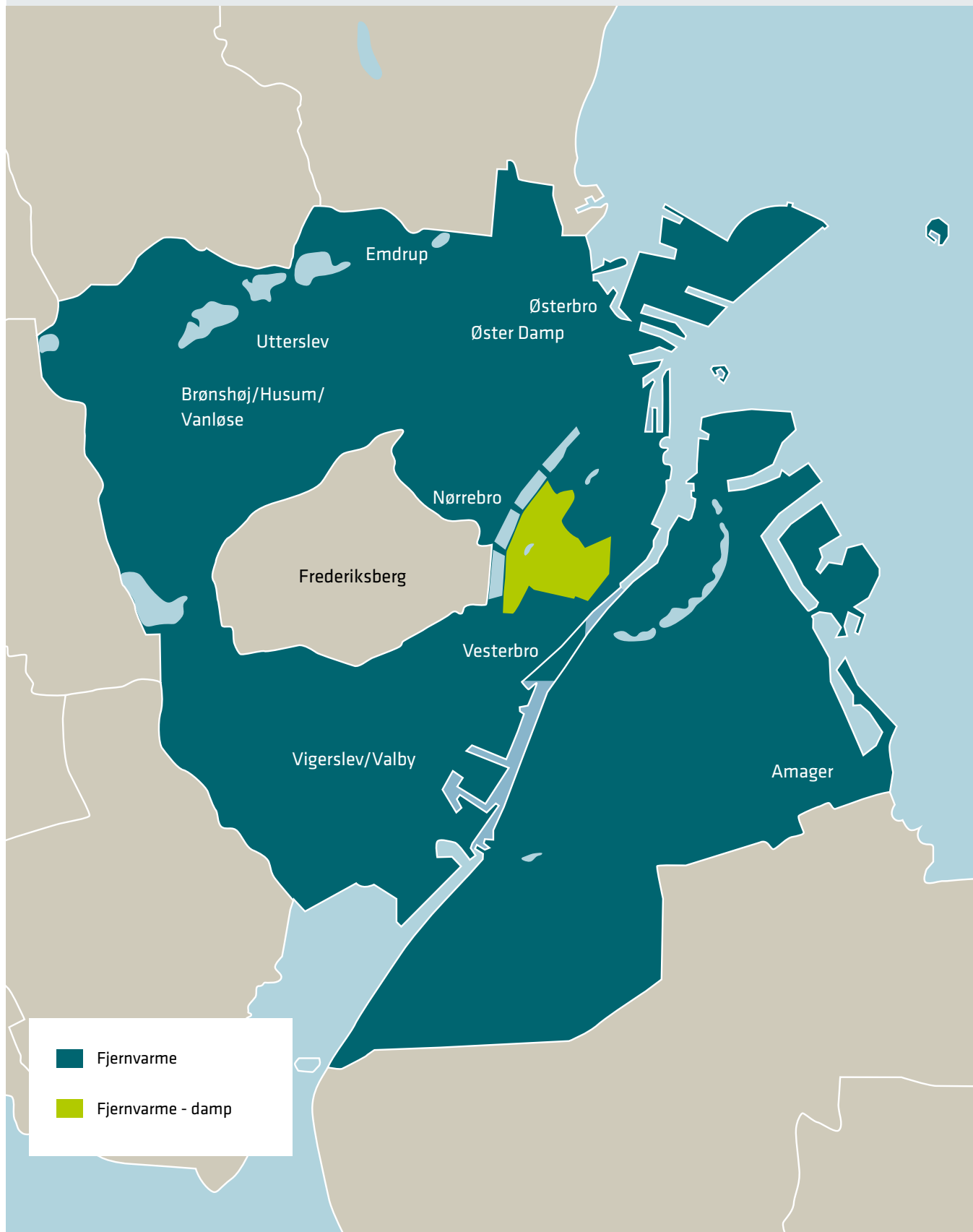
- ▶ BIOFOS ejer de tre reneanlæg Lynetten, Avedøre og Damhusåen.
- ▶ BIOFOS håndterer spildevand fra cirka 1,2 mio. indbyggere i hovedstadsområdet.
- ▶ Herudover ejer HOFOR et reneanlæg i Dragør.

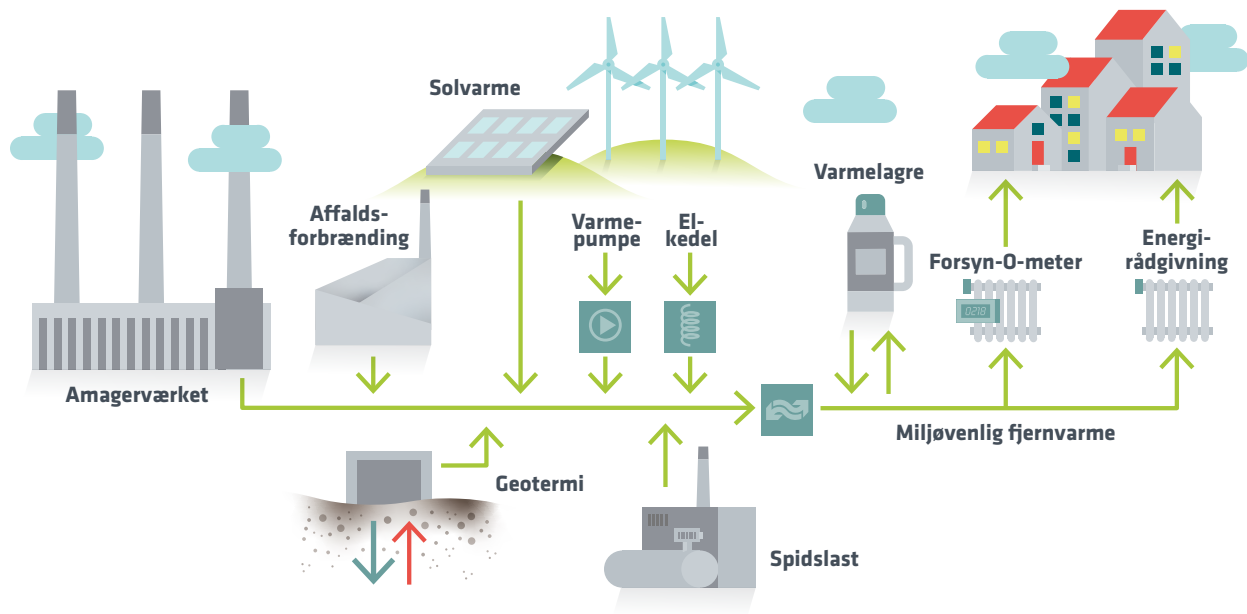
Mio. kr.

	2018	2017
Nettoomsætning inkl. andre driftsindtægter	522	531
Regulering over-/underdækning (-/+)	-13	-20
Omkostninger til råvarer og hjælpemidler	-168	-171
Andre eksterne omkostninger	-18	-24
Personaleomkostninger	-92	-87
Afskrivninger	-169	-193
Finansielle poster, netto	-9	-7
Årets resultat før skat	53	29
Anlægsaktiver	3.097	3.149
Egenkapital	3.212	3.164
Årets investeringer i materielle anlægsaktiver	115	163
Mængde - mio m ³	104	127

FJERNVARME

HER LEVERER HOFOR FJERNVARME

Via HOFOR Fjernvarme P/S varetager HOFOR distribution og salg af fjernvarme til mere end 600.000 borgere i Københavns Kommune.

HOFORs arbejde inden for fjernvarmeområdet nu og i de kommende år er beskrevet i illustrationen ovenfor. Fjernvarmen kommer blandt andet fra Amagerværket, og der er fokus på mulighederne for at benytte store varmepumper, mere geotermi, elkedler og yderligere anvendelse af varmelagre i systemet. Når det er meget koldt, kan spidslastværker supplere, og når borgerne skruer ned igen, kan varmen leveres fra de store kraftvarmeproducerende enheder. Helt ude hos kunderne arbejder HOFOR for, at varmen bliver brugt på den mest effektive måde – til gavn for både miljøet og kundernes pengepung.

Med nutidens megatrends i samfundet for øje har HOFOR fastlagt sin innovationsstrategi for fjernvarmen frem til år 2050. Strategien er baseret på forventninger til teknologiudviklingens hastighed og muligheder samt fremtidens regulatoriske rammevilkår. Formålet er skabe en strategisk sammenhæng mellem forbedringer af de eksisterende aktiver i fjernvarmesystemet, mulighederne ved lokale og brændselsfrie løsninger i den nære fremtid og fremsynet orientering mod kommende teknologiløsninger med stort potentiale for en bæredygtig fremtid.

Fakta om Fjernvarme

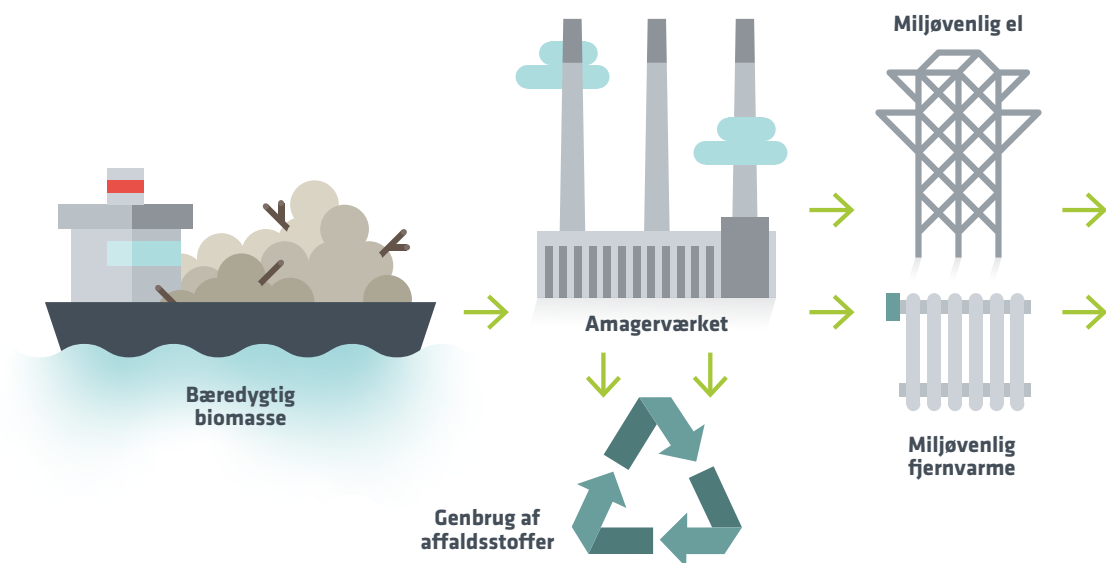
- ▶ 99 pct. af varmebehovet i København dækkes af fjernvarme.
- ▶ HOFORs vandbaserede fjernvarmenet er ca. 1.460 km langt, og det dampbaserede fjernvarmenet er ca. 39 km langt.
- ▶ To tredjedele af fjernvarmen indkøbes gennem transmissionselskabet CTR I/S, mens resten indkøbes direkte fra varmeproducenterne Ørsted A/S, HOFOR Energiproduktion A/S og fra eget spidslastanlæg samt i mindre grad fra industriel overskudsvarme, geotermi og varmepumper.
- ▶ HOFOR ejer og driver tre spidslastværker hvoraf de to leverer varme til CTR. Desuden har HOFOR sammen med CTR og VEKS et geotermianlæg og en netop nybygget varmepumpe på renset spildevand og havvand i København.

Mio. kr.

	2018	2017
Nettoomsætning inkl. andre driftsindtægter	3.098	3.055
Regulering over-/underdækning (-/+)	850	-132
Omkostninger til råvarer og hjælpemidler	-2.079	-1.958
Andre eksterne omkostninger	-218	-219
Afskrivninger	-889	-442
Finansielle poster, netto	-59	-62
Årets resultat før skat	703	242
Anlægsaktiver	6.495	6.846
Egenkapital	3.621	2.917
Årets investeringer i materielle anlægsaktiver	447	556
Mængde - GWh	4.240	4.278

KRAFTVARME

Via HOFOR Energiproduktion A/S ejer HOFOR Amagerværket, som udgør en grundsten i fjernvarmeforsyningen i København og producerer fjernvarme til en række omegnskommuner. Værket dækker i dag en betydelig del af varmebehovet i hovedstadens fjernvarmesystem og en mindre del af elforbruget på Sjælland.

HOFORs udvikling på Amagerværket nu og i de kommende år er beskrevet i illustrationen ovenfor. Det helt store projekt er BIO4-projektet,

der skal etablere en ny kraftværksblok kaldet blok 4. Denne blok skal fra 2019 producere klimavenlig fjernvarme og el ved at forbrænde bæredygtig biomasse som erstatning for den kulfyrede blok 3. Desuden er der fortsat fokus på at effektivisere produktionen fra de to eksisterende blokke.

Fakta om kraftvarme

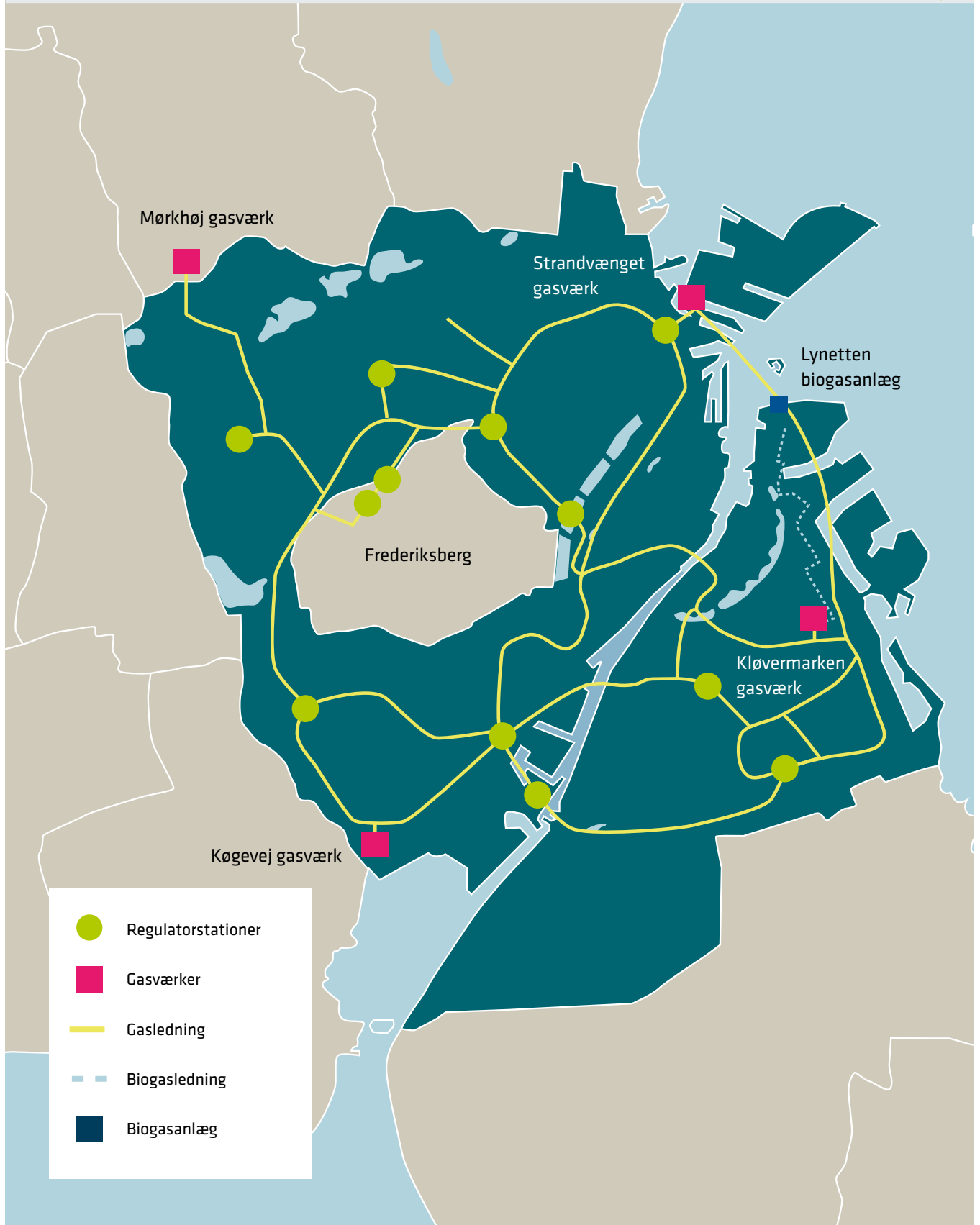
- ▶ Amagerværket dækker 20-25 pct. af varmebehovet i hovedstaden, ca. 40 pct. af elforbruget i København og ca. 10 pct. af elforbruget på Sjælland.
- ▶ Værket består af:
  - Blok 1: Idriftsat i 2010. Biomassefyret med kapacitet på ca. 70 MW el og 265 MW varme.
  - Blok 3: Idriftsat i 1989. Kulfyret med kapacitet på 250 MW el (kondens) og 330 MW varme. Blokken bliver erstattet af blok 4.
  - Blok 4: Planlagt idriftsættelse i 2019. Biomassefyret med kapacitet på ca. 150 MW el og 400 MW varme.

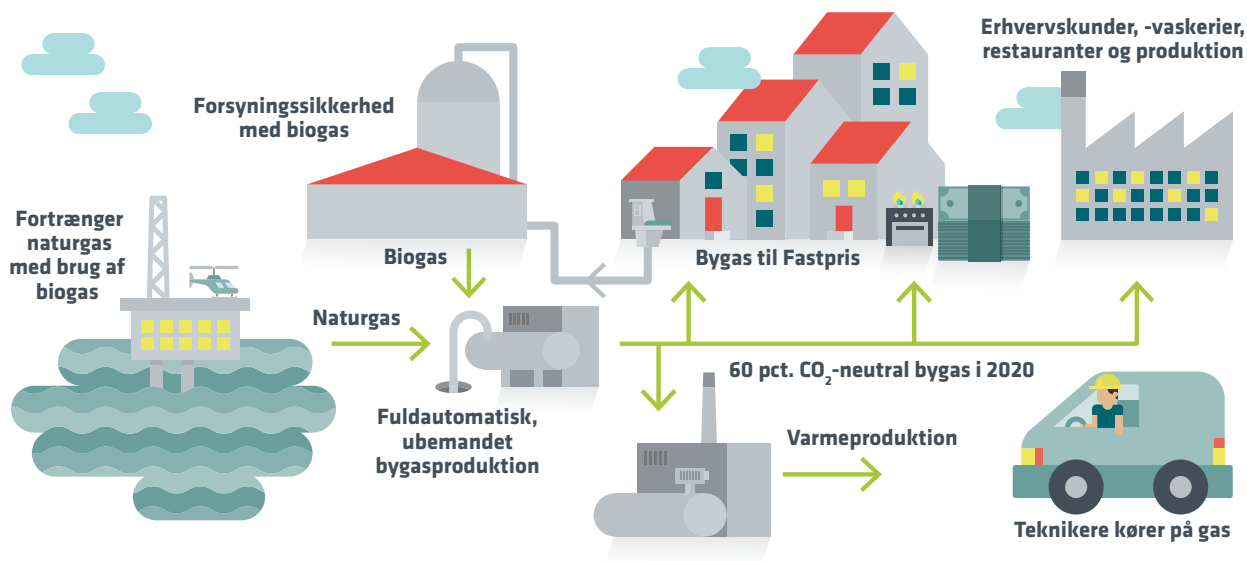
Mio. kr.

	2018	2017
Nettoomsætning inkl. andre driftsindtægter	1.276	1.185
Omkostninger til råvarer og hjælpemidler	-625	-653
Andre eksterne omkostninger	-306	-260
Afskrivninger	-302	-221
Finansielle poster, netto	-5	-9
Årets resultat før skat	38	41
Anlægsaktiver	5.446	4.017
Egenkapital	424	422
Årets investeringer i materielle anlægsaktiver	1.645	1.679
Varmesalg - TJ	6.370	8.401
Elsalg - GWh	1.105	1.108

BYGAS

HOFORS BYGASNET

Via HOFOR Bygas P/S varetager HOFOR produktion, distribution og salg af bygas samt myndighedsrollen som godkendt gasleverandør. Samlet forsyner selskabet omkring 300.000 kunder i København og Frederiksberg. HOFORs arbejde med bygas nu og i de kommende år er beskrevet i illustrationen ovenfor. Bygassen består i stigende grad af biogas fra renseanlæg, og HOFOR arbejder på at sikre forsyningen af biogas. I 2018 har HOFOR købt et biogasopgraderingsanlæg på Avedøre Holme. Al den opgraderede biogas fra anlægget kan derved anvendes i bygasnettet i København og bidrage til at gøre forsyningen CO₂-neutral.

Gennem de sidste 10 år er gassalget steget med omkring 100 pct. Det skyldes, at mange store erhvervs- og industrikunder har tilsluttet sig

bygasforsyningen. I dag får ca. 4.000 kunder inden for dette segment (restauranter, vaskerier, hospitaler og store industri- og proceskunder) den miljøvenlige bygas.

Størstedelen af private kunder, som bruger bygas til deres madlavning, er i dag skiftet over til fastpris på deres forbrug. Fastpris er det billigste produkt for en husholdningskunde, der samtidig slipper for den årlige aflæsning af gasmåleren.

Fakta om Bygas

- ▶ Bygas bliver fremstillet ved at blande naturgas, biogas og atmosfærisk luft.
- ▶ Bygas produceres på fire gasværker: Kløvermarken, Strandvænget, Mørkhøj og Køgevej Gasværker.
- ▶ Fra værkerne ledes bygassen til kunderne via et 863 km langt distributionsnet.
- ▶ Forsyningsområdet omfatter Københavns Kommune samt dele af Rødovre, Tårnby og Hvidovre Kommuner.
- ▶ Der er ca. 4.000 erhvervs-kunder og omkring 300.000 københavnere og frederiksbergborgere bruger bygas til madlavning.
- ▶ Knap 99.000 private kunder er gået over til Fastpris.
- ▶ Selskabets teknikerbiler kører på gas.

Mio. kr.

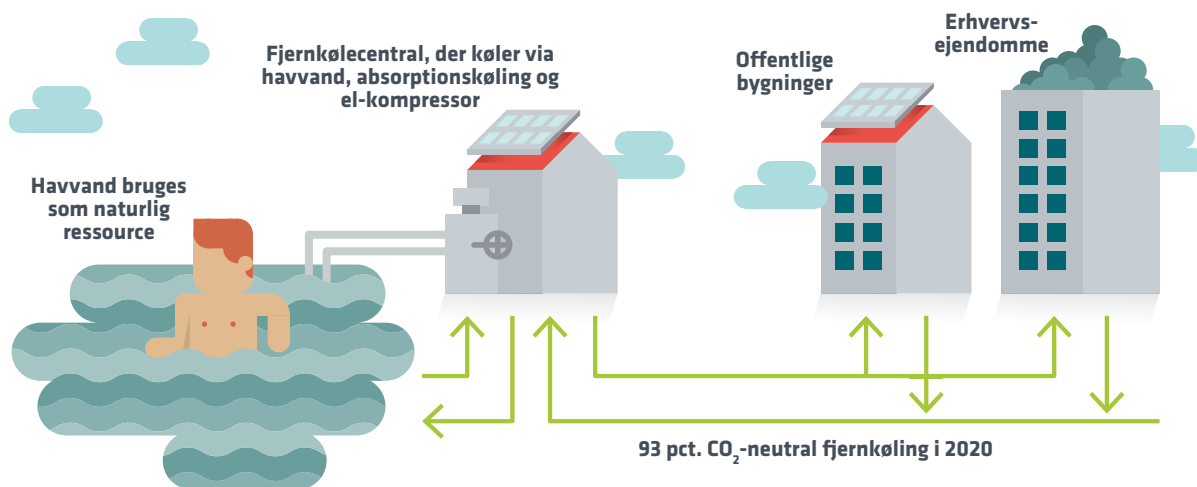
	2018	2017
Nettoomsætning inkl. andre driftsindtægter	122	121
Omkostninger til råvarer og hjælpemidler	-22	-16
Andre eksterne omkostninger	-41	-41
Afskrivninger	-28	-26
Finansielle poster, netto	0	0
Årets resultat før skat	30	38
Anlægsaktiver	667	662
Egenkapital	784	754
Årets investeringer i materielle anlægsaktiver	37	35
Mængde - mio. m ³	26	27

FJERNKØLING

HOFORS FJERNKØLINGSNET

Via HOFOR Fjernkøling A/S sender HOFOR koldt vand ud til kunderne gennem et sammenhængende rørsystem – på samme måde som fjernvarme. Kunderne er større erhvervs-ejendomme og offentlige bygninger, som eksempelvis har brug for køling af serverrum eller til aircondition. Potentialet for fjernkøling i København er stort, og det samme er interessen for denne forsyningsform, der i dag produceres på tre forskellige måder:

- ▶ Frikøling, hvor kulden produceres alene ved hjælp af koldt havvand, som trækkes ind til centrale køleanlæg fra Københavns Havn.

- ▶ Absorptionskøling, hvor kulden produceres ved hjælp af havvand og damp fra fjernvarmenettet suppleret med koldt havvand.
- ▶ Kompressorkøling, hvor kulden produceres ved hjælp af el-drevne kølekompressorer suppleret med koldt havvand.

For alle produktionsmetoder anvendes havvand hele året – enten som primær kølekilde eller som sekundær kølekilde ved at afkøle køle-maskinerne. Herved opnås både lav CO₂-udledning og en økonomisk besparelse.

Fakta om Fjernkøling

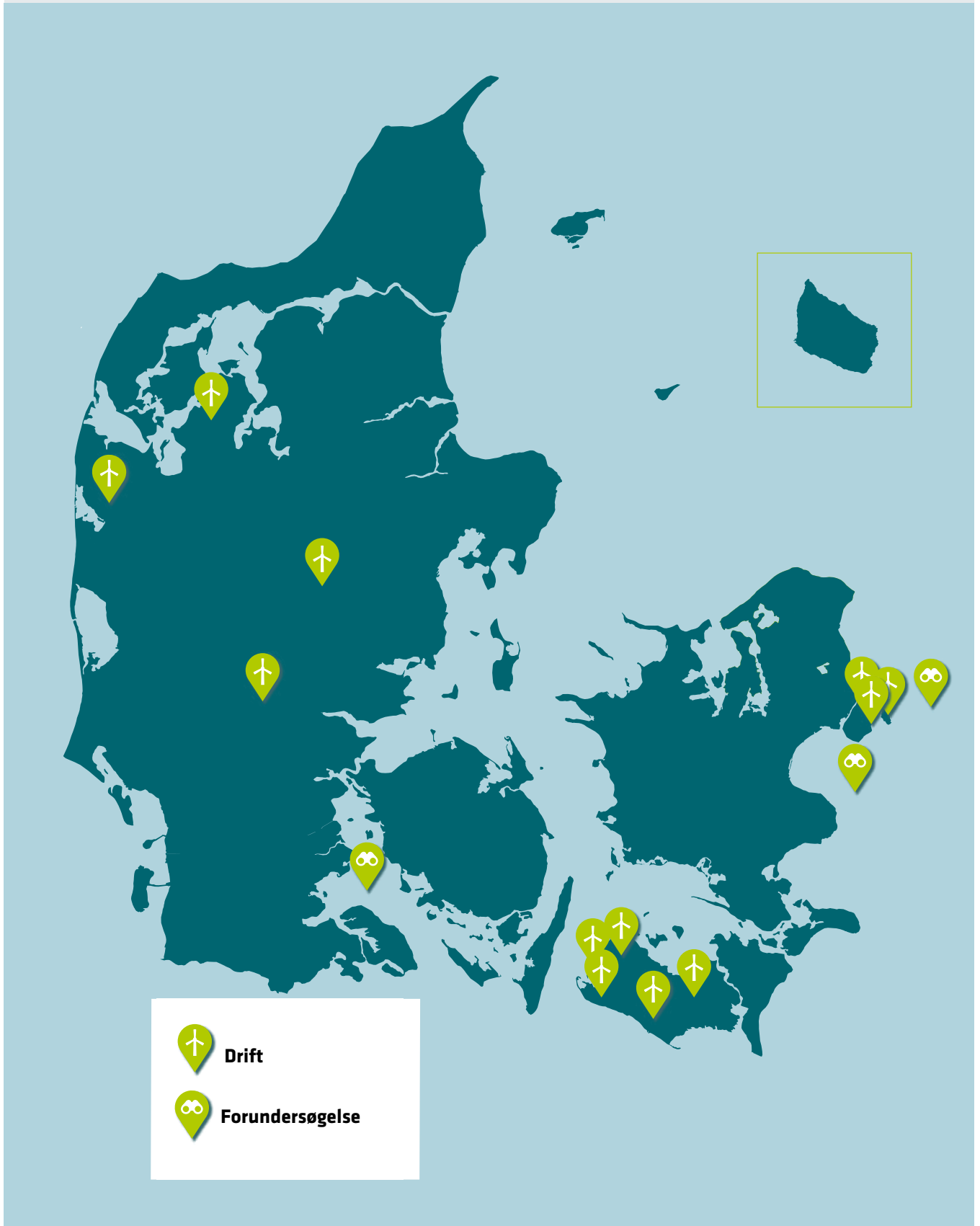
- ▶ Der er indgået kundeaftaler med en samlet effekt på mere end 70 MW.
- ▶ Ledningsnettet er på ca. 18-20 km.
- ▶ Kåret som gazellevirksomhed af dagbladet Børsen fire år i træk.
- ▶ Har etableret tre kølecentraler, i henholdsvis Tietgensgade, Adelgade og i Ørestaden.
- ▶ Råder over midlertidige køleanlæg, som kan bruges til midlertidig forsyning af kunder i kortere eller længere tidsrum.
- ▶ Ved at skifte fra lokalt el-drevet køleanlæg til fjernkøling er det muligt at reducere udledning af CO₂ med op til 70 pct. og opnå en økonomisk besparelse på op til 40 pct.

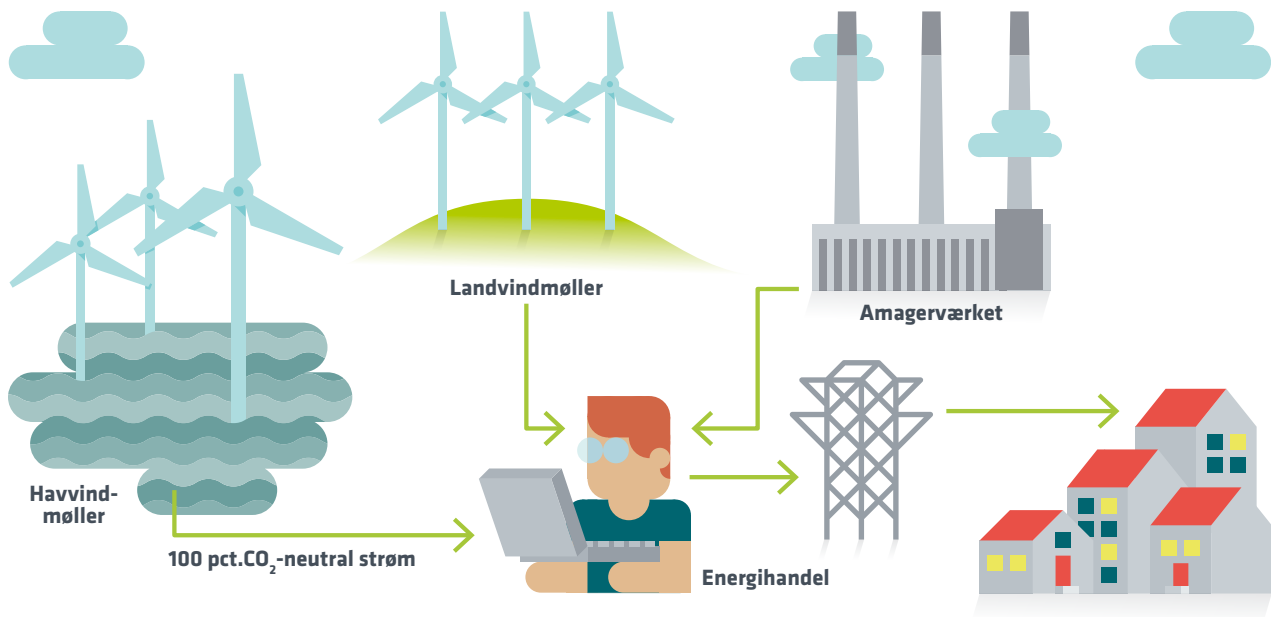
Mio. kr.

	2018	2017
Nettoomsætning inkl. andre driftsindtægter	60	57
Omkostninger til råvarer og hjælpemidler	-8	-4
Andre eksterne omkostninger	-17	-10
Afskrivninger	-18	-17
Finansielle poster, netto	-3	-4
Årets resultat før skat	14	21
Anlægsaktiver	622	583
Egenkapital	131	129
Årets investeringer i materielle anlægsaktiver	59	41
Mængde - GWh	41	19

VIND

HOFORS PLAN FOR VINDMØLLER

Via HOFOR Vind A/S har HOFOR som mål at forberede grundlaget for opstilling af vindmøller og dernæst at finansiere, etablere, eje, drive og yde rådgivning om vindmølleprojekter. HOFORs interesse i vindenergi hænger sammen med Københavns Kommunes klimaplan. Som den første hovedstad i verden skal København være CO₂-neutral i 2025. Vindmøller er i den forbindelse udpeget som en af de væsentligste indsatser for at nå det ambitiøse mål. Klimaplanens mål for vindmølleaktiviteter svarer til i alt ca. 360 MW eller godt 100 store vindmøller i drift i 2025. I en tæt by som København er der kun plads til et begrænset

antal vindmøller. Derfor omfatter vindmølleplanerne også placeringer uden for København – både på landjorden og til havs.

Selskabet har arbejdet med at realisere strategien, således at den nu omhandler udvikling af egne projekter både i og uden for København. HOFOR opkøber desuden vindmølleprojekter under udvikling i landets øvrige kommuner. Til havs er HOFORs strategi at indgå partnerskaber med etablerede aktører inden for branchen.

Fakta om Vind

- ▶ Mål for 2025: 360 MW vindmøller i drift eller under opførelse - svarende til godt 100 store vindmøller.
- ▶ Efter aftale med Københavns Kommune undersøger HOFOR frem mod 2020 mulighederne for at øge den eksisterende målsætning fra 360 til 460 MW.
- ▶ HOFORs portefølje af nye vindparker har en kapacitet på 114 MW, hvilket svarer til det årlige elforbrug for ca. 150.000 danskere. Heraf ejer HOFOR de 86 MW.
- ▶ Ved siden af de nye vindparker har HOFOR opkøbt en række ældre vindmøller, som på sigt skal udskiftes (repoweres) med nye vindmøller. Det gælder bl.a. købet af 10 vindmøller på Middelgrunden ud for København.

Mio. kr.

	2018	2017
Nettoomsætning inkl. andre driftsindtægter	100	71
Omkostninger til råvarer og hjælpemidler	-2	-1
Andre eksterne omkostninger	-44	-25
Afskrivninger	-33	-20
Finansielle poster, netto	-11	-11
Årets resultat før skat	11	15
Anlægsaktiver	629	876
Egenkapital	92	94
Årets investeringer i materielle anlægsaktiver	49	384
Mængde - GWh	277	154

STRATEGISK RETNING OG RESULTATER

HOFORs vision er at skabe bæredygtige byer, og missionen er at levere vand- og energiløsninger til kunderne – grønt, sikkert og billigt. Det gør HOFOR ved hjælp af tre overordnede ambitioner – fælles, integreret og fremsynet – der tilsammen danner rygraden i den strategi, som sætter retningen for HOFOR fra 2015 til og med 2020.

Fælles, integreret og fremsynet

- strategien 2020

Fælles - fordi HOFOR vil udvikle og investere i fælles infrastruktur med høj kollektiv værdi. F.eks. ved at bygge flere store skybrudstuneller i København, sikre rent drikkevand og en CO₂-neutral forsyning. Det handler om, at virksomheden har fokus på de forsyningsløsninger, som kunderne får glæde af i et bredt netværk. I stedet for at hver bolig har egne lokale forsyningsløsninger, får kunderne fjernvarme fra HOFOR direkte ind til huset, bygas til komfuret og drikkevand til hanerne.

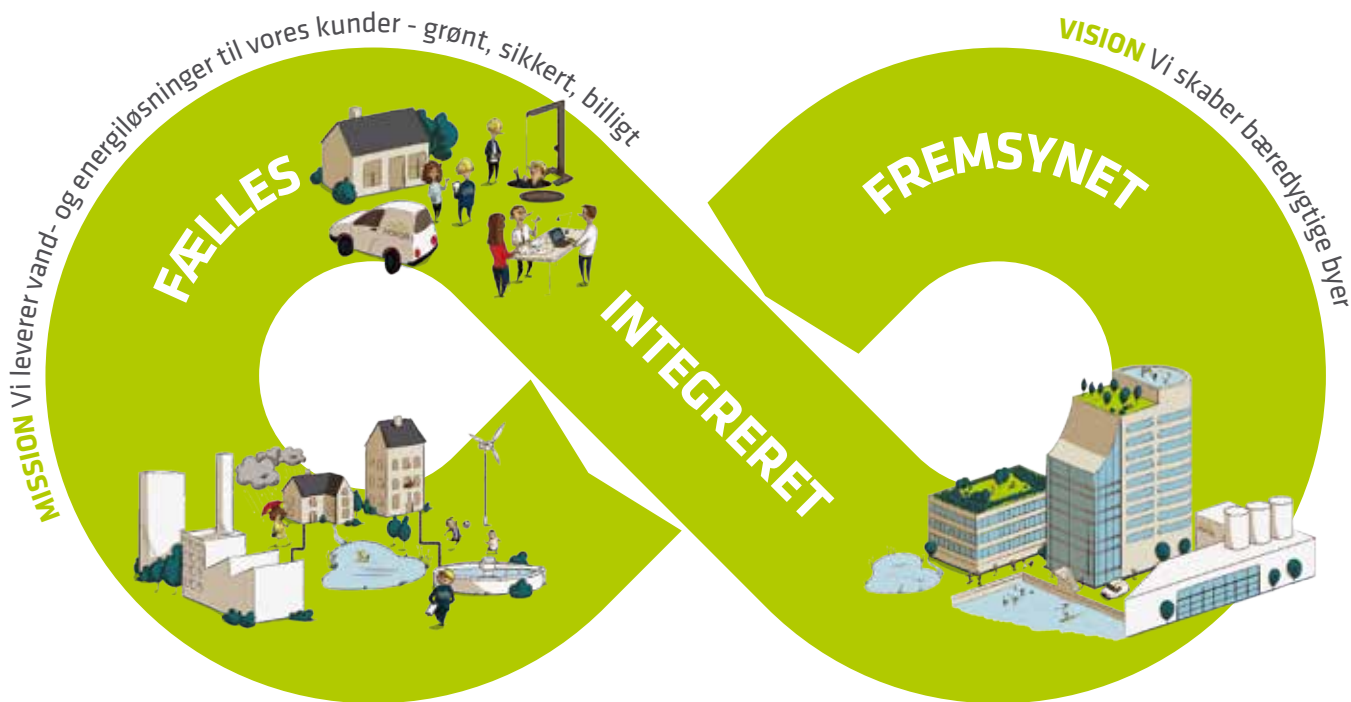
Integreret - fordi HOFOR vil tænke forsyningsarterne bedre sammen. F.eks. ved at omdanne varme fra spildevand til fjernvarme ved at bruge varmepumper. Der skal være øget fokus på, at virksomheden bliver bedre til at udnytte ressourcer internt og skabe synergi. Virksomheden skal fortsat være omkostningsbevidst og arbejde med effektiviseringer og sunde investeringer.

Fremsynet - fordi HOFOR vil udvikle og anvende nyskabende løsninger, der kan styrke effektiviteten og give kunderne bedre service, miljø og priser. F.eks. ved at fremstille blødere vand, der gavner miljøet og sparer kunderne for penge og besvær. Og ved at udvikle nye teknologier i varmeforsyningen samt understøtte udvikling og eksport af bæredygtige løsninger i samarbejde med private virksomheder. Samtidig skal HOFOR styrke fokus på kunderne, sikre en bedre kundeoplevelse og øge effektiviteten i kundebetjeningen.

HOFOR skal arbejde både fælles, integreret og fremsynet for at nå visionen at skabe bæredygtige byer. Strategien er symboliseret ved kredsløbet for at understrege, at alle tre ambitioner er lige vigtige og hænger sammen.

Ud over de tre ambitioner handler HOFORs strategi om konsolidering. Der er derfor et stort fokus på kerneforretningen og de funktioner, der går på tværs af hele organisationen. I de følgende afsnit bliver årets vigtigste resultater inden for fælles, integreret og fremsynet præsenteret, mens kerneforretningsopgaver som f.eks. HOFORs medarbejderansvar og ansvar for miljøet er beskrevet senere i afsnittet om samfundsansvar.

På de følgende sider præsenteres en række af de indsatser, HOFOR har arbejdet med inden for de tre strategiske retninger fælles, integreret og fremsynet.

Kredsløbet symboliserer, at der skal være fokus på alle tre ambitioner. De hænger uløseligt sammen og er ikke prioriterede. HOFOR når ikke i mål uden at have succes på alle tre områder.

FÆLLES

Byggeriet af ny kraftværksblok skrider frem

På Amagerværket bliver der i dag både fyret med biomasse og kul, men for at København kan blive CO₂-neutral, skal værket ikke længere fyre med kul. HOFOR investerer derfor i en ny biomassefyret kraftværksblok på Amagerværket. Den nye blok 4 skal erstatte blok 3, som er kulfyret og i slutningen af sin tekniske levetid.

For HOFOR er det afgørende, at den nye kraftværksblok fyres med bæredygtig træflis, og HOFOR arbejder sammen med både kraftværksbranchen og fjernvarmebranchen for at fastholde den fælles nationale brancheaftale om at bruge bæredygtig biomasse fra certificerede leverandører. Ved udelukkende at bruge bæredygtig biomasse som brændsel kan HOFOR levere et afgørende bidrag til, at København når målet om at blive verdens første CO₂-neutrale hovedstad i 2025.

I løbet af 2018 er byggeriet af den nye blok i store træk færdiggjort, og projektet er i fuld gang med test og idriftsættelse af delsystemer.

Knap 1.000 personer har deres daglige gang på det, der er en af Danmarks største byggepladser, og i starten af 2018 var alle samlet til rejsegilde. Det er en udfordring at bygge en kraftværksblok og drive et kraftværk, særlig når byen og borgerne er så tæt på som på Amagerværket. Der er derfor igennem hele byggeperioden fokus på at mindske gener fra byggeriet for de nærmeste naboer mest muligt – f.eks. udførsel af de mest støjende arbejder til dagtimerne. Ved behov for støjende arbejder om natten foretages de i tæt dialog med kommunen. Ligeledes er der fokus på, at arbejdsmiljø og sikkerhed er i top, hvilket kræver særlig opmærksomhed under så stor en byggeproces. Også i løbet af 2018 lykkedes det at holde antallet af arbejdsulykker helt i bund, hvor status er, at antallet af ulykker er væsentligt under niveauet i forhold til byggeri generelt.

Byggeriet skrider godt frem, men den endelige test af det samlede anlæg er udskudt fra maj til oktober måned 2019. Det er ikke muligt at teste anlægget om sommeren, da varmebehovet ikke er stort nok til, at kraftværksblokken kan være sikker på at køre

fuldlast i en længere sammenhængende periode. Hele anlægget vil være klar til kommerciel drift 30. oktober 2019. Det første skib med bæredygtig træflis anløb værkets havn i september 2018.

Fjernvarmenettet bliver klimavenligt

I en del af det mere end 90 år gamle fjernvarmesystem i København bliver varmen leveret som damp. Men det er både langt mere klimavenligt og billigere at levere fjernvarmen med varmt vand i rørene, og derfor er HOFOR i gang med at konvertere mange kilometer fjernvarmerør, således at dampen erstattes af varme leveret med vand. Det svarer til at lægge et nyt fjernvarmesystem i en by på størrelse med Aalborg, men når gravearbejdet er overstået, vil københavnere få en mere energieffektiv varme, som er med til at nå målet om at gøre København CO₂-neutral i 2025.

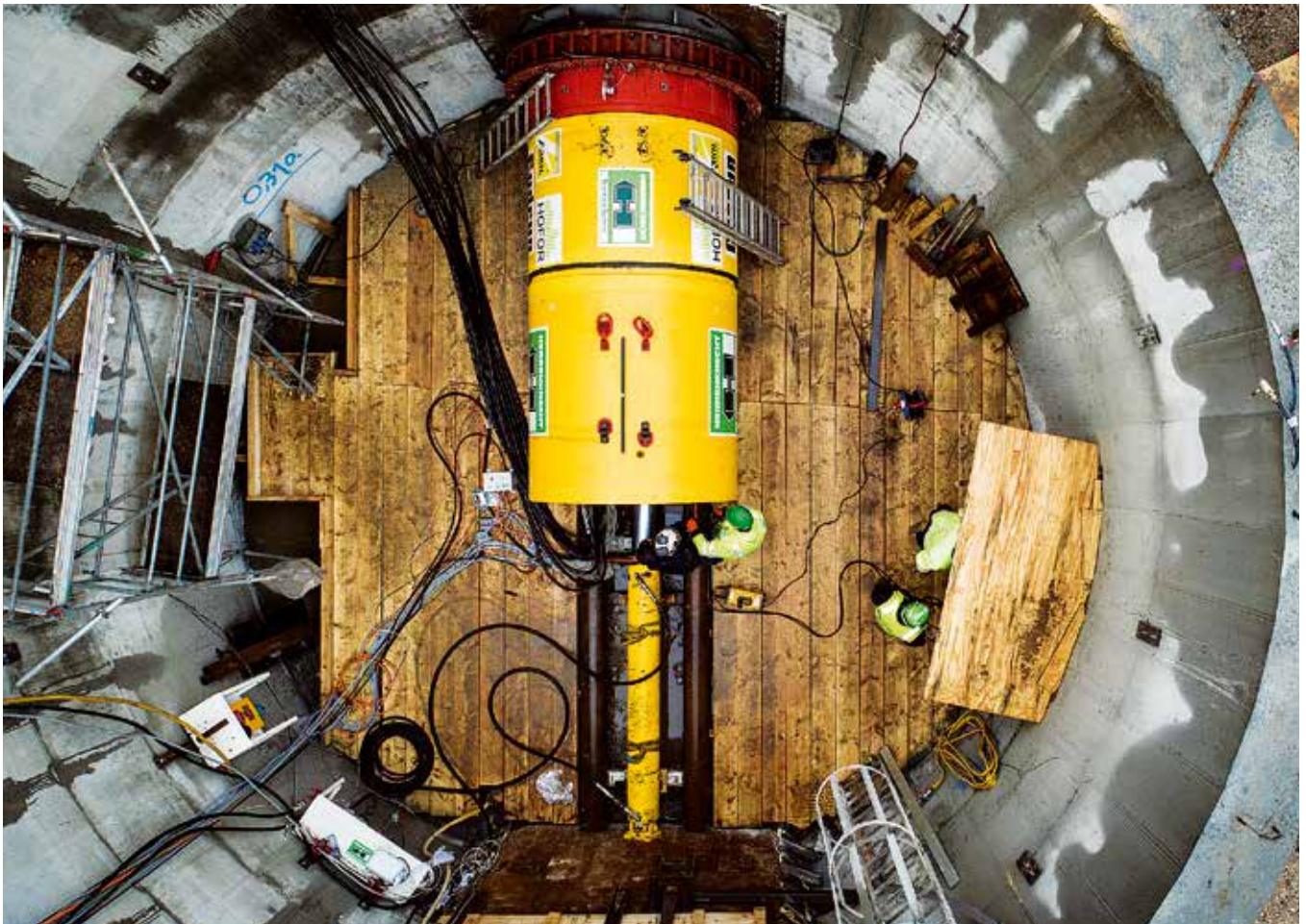
I maj måned i 2018 nåede dampkonverteringen en stor milepæl, da dampnettet nord for søerne blev lukket. Dermed blev ca. 15 km dampledning lukket. Aktionen krævede en større koordineret indsats mellem driftsfolkene på byens dampproducerende anlæg og i HOFOR. Nedlukningen blev fejret med et arrangement på kanten af Sortedams Sø ved Fredensbro, hvor den sidste dampventil og dermed dampforsyningen uden for søerne blev lukket. Som en del af dette arbejde blev både Rigshospitalet og Bispebjerg Hospital færdigkonverteret i 2018.

Desuden blev første etape af konverteringen af hovedforsyningstunnelen fra Amagerværket og videre til Fredensgadeskakten gennemført. Det ene sæt damp og kondensatledninger i tunnelen fungerer nu som varmtvandsledninger.

Den sidste hovedforsyningsledning til Indre By blev også etableret i 2018. Dermed er alle hovedforsyningsledninger, der skal graves ned, færdige. Eneste udestående i den sammenhæng er anden etape af konverteringen af den sidste dampledning i hovedforsyningstunnelen fra Amagerværket til Adelgadeskakten.

Børge Nielsen lukkede for dampen nord for søerne i maj 2018.

Tunnelboremaskinen Gudrun graver sig gennem Hvidovres undergrund for at skabe sidste del af Damhusledningen.

Lygten Varme Central har de sidste par år været gennem en ombygning, så centralen i spidslastsituationer kan levere fjernvarmevand i stedet for damp. Alle fire kedler på Lygten Varme Central blev også sat i drift i 2018. Der anvendes nu gas som brændsel i stedet for olie.

I 2018 blev der konverteret 117 kunder med samlet tilslutningseffekt på ca. 97 MW. Endvidere blev længden af ledninger, der skal etableres i dampkonverteringen, reduceret med ca. 10 km.

Der er nu 277 dampkunder, der mangler at blive konverteret, med en samlet tilslutningseffekt på 154 MW – det svarer til ca. 21 pct. Derudover er der ca. 10 km ledning, der skal etableres i løbet af de sidste 2,5 år af projektet.

Klima- og skybrudsinvesteringer

En væsentlig grund til dannelsen af HOFOR var ønsket om at samarbejde tæt om klimatilpasning og skybrudssikring. Det store skybrud i juli 2011 og erkendelsen af, at vandet ikke kender til kommunegrænser, gav det fælles udgangspunkt, at de store investeringer i klimasikring skal koordineres for at give størst mulig nytte og synergi. HOFOR har en række forskellige indsatser, der dækker klimaudfordringer på tværs af kommuneskel, store tunneler, der fungerer som motorveje for at lede skybrudsvand væk fra byerne foruden en række lokale løsninger. Alt sammen er det med til at styre regnvandet og mindske de negative effekter af det ændrede klima.

Klimaudfordringer på tværs

Nogle af de tværkommunale projekter, der er sat i gang for at klima- og skybrudssikre ho-

vedstadsområdet, er projekterne Harrestrup Å, St. Vejleå og Kagså.

Ti kommuner samarbejder om at skybrudssikre Harrestrup Å. Seks af disse kommuners spildevandsselskaber er med i HOFOR, der siden 2013 har fungeret som projektsekretariat for det store, tværkommunale samarbejdsprojekt. Planen er at implementere

Fakta

En 100-års regnhændelse er den døgngnedbør, man statistisk kan forvente forekomme én gang hvert 100 år.

ca. 40 delløsninger i og omkring åen over en 20-årig periode og dermed sikre, at åen kan rumme en 100-års regnhændelse. Der er i 2018 opnået enighed blandt parterne om en Kapacitetsplan 2018, og planen har været i offentlig høring i alle ti kommuner. Planens projekter forventes udført i 2019-2038.

Ved Kagsåen er HOFOR involveret i et stort tværkommunalt projekt sammen med Novafos og både Gladsaxe og Herlev Kommune. Kagsåen er i dag stærkt påvirket af overløb med spildevand. Når det regner, aflastes der spildevandsopblandet regnvand til åen via 22 overløb fra afløbssystemer i Gladsaxe og Herlev. Der arbejdes systematisk med at nedbringe antallet af spildevandsoverløb til Kagsåen. I 2018 blev der derfor etableret en ny ledning fra Herlev Hospital til Kagsåen. I projektet frakobles overfladevand fra Herlev Hospital, som sammen med rensat spildevand ledes direkte til Kagsåen. Afkoblingen sikrer mere kapacitet i det lokale spildevandssystem, hvormed antallet af overløb reduceres.

Motorveje for skybrudsvandet

En af de helt store udfordringer for HOFOR ligger i at få tilpasset byerne til at kunne klare de stigende mængder af regnvand. Klima- og skybrudsprojekter er derfor nu ved at blive konkretiseret, projekteret og gennemført i hele hovedstadsområdet.

For at sikre at der ikke er overløb fra kloak til Damhusåen, når det regner kraftigt, er der to store tunnelprojekter på hver sin side af åen. På københavner-siden er projektet afsluttet, mens der i 2018 blev taget hul på den sidste etape i projektet på Hvidovre-siden af Damhusåen. I december 2018 blev tunnelboremaskinen Gudrun døbt, og i februar 2019 begyndte hun at bore sig gennem de sidste 760 meter af den i alt 3,1 km lange kloaktunnel. Når alle tilslutninger er etableret i 2020, vil risikoen for overløb af spildevand til åen ved skybrud og kraftig regn være mindsket markant.

Skybrudstunneler er ryggraden i skybrudsplanerne, da de er vejen til at få regnvand-

et hurtigt væk fra byerne. I 2017 blev den første skybrudstunnel indviet på Østerbro, og i 2018 er HOFOR gået i gang med at ledningsomlægge for at kunne starte med at tunnelere under Strandboulevarden i 2019. De to store tunnelprojekter Kalvebod Brygge Skybrudstunnel og Svanemøllen Skybrudstunnel kom begge et vigtigt skridt videre i 2018, da miljøvurderingen for begge projekter blev påbegyndt.

Opsamling og styring af regnvand lokalt

I København arbejder HOFOR tæt sammen med kommunen om at tænke byens udvikling sammen med klimatilpasningen, så der skabes gode byrum, samtidig med at der er plads til anlæg, der bidrager til skybrudssikringen af København.

Et af de bedste eksempler på, hvordan kritiske forsyningsanlæg tænkes ind i byens rum, er den kommende pumpestation på Kalvebod Brygge. Pumpestationen er en kritisk del af Kalvebod Skybrudstunnel, der er et væsentligt element i at skybrudssikre Vesterbro og

Der var nysgerrighed, da Svanemøllen Skybrudstunnel var ude og møde naboer til det kommende tunnelprojekt. Projektet bliver miljøvurderet nu.

Frederiksberg. Den kommende pumpestation bliver Danmarks største pumpestation og vil pumpe skybrudsvandet fra oplandet på Frederiksberg og Vesterbro ud i havnen med en maksimal pumpekapacitet på 20 m³ vand i sekundet. HOFOR er overordnet ansvarlig for projektet, men projektet koordineres og realiseres i et tæt samarbejde med Københavns Kommune. På dette tidlige stadie i projektet forventes projektet færdigt medio 2024.

I Københavns Indre By er der nu lagt over fire km klimarender, bl.a. i Rådhusstræde, Kgs. Nytorv og Esplanaden, som fører hverdagsregn og skybrudsvand til havnen. I Valby gennemføres der projekter med lokal afledning af regnvand (LAR-projekter) og regnvandsrensning ved Vigerslevvej/Damhusåen.

I Albertslund er området omkring Albertslund Centrum udpeget som fokusområde i kommunens klimatilpasningsplan. Der er løbende arbejdet med forskellige tiltag, bl.a. er der i 2017 arbejdet med at forbedre afstrømningen fra Rådhuskanalen. I 2018 er der arbejdet med at etablere såkaldte våde enge i Egelundparken, som man har gode erfaringer med fra klimatilpasningen af Kongsholmparken. Disse enge er spildevandstekniske anlæg, men fungerer i realiteten som grønne rekreative områder, der kan oversvømmes ved kraftige regnskyl og skybrud.

I Herlev blev der i 2018 etableret en ny ledning fra Herlev Hospital til Kagsåen. Projektet er en del af arbejdet med at minimere belastningen af det fælles kloaksystem. I projektet frakobles overfladevand fra Herlev Hospital, som sammen med rensset spildevand ledes direkte til Kagsåen, så det fælles kloaksystem bliver mere robust.

De øvrige kommuner Brøndby, Rødovre, Hvidovre, Vallensbæk og Dragør har også afsluttet klimaprojekter i løbet af året. Handlingsplaner for klimatilpasning og skybrud er i fokus, og alle kommuner har nu afsluttet det første arbejde med en samlet plan.

Arbejdet med at skybrudssikre hovedstadsområdet er altså godt i gang, og det kommer

Den nybyggede Kløvermarkens Pumpestation på Amager har to markante tryktårne. Pumpestationen sender byens spildevand videre til renseanlægget på Lynetten.

til at fortsætte mange år frem i tiden, for det tager tid at indrette eksisterende byer til at kunne håndtere de stigende regnvandsmængder.

Modernisering af pumpestation

I 117 år har der ligget en spildevandspumpestation ved Kløvermarken. Denne trængte til en modernisering og en udvidelse, så den kan håndtere mere spildevand. I efteråret 2018 stod den nye pumpestation ved Kløvermarken klar, og det er Danmarks største spildevandspumpestation. Efter de sidste store ledningsomlægninger i februar 2019 blev den gamle pumpestation taget helt ud af drift, og det er nu den nye pumpestation, som hver dag døgnet rundt pumper spildevandet fra København videre ud mod renseanlægget Lynetten.

Beskytte det rene drikkevand

Drikkevandet hentes op dybt nede fra grundvandet i undergrunden. Det kan tage naturen op til 500 år at danne grundvandet, men nogle steder er grundvandet helt ungt, dvs. under 25 år gammelt. Grundvandsbeskyttelse kræver derfor en langsigtet planlægning, når det skal sikres, at kommende generationer fortsat kan få drikkevand, der er baseret på rent grundvand. Det er en vigtig opgave

for HOFOR gennem forebyggende tiltag at sikre en god grundvandskvalitet – også på lang sigt.

HOFOR arbejder sammen med Naturstyrelsen og en række kommuner om at få rejst ny skov i vigtige indvindingsområder til virksomhedens kildepladser. I 2018 blev der erhvervet 32 hektar jord i to projektområder, så der nu er rejst skov på 1.250 hektar.

På baggrund af grundvandsbeskyttelsesstrategien har HOFOR sat fokus på arbejdet med at indgå frivillige aftaler om miljøvenlig drift af landbrugsarealer. I 2018 blev der indgået aftaler med 13 lodsejere på i alt 305 hektar. Dermed har HOFOR ved udgangen af 2018 beskyttet 820 hektar med frivillige aftaler om miljøvenlig drift.

Egedal Kommune meddelte i 2016 forbud til lodsejere på 67 hektar i det boringsnære beskyttelsesområde til Bjellekær Kildeplads om ikke at bruge pesticider. Natur- og Miljøklagenævnet stadfæstede i 2017 kommunens forbud. Tre haveejere og syv landmænd indbragte i 2018 nævnets afgørelse for domstolene. HOFOR bakker op om Egedal Kommunes forbud, da det er med til at fremtids-

HOFOR er i gang med flere planer for både land- og havvindmøller samt repowering af ældre vindmølleparker.

sikre rent drikkevand til 30.000 personer i hovedstadsområdet.

HOFOR indgår fortsat i et godt samarbejde med lokale vandværker i seks vandsamarbejder, som har til formål at beskytte grundvandet. Hovedaktiviteten i de lokale vandsamarbejder er at sløjfe ubenyttede brønde og borer for at undgå, at de kan udgøre en risiko for forurening af grundvandet. I løbet af de sidste ti år er der blevet sløjfet godt 1.000 brønde og borer. Derudover samarbejder HOFOR generelt med kommunerne om at sikre grundvandet blandt andet gennem de kommunale indsatsplaner for grundvandsbeskyttelse.

Vandkvalitet

Især de lokale værker har udfordringer med en vanskelig naturlig vandkvalitet (bl.a. forhøjet nikkelindhold), samtidig med at der er mange aktiviteter, der potentielt kan true grundvandskvaliteten. Indvindingen er derfor i samarbejde med kommunerne underlagt et skærpet analyseprogram til overvågning af vandkvaliteten. Drikkevandet, som ledes til kunderne, er af god kvalitet og overholder kvalitetskravene. I tilfælde af overskridelser tages der straks omprøver, og et beredskab håndterer eventuelle kvalitetsproblemer.

Prøvetagning og kvalitetskontrol er i 2018 videreført på et meget højt niveau. Overvågningen er skærpet i forhold til de lovpligtige minimumskrav. Den er tilrettelagt ud fra en risikovurdering af indvindingen, produktionen og distributionen. I 2018 har der været fokus på omfattende fund af nye pesticider. I foråret blev der på lokale vandværker fundet indhold af DMS (pesticidnedbrydningsprodukt) over kvalitetskravet. Det medførte en midlertidig lukning af vandværkerne. Ved at tage de borer ud af drift, som havde højest indhold af DMS, og skrue op for indvindingen på de øvrige borer, var det igen muligt at sætte vandværkerne i drift. Der udføres skærpet overvågning af indhold af DMS på alle HOFORs vandværker, og virksomheden har eget akkrediteret vandkvalitetslaboratorium, der foretager kontrol af

hele vandleverancen fra boring til forbruger. I 2018 blev der udtaget ca. 19.500 prøver til sikring af vandkvaliteten.

Fortsat udbygning af ny vindkraft

HOFORs vindmølleportefølje voksede i 2017 og primo 2018, hvor i alt fire nye parker blev tilsluttet. Det største af disse projekter består af otte vindmøller, som blev rejst ved Rødbyfjord på Lolland. Siden er der ikke tilsluttet ny effekt, hvilket først og fremmest skyldes bortfaldet af tilskuddet på 25 øre/kWh. Konkurrencen i det teknologineutrale udbud, som er afløseren for 25 øren, viser, at den vedvarende energi fra vind og solprojekter i Danmark fremover kan realiseres uden støtte. HOFOR deltog ikke i den første runde i dette udbud, som fandt sted ultimo 2018. HOFORs samlede effekt af nyopførte vindmøller udgør derfor fortsat 114 MW fordelt på i alt 37 vindmøller.

HOFOR har til gengæld i løbet af 2018 opkøbt ældre vindmøller to steder i landet. Opkøbet sker for at forbedre mulighederne for at opføre nye vindmøller og derved gennemføre såkaldt repowering-projekter. Det drejer sig for det første om købet af ti vindmøller på Middelgrunden fra Ørsted. Målet er – i samarbejde med Middelgrundens Vindmøllelaug, som ejer de ti resterende vindmøller – at gennemføre en opgradering eller udskiftning af de snart 20 år gamle vindmøller. Københavns grønne vartegn – Middelgrundens Vindmøllepark – forventes efter repowering at have samme effekt (40-46 MW) som den eksisterende. Dernæst drejer det sig om opkøbet af seks ældre vindmøller ved Bogø på Vestlolland, som på sigt forventes at kunne skabe plads til et nyt projekt på ni vindmøller med en samlet effekt på ca. 40 MW.

Forretningsmulighederne for at udvikle havvindmølleprojekter er fortsat i 2018. HOFOR har modtaget en såkaldt forundersøgelsestilladelse fra Energistyrelsen til to havmølleparker i Øresund, Nordre Flint (op til 160 MW) og Aflandshage (op til 250 MW). Som i tidligere år er HOFOR fortsat i samarbejde med andre aktører i markedet for at udvikle havvindmølleprojekter.

Arbejdet med den løbende drift og optimering på idriftsatte vindmøller er et område, som i løbet af 2018 har fået mere opmærksomhed. Det har bl.a. betydet genforhandling af servicevilkår på nogle af de første vindparker og tilrettelæggelse af en langsigtet asset management-strategi. Det er strategiens mål at nedbringe udgifterne til bl.a. service og vedligehold på centrale komponenter som vinger og gear. Samtidig skal der løbende kigges på mulighederne for at øge indtjeningen fra salg af el og certifikater.

Fjernkøling vokser yderligere

HOFOR Fjernkøling A/S leverede i 2018 et flot resultat både teknisk og økonomisk. Den varme sommer medførte en rekordstor leverance af køling til de eksisterende kunder. Eksempelvis blev hele 4.000 hotelværelser i København holdt kølige med fjernkøling, uden at København er præget af grå køleanlæg ud for hvert et vindue – noget man ellers ser i andre storbyer. Kølingen bliver produceret i centrale kølecentraler og bidrager i høj grad til et grønnere København.

2018 bød også på en rekordstor tilgang af nye kunder. En stor del af årets store kundetilgang blev opnået i udviklingsområdet omkring den gamle Posthusgrund bag Hovedbanegården. Kunderne bliver tilsluttet, i takt med at byggerierne færdiggøres. Den varme sommer gjorde ikke efterspørgslen på klimavenlig fjernkøling mindre, snarere tværtimod. Hver virksomhed og ejendom, der skriver kontrakt om fjernkøling fra HOFORs centrale fjernkølingsanlæg, bidrager med at sænke CO₂-udledningen, sammenlignet med alternativet – at vælge køling fra eget køleanlæg. Samtidig spares der plads både på taget og i kælderen, og støjgener i ejendommen undgås.

Som et supplement til de to store kølecentraler i Adelgade og Tietgensgade har HOFOR i 2018 etableret en ny kølecentral i Ørestaden. HOFOR overvejer også at levere fjernkøling i andre dele af kommunen, og her ligger udbygning i Nordhavn lige for som det næste attraktive område.

INTEGRERET

Asset management

– mere værdi for pengene

Asset management-programmet nåede i 2018 en række vigtige milepæle. Der er blevet designet og afprøvet elementer af den beslutningsproces, der på længere sigt skal sikre, at alle beslutninger i HOFOR baseres på et ensartet og sammenligneligt grundlag, hvor både service, økonomi og risiko er balanceret. Der er blevet udarbejdet en risikomatrix, som i højere grad end tidligere gør HOFOR i stand til at vurdere og sammenligne risici på tværs af forsyninger og aktiver. Og sidst, men ikke mindst har en række medarbejdere og ledere i forbindelse med programmet fået nye metoder og kompetencer inden for asset management. Det kommer ikke bare den enkelte, men også HOFOR som virksomhed til gode.

Dermed blev der i 2018 taget et stort skridt mod at udfolde den vedtagne asset management-politik tre mål, nemlig at:

- ▶ etablere en risikostyringsmetode
- ▶ implementere en beslutningsmodel
- ▶ udvikle de kompetencer og kvalifikationer, der gør HOFOR til en ansvarlig asset management-organisation.

Afprøvningen af den nye beslutningsmodel og dens understøttende værktøj gav i 2018 en række konkrete resultater og indsigter af både økonomisk og organisatorisk art. Det bekræftede formodningen om, at asset management kan medvirke til at give kunder, ejere og omverden mere værdi for pengene, fordi det giver os en risikobaseret og struktureret tilgang til aktivernes drift, vedligehold, udskiftning og bortskaffelse.

Ud over den videre implementering af risikostyring og beslutningsmodellen vil der i 2019 bl.a. blive set nærmere på koncepter for optimal vedligehold af vores aktiver.

Biogas

København skal være verdens første CO₂-neutrale hovedstad i 2025, og det kræver, at der skrues på mange energihåndtag. Et af dem er at øge andelen af klimavenlig biogas i

bygassen. I løbet af 2018 nåede HOFOR op på at kunne levere 29 pct. biogas i bygassen, og i årene frem vil virksomheden fortsætte arbejdet med at øge den grønne del af bygassen til HOFORs 300.000 bygaskunder i København og på Frederiksberg. Målet for 2019 er at nå op på mindst 40 pct. biogas i bygassen.

I 2018 blev to nye gasværker indviet, og i slutningen af året overtog HOFOR et biogasanlæg ved Avedøre Holme. På den måde er HOFORs kunder sikret en mere stabil andel af biogas i bygassen i årene frem.

Regulering – rammevilkår

Politisk aftale om effektiviseringer

på fjernvarmeområdet

I april 2016 besluttede Folketinget, at fjernvarmesektoren skal finde effektiviseringer på 500 mio. kr. frem mod 2020. Kravet til effektiviseringer blev fordelt mellem de centrale kraftvarmeværker og de resterende værker og fjernvarmenettet. De centrale kraftvarmeværker skal tilsammen dokumentere besparelser på 115 mio. kr. De øvrige skal finde de resterende 385 mio. kr. gennem en benchmarkmodel, der vil give individuelle besparelseskra­v ud fra relative omkostninger. HOFOR er omfattet af begge effektiviseringskrav, fordi HOFOR både ejer Amagerværket, spidslastanlæg og distributionsnettet.

I juni 2017 blev der indgået endnu en aftale om en ny økonomisk regulering af fjernvarmesektoren. Der blev angivet et potentiale for effektiviseringer på i alt 2,3 mia. kr. i 2025. Elementerne i reguleringen består bl.a. af indtægtsrammer, forrentningsloft samt særlige regler for indskudskapital.

HOFOR arbejder sammen med interesseorganisationerne Dansk Fjernvarme og Dansk Energi om at udvikle fornuftige modeller til besparelser, der både tager hensyn til myndighedernes behov for dokumentation og branchens behov for at reducere administrationen af reglerne. Der bliver også arbejdet for at få modellerne til at afspejle virkeligheden, så besparelseskra­vene matcher branchens muligheder.

Forsyningsstrategi

I efteråret 2016 lancerede den daværende Venstre-regering en forsyningsstrategi, der fokuserede på at effektivisere alle forsyningsarter – el, gas, varme, drikkevand, affald og spildevand. I grove træk skulle der konkurrenceud­ sættes, hvor det var muligt, og gives stærkere incitamenter til effektivisering og fusioner. Forsyningsstrategien er fortsat en del af den nuværende regerings regeringsgrundlag, og der vil blive arbejdet videre med at udmønte strategien i de kommende år.

Forbruger- og produktionsbindinger

Et centralt element i den kommende regulering af varmesektoren er de såkaldte forbrugerbindinger og produktionsbindinger.

I 2018 blev lov om varmforsyning ændringet med f.eks. ophævelse af adgangen til at pålægge ny tilslutningspligt. Lovforslaget har til hensigt at sikre et mere frit forbrugervalg og er derfor et element i overgangen til et dereguleret og konkurrenceudsat varmemarked. Det har ikke i første omgang den store betydning for HOFORs kunder, da der er forbrugerbindinger (tilslutnings-, forblivelses- eller aftagepligt) i stort set hele København, og HOFOR har forsyningspligt over for de pågældende forbrugere og kunder.

Der er samtidig igangsat et analysearbejde med fokus på konsekvenserne ved at ophæve både øvrige forbrugerbindinger og produktionsbindinger, dvs. også forbrugerbindinger i eksisterende områder, og hvordan det kan være med til at øge konkurrencen på varmemarkedet.

Tilskud til elektricitet produceret på biomasseanlæg

Den 1. januar 2019 trådte ny lovgivning i kraft om pristillæg til elektricitet produceret fra afbrænding af biomasse på eksisterende ikke-afskrevne biomasseanlæg.

På Amagerværket anvendes i dag biomasse til elproduktion på blok 1 i form af træpiller. Og fra 2019 anvendes biomasse til elproduktion på den nye blok 4 i form af træflis. Ingen af anlæggene er fuldt afskrevne, og det forven-

HOFORs nye biogasanlæg ved Avedøre Holme skal sikre en stabil andel af biogas i bygassen.

tes derfor, at det er muligt at få tilskud fremadrettet. Der er ansøgt om fortsat at kunne modtage tilskud til begge blokke. For blok 4 skal der ligeledes ansøges om brug af dispensationsordning (som er tilgængelig i lovgivningen), da anlægget ikke inden 1. april 2019 har produceret el til elnettet. Det forventes, at der fortsat kan opretholdes tilskud til begge blokke – dog i en reduceret årrække i forhold til, hvad tidligere lovgivning gav mulighed for.

Ny vandsektorlov

I 2017 trådte en ny regulering af vandsektoren i kraft. Som noget nyt indgår også vand- og spildevandsselskabernes investeringer i benchmarkingen og indtægtsrammerne, hvor det tidligere alene var driftsomkostningerne, der var underlagt en regulering. Den nye regulering lægger således et loft over selskabernes omkostninger til reinvesteringer og vedligeholdelse af eksisterende anlæg i form af ledninger, pumpestationer, bassiner m.m.

Loftet over investeringerne giver væsentlige udfordringer for HOFOR og øvrige vand- og spildevandsselskaber i Danmark. I HOFOR rammer disse udfordringer især drikkevandsselskaberne. Her er de udmeldte indtægtsrammer for nogle selskabers vedkommende utilstrækkelige til, at HOFOR på sigt kan udføre den fornyelse og det vedligehold af det

eksisterende ledningsnet, der vurderes at være nødvendig for at opretholde forsynings-sikkerheden.

I en erkendelse af de udfordringer, som den nye regulering medfører, blev der i efteråret 2018 indgået politisk aftale om at justere den økonomiske regulering, så der fremadrettet sker en tilpasning af de økonomiske rammer ud fra de faktiske omkostninger i den foregående reguleringsperiode. Endvidere vil rammerne blive øget med et forrentningstillæg på nye investeringer. Den præcise udformning af ændringerne kendes endnu ikke, og HOFOR vil arbejde aktivt for, at ændringer udformes så hensigtsmæssigt som muligt.

På klimasikringsområdet betyder reguleringens udformning, at effektiviseringskravene øges for de selskaber, der er aktive med hensyn til at gennemføre klimasikringen af deres kommuner. HOFOR mener, at dette er uhen-sigtsmæssigt, og at det bør ændres i reguleringen fremadrettet.

Vejbidrag

Alle kommuner i Danmark betaler et årligt vejbidrag til spildevandsselskaberne for afledning af regnvand fra kommunale veje. Kommunens betaling for afledning af vejvand er reguleret i betalingsloven, og det fremgår

heraf, at vejbidraget skal udgøre højst 8 pct. af anlægsudgifterne til kloakledningsanlæg-gene. Der er pt. usikkerhed i branchen om, hvorledes procentandelen skal fastsættes, efter at Forsyningssekretariatets metode blev underkendt ved Højesteret i februar 2016.

HOFOR har efter aftale med HOFORs ejerkommuner valgt at fastsætte procenten på baggrund af en model, der sikrer faste og objektive kriterier spildevandsselskaberne og ejerkommunerne imellem. Modellen er baseret på et udkast til en afregningsmodel aftalt mellem KL og Danva. Det var forventningen, at denne model ville blive indført for hele branchen i løbet af 2017, men den foreligger endnu kun i udkast. Modellen tager udgangspunkt i det samlede provenu for vejafvandingsbidrag på landsplan i gennemsnit i perioden 2007-2010 (prisfremskrevet) og fordeler dette mellem kommunerne på baggrund af kommunernes respektive vejarealer.

Denne fordeling omregner HOFOR efterfølgende til en procentandel af de faktiske anlægsudgifter i året, dog højst 8 pct. HOFOR imødeser, at reglerne på området afklares i samarbejde mellem branchen, KL og Energistyrelsen og udmøntes i lovgivning eller vejledning.

FREMSYNET

Blødere vand fra moderne værker

Det er HOFORs strategiske mål at indføre blødgøring på alle virksomhedens vandværker. Vandværket i Brøndby, som leverer til hele kommunen, leverer allerede nu blødere vand, og frem mod 2025 følger blødgøring på de regionale vandværker ved Marbjerg, Søndersø, Gevninge, Thorsbro og Regnemark. HOFOR forventer, at 25 pct. af vandleverancen er blødgjort i 2022, når Brøndbyvester, Marbjerg og Søndersø er i drift. Kunderne i forsyningsområdet vil gradvist opleve, at vandet bliver blødere, men på forskellige tidspunkter afhængig af hvor de bor.

I 2018 blev planen for udrulning af blødere vand opdateret, og på HOFORs hjemmeside

kan man nu via et kort se, hvornår det område, man bor i, får glæde af det gradvist blødere vand.

Blødgøringsanlæggene bliver installeret i forbindelse med en modernisering af HOFORs vandværker. Moderniseringen er nødvendig for fortsat at kunne levere rent drikkevand af høj kvalitet til de cirka en million kunder. Moderniseringen kommer til at strække sig over en del år, da det er nødvendigt først og fremmest at opretholde forsyningsikkerheden, hvilket betyder, at værkerne ikke kan tages ud af drift samtidig.

Når værkerne moderniseres, bliver de gamle åbne iltningstrapper og filtre erstattet med lukkede systemer til iltning og filtrering, så det ikke er muligt at komme i fysisk kontakt

med vandet. Hermed reduceres risikoen for udefrakommende forurening, hvilket øger drikkevandssikkerheden. Samtidig indføres nye teknologier som UV-behandling og altså blødgøring.

I 2019 fortsættes planlægningen for modernisering af de resterende regionale værker og de lokale vandværker, som skal have blødgøring.

Nye varmeteknologier

Når Københavns Kommune skal være CO₂-neutral i 2025, kræves nye teknologier i fjernvarmen. Parallelt med at bygge en kraftværksblok, som fyres med træflis, arbejder HOFOR med mulighederne for at udvikle geotermi og store varmepumper i samarbejde med bl.a. CTR og VEKS og med tilskud fra udviklingsprogrammet EUDP. Arbejdet fokuserer på både

Der er gjort klar til den første sprængning af fundamentet på Vandværket ved Søndersø. Naboer blev inviteret med til at opleve sprængningen.

den økonomiske og tekniske udvikling, der skal til for, at teknologierne kan indgå i større skala i fjernvarmeforsyningen. I 2018 blev der bygget en varmepumpe til demonstration af spildevand og havvand som varmekilder med planlagt drift fra foråret 2019.

Ud over at kunne levere grøn fjernvarme kan varmepumper være med til at sikre bedre udnyttelse af den stigende mængde strøm fra vindmøller og solceller i det samlede energisystem. Dette bliver demonstreret med en varmepumpe, som HOFOR etablerede i Nordhavn medio 2018, som en del af det store udviklingsprojekt EnergyLab Nordhavn.

I EnergyLab Nordhavn er der også udført forsøg med, hvorledes behovet for spidslastproduktion, som typisk belaster CO₂-regnskabet, kan reduceres ved kortvarigt at afbryde fjernvarmeforsyningen til udvalgte kunder. Det sker selvfølgelig uden gene for kunderne. Resultatet var så lovende, at det nu bliver fulgt op ved at afbryde varmeforsyningen i større skala. I 2018 blev der indgået aftaler med de første kunder i et lokalt net på Nørrebro, og de faktiske forsøg vil fortsætte i 2019-20 samtidig med en udvidelse af antallet af kunder til projektet.

Spar 1/4 af drikkevandsforbruget

I Nordhavnen har HOFOR sammen med en række partnere stået for et forsøg med at bruge saltvand til toiletskyl. En ejendom har fået et separat vandforsyningsystem, hvor vand til toiletskyl er saltholdigt grundvand. Forsyningen begyndte i 2017, og frem til 2019 er det lykkedes at spare mere end 2,5 mio. liter drikkevand, fordi der er blevet skyllet med saltvand i toiletterne. Det er et projekt med stort potentiale for at spare på det rene drikkevand, særligt i nybyggede ejendomme, hvor der er mulighed for at indrette bygningen, så man kan forsyne både med drikkevand og sekundavand.

Vejvandsrens anlæg står klar

I Ørestaden blev et nyt anlæg færdigt i 2018 – et såkaldt vejvandsrens anlæg. I Ørestad Syd bliver spildevand, regnvand og vejvand ledt i tre forskellige systemer, og nu er det altså

Et vejvandsrens anlæg står nu klar til at rense vejvand fra Ørestad Syd og lede det rene vand direkte ud i naturområdet.

muligt at rense vejvandet lokalt, så man kan lede det videre ud i et naturområde i stedet for at pumpe det til et rens anlæg. Vandet bliver brugt rekreativt i lokalområdet. Man sparer miljøet for transporten til rens anlæg, og så er selve systemet med til at mindske risikoen for oversvømmelser ved kraftig regn og skybrud, da vandet nu bliver ledt uden om spildevands-systemet.

Droner finder utætheder

Siden 2016 har HOFOR brugt droner til at termografer fjernvarmesystemet og på den måde tjekke, hvor der slipper varme ud af systemet. Det har vist sig at være en effektiv metode til at lokalisere de steder, hvor rørene under jorden skal repareres eller skiftes ud.

I 2018 er dele af Valby, Amager, Brønshøj og Vanløse blevet termograferet, og det fortsætter i 2019, hvor HOFOR regner med at blive færdige med termografering af hele varmeforsyningsområdet. Der er i 2018 foretaget 80 opgravninger for udbedring af utætheder på fjernvarmesystemet, som er identificeret med termografiske billeder fra droner.

ForsynOmeter

HOFOR arbejder på at sikre en optimal udnyttelse af den energi, der produceres. Her er HOFORs energistyringssystem ForsynOmeter en vigtig medspiller. Baseret på energidata får kunden mulighed for at følge sit energiforbrug på en let og overskuelig måde og i samarbejde med HOFORs energirådgivere finde de bedste måder at reducere forbruget på – uden at gå på kompromis med komforten.

HOFOR oplever stor interesse fra både boligforeninger, erhvervs-kunder, almennyttige boligselskaber m.fl., der ser potentialet i at omsætte energidata til faktiske energibesparelser. På få år har over 400 store og små kunder tegnet abonnement på ForsynOmeter, der dagligt leverer data fra ca. 3.000 forbrugsmålere. I 2018 har HOFORs ForsynOmeter-kunder sparet, hvad der svarer til forbruget i godt 400 parcelhuse.

Arbejdet med at få flere til at benytte ForsynOmeter og forbedre produktet fortsætter.

12. ANSVARLIGT FORBRUG OG PRODUKTION

- ▶ Køb af bæredygtig biomasse
- ▶ DDS - dokumenteret drikkevandssikkerhed
- ▶ DSS - dokumenteret spildevandssikkerhed

7. BÆREDYGTIG ENERGI

- ▶ Biogas i bygassen
- ▶ Solceller på HOFOR-egendomme
- ▶ Vindmøller
- ▶ Skovrejsning

11. BÆREDYGTIGE BYER OG LOKALSAMFUND

- ▶ ForsynOmeter
- ▶ Sct. Annæ Plads
- ▶ EnergyLab Nordhavn

5. LIGESTILLING MELLEM KØNNENE

- ▶ Mål om kønsfordeling i bestyrelse og ledelse

4. KVALITETSUDDANNELSE

- ▶ Uddannelse i bæredygtig energi
- ▶ HOFORs vandhelte
- ▶ Vandsparerådgivning

8. ANSTÆNDIGE JOBS

- ▶ Arbejdsmiljøpolitik
- ▶ Certificering

13. KLIMAINDSATTS

- ▶ Grønne veje
- ▶ Skybrudstunneler
- ▶ Energisparetilskud

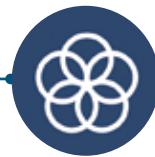
3. SUNDHED OG TRIVSEL

- ▶ Frugtordningen
- ▶ Influenzavaccine
- ▶ Massageordning

15. LIVET PÅ LAND

- ▶ Biodiversitet på kildepladser
- ▶ Giftfri arealer på alle HOFORs lokationer
- ▶ Boringsnær beskyttelse (BNBO)

17. PARTNERSKABER ENERGI & VAND

- ▶ CALL - Climate Adaption Living Lab
- ▶ REEL - REEn Energi Lolland
- ▶ Energispring

14. LIVET I HAVET

- ▶ Havnebade i København
- ▶ Reduktion af overløb til havnen

6. RENT VAND OG SANITET

- ▶ Grundvandsbeskyttelse
- ▶ Vandværksrenovering
- ▶ Separering af skybrud fra kloak
- ▶ Ny pumpestation på Kløvermarksvej

SAMFUNDSANSVAR OG VERDENSMÅLENE I HOFOR

HOFOR er en kompleks virksomhed med en række forskellige forsyninger. Koncernstrukturen er forklaret på side 6-7 i denne rapport, og forretningsområderne er præsenteret på side 12-27.

HOFOR har valgt at betragte CSR-arbejdet som en central og integreret del af virksomhedens strategi for forsyningsaktiviteterne og supplerer med en lang række politikker på områder, der omfatter virksomhedens medarbejdere, leverandører, miljø, arbejdsmiljø, klima m.v.

HOFOR har i 2016 udarbejdet en menneskerettighedspolitik, som er et supplement til de standarder, HOFOR allerede har forpligtet sig til ved at leve op til FNs Global Compact. I menneskerettighedspolitikken er udtaget de områder inden for menneskerettighederne, som er særlig relevante for en regional, dansk forankret multiforsyningsvirksomhed som HOFOR; arbejdsvilkår, sikkerhed og sundhed samt forventninger til virksomhedens leverandører. Fokusområderne i menneskerettighedspolitikken er udtryk for de områder, hvor HOFOR vurderer, at der potentielt kunne være en risiko for, at virksomheden eller samarbejdspartenerne kunne have en negativ indflydelse. Håndteringen af denne risiko gennem implementering af politikkerne i praksis er nærmere beskrevet under de respektive afsnit.

I 2018 opdaterede HOFOR politik for god forretningsmæssig adfærd. God forretningsmæssig adfærd er en grundlæggende værdi i alle HOFORs aktiviteter, og det forventes både internt og af omgivelserne, at virksomheden forvalter ressourcerne med fornuft og med respekt for kundernes penge. Politikken gør det tydeligt for ansatte i HOFOR, hvad der er god forretningsmæssig adfærd, og et eksempel, som skal sikre mod korruption, er, at HOFOR-ansatte kun må modtage gaver i en form og et omfang, som ikke er egnet – eller kan mistænkes for at være egnet – til at påvirke nogen beslutningsproces. Det er en risiko, som er særligt udtalt i indkøbssituationer, hvorfor man ikke må modtage gaver eller andre fordele i forbindelse med indkøbsaftaler og udbuds-

forretninger ifølge HOFORs indkøbspolitik. Den opdaterede politik er nu implementeret som en del af forretningsgangen.

HOFOR og verdensmålene

FN har i september 2015 vedtaget 17 verdensmål, som forpligter alle FNs medlemslande til at bidrage til at løse mange af klodens største problemer frem til 2030. De 17 mål og hele 169 delmål har blandt andet fokus på at afskaffe fattigdom og sult på globalt plan, sikre god uddannelse, mindske ulighed og stoppe klimaforandringerne.

Målene er universelle, gensidigt afhængige og balancerer økonomisk, social og miljømæssig bæredygtighed.

For første gang har FN opfordret ikke-statslige aktører som byer, regioner, institutioner og virksomheder til at gå forrest i den bæredygtige omstilling. Dette samfundsansvar er en integreret del af HOFORs DNA og er derfor indbygget i virksomhedens vision "Vi skaber bæredygtige byer". Byernes betydning i den globale, grønne omstilling understreges af, at netop bæredygtige byer har sit eget verdensmål (verdensmål nr. 11). På vejen dertil er HOFOR i høj grad med til at realisere verdensmålene.

Forsyning med rent vand og sanitet (nr. 6) og bæredygtig energi (nr. 7) er HOFORs

kerneforretning, og HOFOR spiller en væsentlig rolle i klimaindsatsen (nr. 13). Opfyldelsen af flere af de øvrige verdensmål er afhængige af HOFORs aktiviteter f.eks. Livet i havet (nr. 14) og Livet på land (nr. 15).

Mange af de aktiviteter, der er beskrevet andre steder i denne rapport, understøtter således verdensmålene og har et samfundsansvarligt sigte. Det drejer sig blandt andet om indsatsen inden for klimatilpasning, grundvandsbeskyttelse og arbejdet for at opnå en CO₂-neutral forsyning. Samtidig arbejder HOFOR også internt for medarbejderne op mod verdensmålene for sundhed og trivsel (nr. 3), kvalitetsuddannelse (nr. 4), ligestilling mellem kønnene (nr. 5) og anstændige job (nr. 8).

Dette kapitel beskriver HOFORs mange andre aktiviteter, der bidrager til verdensmålene og viser, hvordan HOFOR tager samfundsansvar. Det gælder for eksempel HOFORs samarbejde med Københavns Kommune om undervisning af skolebørn i bæredygtig energi- og vandforsyning i besøgstjenesten ENERGI & VAND. Det gælder HOFOR som en attraktiv arbejdsplads med fokus på blandt andet trivsel og arbejdsmiljø. Og det gælder HOFORs indsats for ansvarligt indkøb og for at fremme resourcebevidsthed i virksomhedens aktiviteter.

Medarbejdere fra HOFOR har i grafikken til venstre bidraget med eksempler på projekter, der understøtter verdensmålene.

HOFORs ARBEJDE MED SAMFUNDSANSVAR 2018

Global Compact princip	Forpligtelser	Systemer
<p>Menneskerettigheder</p> <ol style="list-style-type: none"> Virksomheden bør støtte og respektere beskyttelsen af internationalt proklamerede menneskerettigheder indenfor virksomhedens indflydelsesområde. Virksomheden skal sikre, at den ikke medvirker til krænkelse af menneskerettighederne. 	<p>Menneskerettighedspolitik</p> <p>Ansatte på særlige vilkår</p> <p>Arbejdsmiljøpolitik</p>	<p>OHSAS 18001</p> <p>ISO 45000</p>
<p>Arbejdstagerrettigheder</p> <ol style="list-style-type: none"> Virksomheden bør opretholde frihed til organisering og anerkende arbejdstagers ret til kollektive forhandlinger. Virksomheden bør støtte afskaffelsen af alle former for tvangsarbejde. Virksomheden bør støtte en effektiv afskaffelse af børnearbejde. Virksomheden bør støtte afviklingen af diskrimination i arbejds- og ansættelsesforhold. 	<p>Personalepolitikker</p> <p>Sygefravær</p> <p>Elever/ studerende</p> <p>Arbejdsvilkår</p>	
<p>Miljø</p> <ol style="list-style-type: none"> Virksomheden bør støtte en forsigtighedstilgang til miljømæssige udfordringer. Virksomheden bør tage initiativ til at fremme større miljømæssig ansvarlighed. Virksomheden bør opfordre til udvikling og spredning af miljøvenlige teknologier. 	<p>Drikkevandspolitik</p> <p>Spildevandspolitik</p> <p>Miljøpolitik</p> <p>Indsatser i samfundet</p>	<p>ISO 22000 (DDS)</p> <p>ISO 9001 (DSS)</p> <p>ISO 14001</p>
<p>Anti-korruption</p> <ol style="list-style-type: none"> Virksomheden bør modarbejde alle former for korruption, inklusiv økonomisk udnyttelse og bestikkelse. 	<p>Indkøbspolitik</p> <p>Politik for god forretningsmæssig adfærd</p> <p>Kundevision/kundepolitik</p>	

Mål og indsatser i 2018

Målet er at fordelingen af køn blandt ledere afspejler fordelingen blandt medarbejdere – denne er 32 pct. kvinder / 68 pct. mænd.

Indsats for at få registreret alle ulykker med fravær – også hos eksterne entreprenører.

Påbegyndt overgangen fra OHSAS 18001 til ISO 45000 med henblik på certificering i 2020.

Påbegyndt arbejdet med en ny arbejdsmiljøstrategi.

Mål for 2018 på maks 5,0 sygedage/medarbejder.
Mål om 50 pct. 'langtidsfriske' medarbejdere (maks tre sygedage på et år).

Program for elever og lærlinge samt uddannelsesansvarlige.

Program for stikprøvekontrol af løn- og arbejdsvilkår på større anlægsarbejder og udvalgte mindre projekter.

Fastholde certificeringerne.

Færdiggøre ny miljøpolitik, der har strategimål som ramme.

Fastholde interesse for besøg hos ENERGI & VAND.
Reducere energiforbrug hos HOFOR med ca. 0,4 GWh.
Fremme energibesparelser hos kunder.

CSR i indkøbspolitik og leverandørstyring.

Klare retningslinjer for gaver, tjenesterejser, forplejning og receptioner.

Enkelt og attraktivt at være kunde i HOFOR.

Udvalgte resultater fra 2018

Resultat 32 pct. kvinder/ 68 pct. mænd.

Ved udgangen af året var der 14 i fleksjob, 0 i løntilskud, 3 i ulønnet virksomhedspraktik.

Antal ulykker hos eksterne er steget fra 17 i 2017 til 27 i 2018, og det er sandsynligvis grundet fokus på registrering. For HOFOR-medarbejdere er antallet faldet fra 14 til 12 ulykker med fravær.

Resultat 5,3 dage/medarbejder ekskl. langtidsfravær
Resultat 50,5 pct. langtidsfriske.

Ved udgangen af året var der 19 elever og lærlinge, 2 ph.d. studerende, 7 praktikanter (f.eks. maskinmester- og ingeniørpraktikanter).

Stikprøvekontroller gennemført ved Bureau Veritas og intensiveret i løbet af 2018.

ISO standarderne er recertificeret.

Ny miljøpolitik vedtaget.

20.482 besøgende på ENERGI & VAND.
Resultat er 0,43 GWh.
Energi- og vandsparerådgivning gennemført i alle kommuner.

Krav til bæredygtig biomasse og internationalt samarbejde herom.
Stikprøvekontrol af om leverandører overholder gældende krav.

Politikken blev opdateret i starten af 2018.

Ny struktur på hofor.dk med fokus på kunderne.

HOFOR HAR FOKUS PÅ KUNDERNE

HOFOR vil gerne guide kunderne til at bruge mindre af virksomhedens produkter som vand og varme – det er en fordel for deres egen pengepung og for HOFORs mål om at skabe bæredygtige byer.

Åbenhed, tilgængelighed og god dialog med kunderne er højt prioriteret i HOFOR. Det skal være nemt for kunderne at komme i kontakt med HOFOR – ikke kun hvis der er tale om akutte hændelser, men også hvis de har spørgsmål om deres forsyning eller ønsker gode råd om energibesparelser.

For at gøre det nemmere at finde relevant information på hofor.dk blev sitet omstruktureret i 2018. Forsiden er nu mere kunderettet og fremhæver de indgange, som oftest bliver brugt. Samtidig er der blevet arbejdet med at forbedre selvbetjeningen, og det er fortsat muligt at få kontakt til HOFOR hele døgnet via vagttelefonen. Der er mere end 110.000 henvendelser på telefon, flere end 85.000 skriftlige henvendelser, og HOFOR er ude hos kunderne ca. 20.000 gange hvert år.

HOFOR forsøger også at gøre det lettere at være nabo til de mange anlægsprojekter. Der bliver brugt mange forskellige kanaler for at informere kunderne, og ved større projekter bliver der typisk afholdt "kaffemøder" inden anlægsstart, så naboer kan kigge forbi og få svar på eventuelle spørgsmål. I forbindelse med projekterne har HOFOR fokus på at koordinere gravearbejdet med andre, der skal grave i byen – både egne forsyninger indbyrdes og også f.eks. Radius og Energinet. Ved at koordinere kan man undgå at gå i vejen flere år i træk, og koordinering af gravearbejde kan dermed sikre en bedre fremkommelighed i byerne.

Hjælpe kunderne til besparelser Besparelser på energi

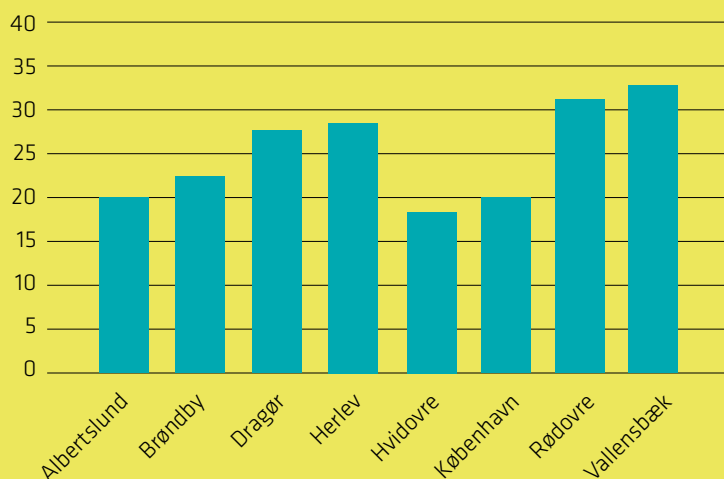
Fokus på data og energirigtig drift har medvirket til yderligere udbredelse af energistyringsløsningen ForsynOmeter. Samtidig har HOFORs energirådgivere brugt data til at opøge boligforeninger og kontorejendomme

med dårlig udnyttelse af energien med henblik på at optimere driften.

Fokus på data og energirigtig drift var i 2018 også omdrejningspunktet for HOFORs tekniske akademi på varme. Akademiet er et gratis tilbud til driftsfolk i HOFORs forsynings-

Antal besøgende fra skoler i hver kommune

Det er ENERGI & VAND i Valby, der står for en stor del af besøg hos HOFOR.
Her er vist antal besøg i 2018 per 1.000 borgere i hver ejerkommune.

område. På akademiet kan de opnå konkret viden om energistyring, afkøling, fjernvarmeanlæg og komponenter og få tips og tricks til, hvordan man let kommer i gang med at spare energi.

HOFOR var i 2018 igen initiativtager til den landsdækkende Sommerluk-kampagne, som gennemføres i samarbejde med miljøorganisationen Energitjenesten og en lang række andre NGO'er, virksomheder og forsynings-selskaber.

De seks hovedbudskaber i årets kampagne, som alle sætter fokus på lette og billige energibesparelsetiltag hos den enkelte fjernvarmekunde, var i 2018 Luk langsomt, Sommer-luk, Varmt brugsvand, Tænd langsomt, Utætte varmtvandsbeholdere og Teknisk isolering. I forbindelse med kampagnen stiller HOFOR viden og materialer gratis til rådighed for de deltagende virksomheder, NGO'er og forsyningsvirksomheder. Igen i år var kampagnen en succes og gav besparelser hos kunderne på ca. 2 GWh.

HOFOR deltager aktivt som projektpartner i Energispring sammen med Københavns Kommune og store bygningsejere, andelsboligforeninger, udlejere, administratorer og interesseorganisationer. Partnerskabet har i det forgangne år afholdt flere workshops med fokus på blandt andet databenchmark, energirigtig drift og performancetest. Resultatet for Energisprings andet år er en samlet energibesparelse på 2,6 pct. i de ejendomme, som indgår i partnerskabets fælles databenchmark.

Vandsparetiltag

HOFORs vandsparerådgivning sigter mod at reducere det samlede vandforbrug og få kunderne til at bruge vand med omtanke, undgå vandspild og sikre det rene grundvand for fremtidige generationer.

I 2018 har HOFOR sat yderligere fokus på kundernes adfærd omkring at bruge vand i hverdagen. I samarbejde med kunderne er der udviklet rådgivning og information, som er mere målrettet og opfattes mere relevant, hvilket giver anledning til en adfærdændring og i sidste ende en vandbesparelse. I forlængelse af denne viden er der udarbejdet vandsparesæt til plejecentre og til skoler foruden videreudviklingen af vandsparesæt målrettet kunder i etageejendomme. Vandsparesættene udrulles i 2019.

I 2018 var der et særligt fokus på de unges vandforbrug. Undersøgelser har vist, at unge bruger mere vand end andre, og derfor gennemførte HOFOR kampagnen "På egne ben" målrettet unge, der skal flytte hjemmefra på

kollegie eller anden ungdomsbolig. Via kampagnen har HOFOR hjulpet unge med gode råd – blandt andet til, hvordan de kan spare på vand- og varmeregningen.

I 2018 deltog 130 driftsfolk i teknisk vandspareakademi. I samarbejde med driftsfolk fra flere boligselskaber har der været fokus på løbende toiletter, vandspild og tekniske løsninger. Flere kampagner i samarbejde med boligselskaber har ført til vandbesparelser. Igen i 2018 har HOFORs vandspare-rådgivning været ude at hjælpe både børn og voksne til at spare på vandet og undgå vandspild. I alt har ca. 2.500 børn i indskolingen og mellemtrinnet modtaget undervisning via Vandheltene og Det Mobile Science Center. HOFOR har med vandspareaktiviteter mødt mere end 20.000

borgere ved diverse miljø- og kulturevents i bl.a. København, Albertslund, Vallensbæk og Brøndby.

Besøg i HOFOR

ENERGI & VAND i Valby er HOFORs besøgscenter og huser desuden CALL Copenhagen, som er et living lab for klimatilpasning. ENERGI & VAND underviser tusindvis af skolebørn i de otte ejerkommuner i emner som klimatilpasning samt energiforsyning og CO₂-neutralitet. Besøgsstedet byder også velkommen til delegerationer fra både ind- og udland. Der var i 2018 i alt 20.482 besøgende på ENERGI & VAND.

32/68

HOFOR har et mål om, at kønssammensætningen blandt ledere skal afspejle medarbejdersammensætningen, og det lykkedes i 2018 med en sammensætning blandt både medarbejdere og ledere på 32 pct. kvinder og 68 pct. mænd.

HOFOR ER EN ATTRAKTIV ARBEJDSPLADS

Gode medarbejdere skal fastholdes, og nye skal have lyst til at søge ind i HOFOR. Det kræver spændende opgaver, god trivsel, ordentlige arbejdsforhold og et godt arbejdsmiljø.

HOFORs medarbejdere er en broget skare. Der er dem, som har været i virksomheden i årtier og snart skal pension. Og så er der hver måned en række nye kollegaer, der begynder. Der er derfor både fokus på at fastholde og udvikle kompetencer i virksomheden og på at tiltrække nye kandidater.

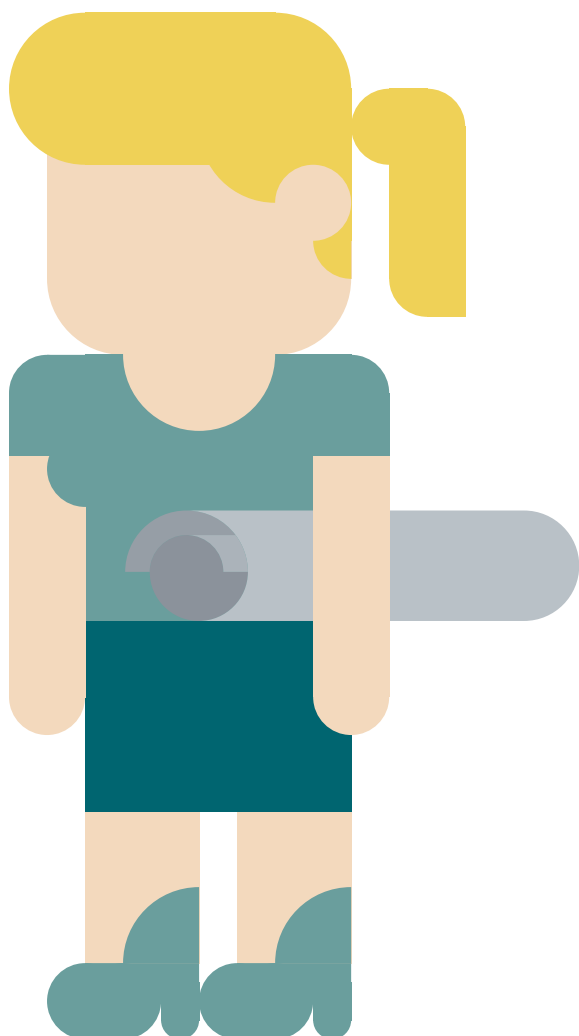
HOFOR ønsker at være med til at uddanne elever og lærlinge og har derfor haft alt fra korte praktikophold til fulde elevuddannelser i løbet af året.

Kønfordeling i bestyrelse og ledelse

Reglerne om en ligelig fordeling af kvinder og mænd i bestyrelser gælder ikke HOFOR Forsyning Holding P/S, men gælder fem andre selskaber i HOFOR-koncernen. I fire af de fem selskaber er kønfordelingen i bestyrelsen

ligelig. Det drejer sig om bestyrelserne i HOFOR Fjernvarme P/S, HOFOR Vand København A/S, HOFOR Spildevand København A/S og HOFOR Energiproduktion A/S. I det femte selskab, HOFOR A/S, er kønfordelingen ikke ligelig. Målet, fastsat i 2016, var en kønfordeling på 33/67 pct. (kvinder/mænd), men dette mål blev ikke nået på selskabets ordinære generalforsamling i 2018. Efter generalforsamlingen består den generalforsamlingsvalgte del af bestyrelsen kun af mænd, da der ikke har været nok fokus på at indstille kvindelige kandidater. Denne bestyrelse har sat som nyt mål, at bestyrelsen skal bestå af mindst 20 pct. kvinder og maksimalt 80 pct. mænd i 2022. Bestyrelsen har i forlængelse heraf opfordret HOFORs ejerkommuner, som indstiller kandidater til bestyrelsen, til at være opmærksomme på målet.

HOFOR arbejder også med fordelingen af kvinder og mænd på øvrige ledelsesniveauer i virksomheden og arbejder for, at ledersammensætningen afspejler den samlede kønfordeling i virksomheden. Denne er i løbet af 2018 fastholdt med 32 pct. kvinder og 68 pct. mænd. Ledersammensætningen er i 2018 landet på samme fordeling med 32 pct. kvindelige ledere og 68 pct. mandlige ledere, så HOFOR er fortsat lykkedes med at få ledersammensætningen til at afspejle den samlede kønfordeling overordnet set. Der er fortsat fokus på, at der ikke er en ubevidst forskelsbehandling i jobbeskrivelser og jobannoncer. HOFOR fremmer lige vilkår og ligebehandling, herunder lige muligheder for advancement og uddannelse, af alle medarbejdere gennem bl.a. årlige PULS-samtaler, uddannelsestilbud og potentialevurderinger af ledere.

Trivsel og plads til alle

Hvert andet år gennemfører HOFOR en stor trivselsmåling, og i 2018 var det tid til den mindre temperaturmåling på trivsel i virksomheden. Et af målene for trivsel er at have færre end fem sygedage pr. ansat. Det er ikke lykkedes at nå målet, da der i 2018 var 5,3 sygedage i gennemsnit. Der er tale om en lille stigning siden 2017.

HOFOR er en rummelig arbejdsplads, hvor der er plads til medarbejdere med nedsat arbejds-ejne. HOFOR havde i alt 14 personer ansat i fleksjob samt flere personer i henholdsvis virksomhedspraktik og løntilskudsansættelser.

Sikkerhed i fokus

Arbejds miljøet har høj prioritet i HOFOR, og

virksomheden er certificeret efter OHSAS 18001. I 2018 startede arbejdet med at lave en ny arbejdsmiljøstrategi, og arbejdet med at gå fra OHSAS 18001 til ISO45000 er begyndt. I 2018 er der registreret 12 ulykker med fravær blandt HOFOR-medarbejdere, hvilket er et fald fra sidste års 14 ulykker. Der er registreret 27 ulykker med fravær blandt eksterne entreprenører, og det er en stigning fra 17 ulykker i 2017. Antallet af ulykker skal ses i forhold til de store projekter, HOFOR har med BIO4-projektet som den absolut største

byggeplads. I 2018 blev der sat kraftig fokus på at få oplyst ulykker med fravær ved sikkerhedsmøder m.v. Det kan være en del af forklaringen på, at tallet er stigende.

Ulykkesfrekvensen beregnet på HOFOR-ansatte er faldet og er nu 6,67 mod 7,78 i 2017.

(antal ulykker med fravær pr. 1 mio. realiserede arbejdstimer).

I 2018 var der
12 ARBEJDSULYKKER
med fravær blandt HOFORs
medarbejdere. Det er
2 færre end i 2017

HOFOR INDKØBER ANSVARLIGT

En grøn, sikker og billig forsyning kan kun opnås ved at have fokus på indkøb. Virksomheden skal sikre den rigtige kvalitet til den rigtige pris, og derfor er der fokus på indkøbspolitik og kravspecifikationer i HOFOR.

Indkøbspolitik og sociale klausuler

HOFORs indkøbspolitik understøtter virksomhedens fokus på samfundsansvar og sikrer de krav, HOFORs leverandører skal efterleve, for at HOFOR lever op til kravene i Global Compact's principper for menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø og antikorrupsion.

I 2018 er indkøbspolitikken blevet revideret og forenklet, så der nu ligger en kortfattet politik, der angiver de overordnede principper for indkøb i HOFOR. Der er desuden blevet udarbejdet en tværgående strategi for indkøb. Med indkøbsstrategien og den nye indkøbspolitik vil HOFOR sikre konkurrencedygtige priser, effektive processer, bedre planlægning, styr på kontrakter og rammeaftaler. HOFOR vil til enhver tid sikre efterlevelse af forpligtelser i henhold til gældende lovgivning, certificeringer og ejerkommunernes krav- og/eller anbefalinger til forbedringer.

HOFOR har implementeret aftalegrundlag, der sikrer opfyldelse af stillede krav til sociale klausuler og krav til elever, lærlinge og praktikanter i forbindelse med anlægsarbejder. Gennem dialog med ejerkommunerne tilpasses aftalegrundlaget også fremadrettet, hvis behovet skulle opstå.

Brændselsindkøb og bæredygtig biomasse

HOFOR har i 2017 skabt en brændselsindkøbs-organisation og har dermed et godt fundament for at indkøbe flis til den nye flisfyrede kraftværksblok og træpiller til den eksisterende

træpillefyrede blok. I 2018 modtog HOFOR den første last af træflis i forbindelse med test af de nye træfliskraner. I løbet af 2019 vil der for alvor komme gang i tilførslen af træflis, når den flisfyrede kraftværksblok igangsættes, testes og sættes i kommerciel drift. Det forventes, at der fra 2020 årligt skal anvendes godt 1 mio. ton flis. I forbindelse med indkøbet af flis er HOFOR i dialog med potentielle leverandører over hele Europa samt enkelte oversøiske lande langs Atlanterhavskysten.

I 2018 anvendte HOFOR 451.000 ton kul samt 232.000 ton træpiller til produktionen af varme og elektricitet på Amagerværket.

I 2017 skulle energiselskaber i Danmark leve op til brancheaftalekravet om brug af 60 pct. dokumenteret bæredygtig biomasse. HOFOR efterlevede kravet ved at have bæredygtighedsdokumentation på 67 pct. af de indkøbte træpiller. For 2018 var brancheaftalekravet 75 pct. dokumenteret bæredygtig biomasse, hvilket stiger til 90 pct. i 2019. Resultatet for 2018 foreligger efter første kvartal af 2019.

HOFOR blev i 2017 godkendt til at indkøbe og handle med biomasse, som er certificeret efter de tre certificeringsordninger for bæredygtighed af træprodukter – FSC, PEFC og SBP.

Kravspecifikationer

Det er vigtigt for HOFOR, at entreprenører og andre samarbejdspartnere lever op til de tekniske kvalitetskrav, virksomheden stiller.

For at sikre ensartede krav på tværs af det stigende antal projekter og på tværs af forsyningerne er der i løbet af 2017 og 2018 formuleret standarder inden for f.eks. vandledninger, spildevand, fjernvarme, tunneler, GIS, fjernkøling, vandværker, kildepladser, beton, opmåling og anlægsdokumentation m.fl.

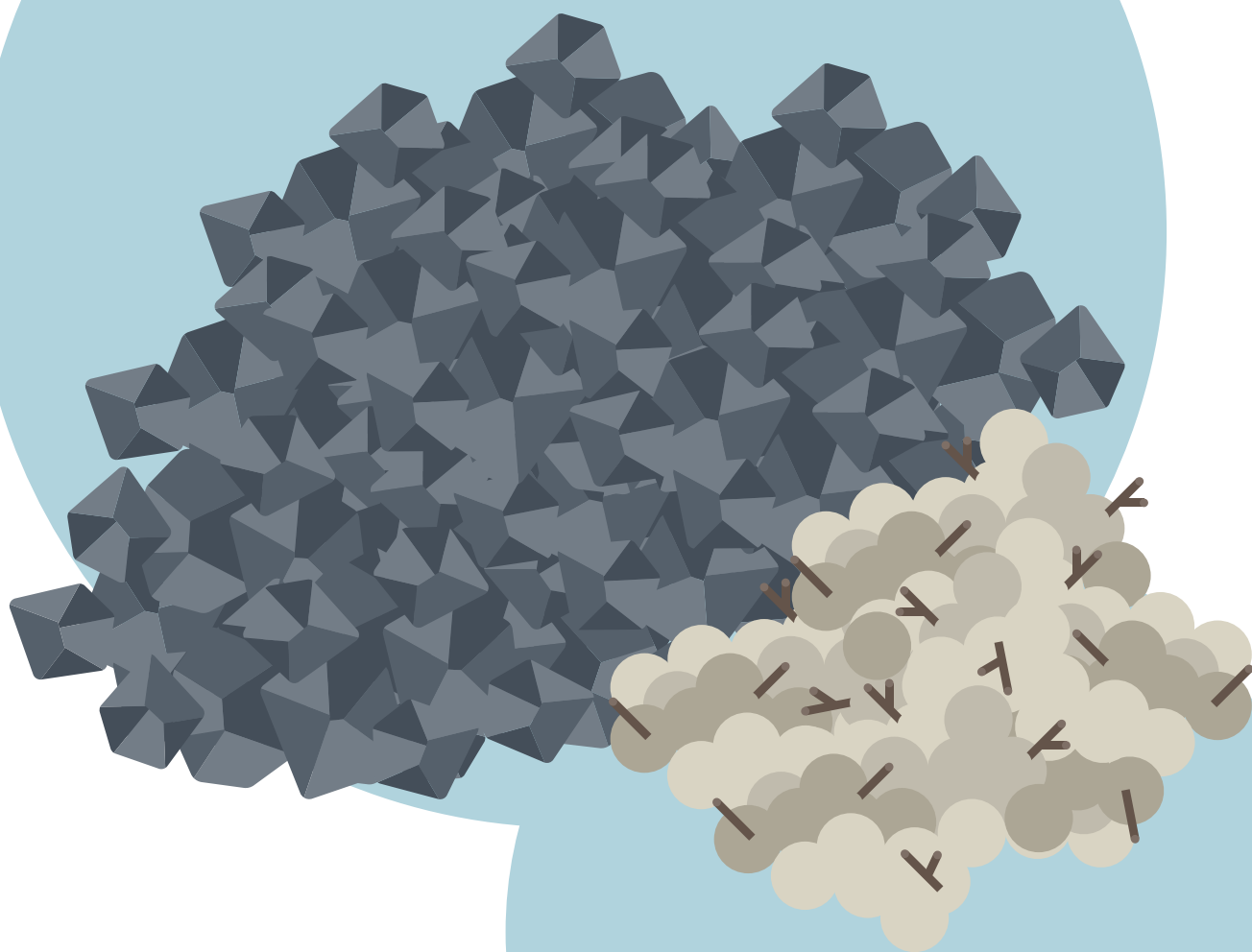
De nye og opdaterede tekniske standardkrav er tilgængelige for HOFORs leverandører på en særlig hjemmeside, som kan tilgås via hofor.dk, og kravene er kvalitetssikret i forhold til gældende retningslinjer og krav inden for arbejdsmiljø, miljø, DDS og DSS. Det er vigtigt, at HOFOR hele tiden balancerer sine tekniske krav mellem kvalitet og pris, så projekterne f.eks. ikke bliver meget dyrere, fordi kvalitetskravet er sat for højt, eller at miljø- og forsyningsikkerheden bliver sat over styr, fordi det skal være billigt.

Kravene er nu ryggraden i HOFORs beskrivelse af, hvordan opgaver for HOFOR skal udføres af entreprenører og rådgivere. Det sikrer, at anlæg bygges, og ledninger lægges, præcis sådan som HOFOR vil have det for at sikre grøn, sikker og billig forsyning.

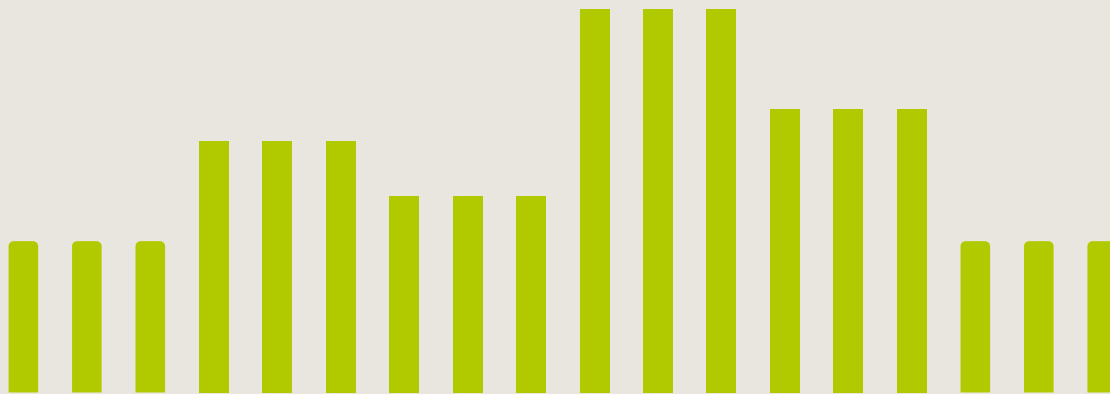
HOFOR anvendte i 2018

451.000 ton kul

HOFOR anvendte i 2018

**232.000 ton
biomasse**

HOFOR ER EN GRØN VIRKSOMHED

HOFOR når målet om at skabe bæredygtige byer ved hele tiden at tage små skridt i retning af at forbruge mindre energi, udlede mindre CO₂ og udnytte ressourcerne bedre.

Mineralprodukt-udnyttelse

HOFOR arbejder fokuseret på at nyttiggøre mineralprodukter fra kraftvarmeproduktionen. I 2018 har HOFOR haft succes med at afsætte majoriteten af de producerede mineralprodukter relateret til kulproduceret kraftvarme. Disse er afsat til producenter af beton, bloksten og gipsplader.

HOFOR arbejder målrettet på at nyttiggøre biomassebaserede mineralprodukter, bl.a. gennem et fælles nordisk samarbejde med Fortum Varme i Stockholm og Svensk Skogsgødning AB for at granulere asken til et produkt, der bl.a. kan finde anvendelse til skovgødskning. Sideløbende arbejdes der på de bedste løsninger til at få produktet ud i skoven. Der er i mellemtiden allerede aftaler på plads for at levere bioaske som gødskning til landbrug. Der er ligeledes samarbejde med DTU for at nyttiggøre en eller flere bioaskekvaliteter i beton.

Egetforbrug af energi

HOFOR har et miljø- og klimamål om en samlet intern energibesparelse på 2 GWh i strategiperioden 2016-2020. I 2018 har der været

gennemført projekter for energioptimering på rumvarme, varmestyringer, belysning og procesoptimering. Der er i alt realiseret 0,43 GWh fordelt med 60 pct. på varme og 40 pct. på el. Den akkumulerede interne energispareindsats har dermed nået 62 pct. af det samlede strategimål.

HOFORs samlede målte forbrug af el er steget en del i 2018. Virksomheden har i 2018 haft en betydeligt større produktion af fjernkøling, hvilket er den enkeltstående største årsag til stigningen. HOFOR arbejder fortløbende på at forbedre energikortlægningen for at kunne foretage mere detaljerede energiforbrugsanalyser.

Dokumentation af kvalitet

HOFOR er certificeret efter en række standarder for at sikre kvalitet i forsyningerne. Virksomheden lever op til ISO 14001 og arbejdsmiljø efter OH-SAS 18001. På Amagerværket desuden kvalitet for løsning af bulkskibe efter ISO 9001. På drikkevand og spildevand er HOFOR certificeret efter ISO 22000 (DDS) og ISO 9001 (DSS). De to standarder dokumenterer, at HOFOR har styr på drikkevands- og

spildevandssikkerheden og løbende forbedrer arbejdsgange og processer.

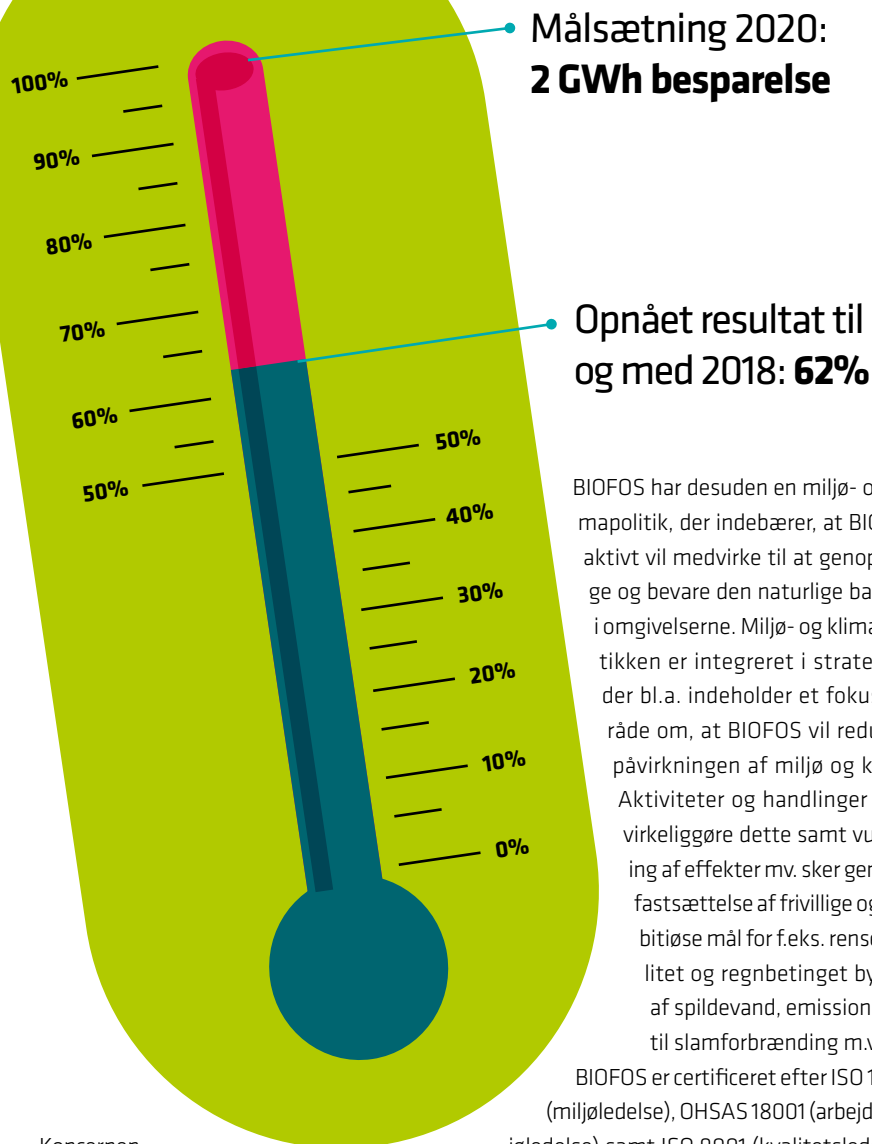
Dokumenteret drikkevandssikkerhed (DDS)

HOFOR ser drikkevand som en fødevarer med alt, hvad det indebærer af kvalitetsmål, hygiejne og risikostyring. Ledelsessystemet omfatter derfor dokumenteret drikkevandssikkerhed (DDS), og HOFOR er på drikkevandsområdet certificeret i henhold til ISO 22000 (fødevarerikkerhed). I arbejdet med DDS fokuserer virksomheden på de væsentligste risici inden for vandforsyningens fire hovedområder: indvinding, vandbehandling, distribution og forbrugernes installationer. Hvert led i vandforsyningssystemet bliver vurderet i forhold til, hvad der kan gå galt, hvor kritisk det vil være for kunderne, og hvordan problemerne kan forebygges.

Dokumenteret spildevandssikkerhed (DSS)

De seneste års voldsomme skybrud med oversvømmelser til følge gør, at kunder stiller større krav til HOFORs håndtering af spildevand. HOFORs ledelsessystem omfatter derfor dokumenteret spildevandssikkerhed (DSS).

Interne energibesparelser

HOFOR tager sig også af hovedparten af det regnvand, der løber enten sammen med spildevand eller separat gennem åbne render, kanaler og bassiner. Når det er nødvendigt at aflaste til åer og havet, tager HOFOR mest muligt hensyn til recipienten. HOFOR er certificeret i henhold til ISO 9001 (kvalitet i opsamling, afledning og delvis rensning af spildevand). DSS er et risikobaseret styringssystem, hvor enhver tænkelig risiko i spildevandsområdet årligt bliver gennemgået og løbende forbedret.

Jordhåndtering

HOFOR har i 2018 flyttet ca. 250.000 ton jord som følge af aktiviteter og projekter. Jorden analyseres, så den håndteres bedst muligt – enten til genanvendelse, deponi eller rensning. HOFOR arbejder med at genanvende jorden i egne projekter, og entreprenørerne har mulighed for at hente ren HOFOR-jord til genfyld – begge dele for at spare på de rene råmaterialer og på kørsel.

Samfundsansvar hos BIOFOS

Rensekoncernen BIOFOS har en række politikker og tiltag, der primært sigter mod et frivilligt, højt socialt og sundhedsmæssigt engagement. Effekterne af disse politikker og tiltag vurderes og tilpasses løbende af såvel ledelsen som i samarbejds- og arbejdsmiljøorganisationen.

Koncernen har retningslinjer for anvendelse af lærlinge- og arbejdsklausuler ved udbud af bygge- og anlægsopgaver samt tjenesteydelser. Retningslinjerne betyder, at der ved hvert udbud skal foretages en konkret vurdering af, om det er hensigtsmæssigt at stille krav om sociale klausuler. Der skal dog altid anvendes lærlinge- og arbejdsklausuler i en række tilfælde, der bl.a. afhænger af opgavens varighed, skønnet kontraktsum, skønnet lønudgift, kontraktgrundlag m.v.

BIOFOS har desuden en miljø- og klimapolitik, der indebærer, at BIOFOS aktivt vil medvirke til at genopbygge og bevare den naturlige balance i omgivelserne. Miljø- og klimapolitikken er integreret i strategien, der bl.a. indeholder et fokusområde om, at BIOFOS vil reducere påvirkningen af miljø og klima. Aktiviteter og handlinger til at virkeliggøre dette samt vurdering af effekter mv. sker gennem fastsættelse af frivillige og ambitiøse mål for f.eks. renskvalitet og regnbetinget bypass af spildevand, emissionskrav til slamforbrænding m.v.

BIOFOS er certificeret efter ISO 14001 (miljøledelse), OHSAS 18001 (arbejdsmiljøledelse) samt ISO 9001 (kvalitetsledelse). Endvidere er BIOFOS' laboratorium akkrediteret af DANAK efter ISO 17025. BIOFOS har også en aktiv skoletjeneste, hvor knap 14.000 skoleelever hvert år modtager undervisning i spildevand, miljø og bæredygtig energi. BIOFOS har tillige en kvalitetspolitik, som er tilgængelig på www.biofos.dk. Her ligger også en samlet årsrapport med den fulde lovpligtige redegørelse for samfundsansvar i BIOFOS.

RISICI

HOFORs forretning spænder over en række områder, der indebærer forskellige typer af risici. Nogle risici påvirker borgere og kunder, mens andre risici primært påvirker driften af virksomheden.

HOFOR kortlægger og styrer risici inden for koncernens forretningsområder – bl.a. gennem en række risikokoordinatorer, der inden for de enkelte forretningsområder kortlægger og vurderer relevante risici. HOFORs arbejde med asset management medfører endvidere en omfattende risikokortlægning i forhold til de væsentligste aktiver i hver forsyning samt tværgående risikostyring, hvor et fælles risikoregister og ensartede måder at kvantificere og vurdere risici på indgår. På den baggrund har HOFOR identificeret de væsentligste risici i 2018 i forhold til sandsynlighed og konsekvens samt drøftet, planlagt og implementeret håndteringen af disse. Kortlagte risici præsenteres for og drøftes i virksomhedsledelsen og bestyrelsen.

OPERATIONELLE RISICI

Operationelle risici håndteres gennem investeringsplanlægning og vedligeholdelse, vagtordninger, beredskabsplaner, procedurebeskrivelser og forsikringer. Virksomheden har sikret sig imod en del risici gennem for-

sikringer. De største forsikrede risici vedrører drift af forsyningsnet og anlæg inden for fjernvarme, bygas, vand, spildevand, fjernkøling, vind og kraftvarme. I nogle tilfælde er forsikring fravalgt, da risikoen for skader vurderes at være lille, mens forsikringen ville blive uforholdsmæssig dyr. HOFOR prioriterer sikkerhed for og uddannelse af personalet meget højt herunder med tydelige og opdaterede procedurer, systemer og beredskabsplaner for at forebygge ulykker i organisationen og **(1) terror**. Tallet henviser til placering i risikokortlægningen på side 55.

Vand og spildevand

(2) Skybrud er forekommet oftere i de senere år og kan medføre en række problemer som f.eks. oversvømmelser med materielle skader til følge. HOFOR har igangsat og planlægger en lang række projekter for et betydeligt milliardbeløb – dels projekter hos ejerkommunerne og dels flere tværkommunale projekter. Projekterne skal sikre hovedstadsområdet mod følgerne af skybrud og sigter mod at kunne håndtere en 100-års regn i år 2100. Eksempelvis bygges Københavns største pumpestation, flere store tunneler samt forskellige overfladeløsninger, forsinkelsesbassiner, mv. med det formål at forsinke vandet og transportere regnvand væk fra byerne.

(3) HOFOR er i gang med at udrulle levering af blødere vand til borgerne, og det er indtil videre implementeret i Brøndby. For at reducere risikoen for forsinkelser eller fordyrelser af projektet er HOFOR løbende i dialog med myndighederne i de kommuner, hvor HOFOR skal renovere og ombygge for at få de nødvendige tilladelser. Således arbejdes der intenst på processer, der ellers ville kunne reducere fremdrift i programmet, og der er endvidere fokus på etablering af samarbejder med andre vandselskaber.

HOFOR oplever i stigende grad forurening af grundvandsressourcen – også med stoffer, som man ikke tidligere har kunnet måle. HOFOR har derfor etableret modelværktøjer og beredskabsplaner, der kan hjælpe med at spore og håndtere vandforurening hurtigt og effektivt. For at kontrollere vandkvaliteten tages der dagligt mange vandprøver – også flere end lovgivningen foreskriver. HOFOR har ISO-certificering inden for både vand (dokumenteret drikkevandssikkerhed) og spildevand (dokumenteret spildevandssikkerhed). Virksomheden arbejder desuden løbende med udvikling af ny og forbedret sensorteknologi til detektion af forurening samt sektionering af ledningsnettet, så en eventuel forurening kan isoleres. Dette skal bl.a. andet forebygge

Vandkvaliteten bliver tjekket helt fra kildeplads til forbruger for at sikre, at drikkevandet lever op til kvalitetskravene.

risikoen for **(4) bakteriel forurening**, som kan medføre kokeanbefaling for et større antal kunder.

HOFOR arbejder desuden på at forebygge risikoen for **(5) kemisk forurening** i form af PAH og pesticider ved at foretage løbende målinger og opfølgning på identificerede hændelser – herunder test af forskellige teknologier til fjernelse af forureninger. Derudover igangsættes en ny godkendelsesordning for komponenter i vandbanen.

Kraftvarme og fjernvarme

Inden for kraftvarme og fjernvarme er der i særdeleshed fokus på følgende:

(6) Personssikkerhed. Et kraftvarmeværk er grundlæggende en risikofyldt arbejdsplads. Både her og i forbindelse med drift af fjernvarmesystemet arbejder HOFOR derfor hele tiden med kompetenceudvikling af medarbejdere og procedurer for at undgå personskader. Det er afgørende for HOFOR at sikre et højt niveau for arbejdet med miljø, arbejdsmiljø og sikkerhed for at forebygge ulykker. Det store BIO4-projekt og dampkonverteringen afføder ekstra fokus på arbejdsmiljø og koordinering, da det medfører flere opgaver og involvering af flere mennesker, hvilket øger risikoen for uheld. HOFORs egen sikkerhedsorganisation spiller en stor rolle i den sammenhæng – også ved tilsyn med entreprenører.

(7) Etablering af BIO4. Projektering og byggeri af en ny kraftværksblok er en stor og kompleks opgave. En forsinkelse vil betyde, at der går længere tid, før den meget effektive produktion på blok 4 slår igennem. En forsinkelse, der betyder, at der ikke kommer el på nettet fra blokken før efter 31/12-2019, vil betyde tab af hele eltilskuddet på 15 øre/kWh for elproduktion. Der pågår løbende planlægning og koordinering mellem projekt og organisation for at undgå forsinkelse og sørge for, at organisationen er klar til at drive anlægget.

(8) Forsyning med biomasse. Den nye blok 4 på Amagerværket vil være en større forbruger af træflis på det voksende marked for bæredygtig biomasse. Derfor er der stort fokus på

De første sendinger af bæredygtig biomasse er ankommet til Amagerværket.

indkøb og certificering af biomasse samt på ekstern kommunikation. Dels for at sikre, at der er den rigtige mængde biomasse til den rigtige pris og tidspunkt, og dels for at sikre, at biomassen er bæredygtig. Som led i at styrke indsatsen her er der lagt stor vægt på kompetencer, indkøbsstrategi og fleksibilitet.

(9) Sikkerhed ved biomasselager og transportsystemer. Der er stor fokus på reduktion af tændkilder og mulighed for antænding med krav om uddannelse og opfølgning på sikkert, varmt arbejde. Blok 4 er endvidere projekteret med redundans for at kunne sikre forsyningen ved eventuel brand.

(10) Ændring af rammebetingelser. Den kommende regulering af forsyningssektoren kan påvirke serviceniveauet og muligheder for større investeringer. HOFOR arbejder for, at det også under den nye regulering vil være muligt at gennemføre investeringer, som kan medvirke til at reducere varmeprisen.

Bygas

(11) Tab af gastryk. I en situation, hvor bygasproduktionen ikke kan opretholdes, f.eks. på grund af svigtende naturgastilførsel, er der risiko for, at der kan trænge luft ind i ledningsnettet. Dermed er der fare for uheld, hvis gasblandingen bliver antændt. Genoptagelse af gasforsyningen kan i en sådan situation først ske, når ledningsnettet er blevet udluftet og fyldt med gas igen. Der vil være tale om et meget omfattende projekt, og det vil være nødvendigt at sektionere ledningsnettet for at kunne genoptage gasforsyningen etapevis. HOFOR har taget en række forholdsregler for at begrænse risikoen for tab af gastrykket. Der er eksempelvis indgået aftaler med Energinet, Ørsted og HMN Naturgas om reservation af kapacitet i ledningsnettet, så naturgasforsyningen kan opretholdes så længe som muligt i en uheldssituation. I 2017 blev etableret to gasværker som produktionsreserve – Mørkhøj Gasværk og Køgevej Gasværk. I en situation, hvor gasproduktionen ikke kan opretholdes,

HOFOR har fokus på at koordinere gravearbejde med andre aktører for at sikre fremkommeligheden i byer, der er i udvikling og udbygning.

sænkes trykket i bygasnettet, og kunderne opfordres til ikke at bruge gas for at begrænse forbruget mest muligt, så overtryk i ledningsnettet kan opretholdes så længe som muligt. Som en sidste mulighed for at sikre overtryk i bygasnettet har Sikkerhedsstyrelsen givet tilladelse til, at der i en katastrofesituation, hvor der ikke er naturgas til rådighed, kan tilsættes rensset biogas direkte til nettet.

Vind

HOFOR har en væsentlig rolle i forhold til Københavns Kommunes mål om at blive den første CO₂-neutrale hovedstad i 2025. Et vigtigt led heri er etablering af vindmølleparker til at levere grøn strøm. **(12) Et led i HOFORs strategi for vindmøller** er udvikling af havvindmølleparker. HOFOR er i den forbindelse i dialog med flere relevante aktører såsom energiselskaber, udviklere og leverandører/entreprenører for at etablere partnerskaber på udvikling af parker.

STRATEGISKE RISICI Projekter

HOFOR har igangsat en lang række større projekter, der bl.a. skal forebygge og håndtere de risici, der er identificeret. Mange af projekterne har et stort omfang og er stærkt specialiserede, hvilket stiller store krav til at kunne rekruttere de personer, der kan gennemføre projekterne. **(13) Mangel på de rette kompetencer** giver risiko for forsinkelse af projekterne og potentielt større omkostninger. HOFOR er lykkedes med at fastholde og tiltrække nøglepersoner og har f.eks. haft gode erfaringer med at sikre højt specialiserede kompetencer til BIO4-projektet, til vandværkerne samt til skybrudstunnelerne.

I 2019 og i de kommende år forventes det, at antallet af skybrudsprojekter vil stige betydeligt. Komplexiteten i disse projekter er anderledes i forhold til traditionelle projekter, da mange af projekterne skal løses på

overfladen i gadeniveau og sammentænkes med byudvikling generelt, og det kræver nogle helt nye kompetencer i HOFOR såvel som nye samarbejdspartnere.

(14) HOFOR ser en risiko for overophedning af bygge- og anlægsmarkedet samt markedet for maskinel og udstyr. Udviklingen følges tæt, og HOFOR tilpasser sin risikoprofil i balance mellem pris og fremdrift. Der er eksempelvis fokus på at bestille materialer i god tid, og HOFOR påtager sig i et vist omfang risiko i forhold til ændringer i projekter.

(15) Byudviklingen påfører HOFOR betydelige omkostninger til omlægninger af ledningsanlæg. For at håndtere dette bliver der arbejdet tæt sammen med planmyndigheder for dels at medvirke til byudviklingen og dels at sikre rettidig inddragelse.

Det er afgørende for HOFOR og hovedstadsområdet at kunne gennemføre **projekter uden unødige forsinkelser (16)**. HOFOR er derfor altid i dialog med myndighederne for at sikre de nødvendige tilladelser til projekterne rettidigt. Der er endvidere ved en række aktiviteter **(17) bekymring eller modstand** fra politikere, lokale borgere, lufthavnen og andre interessenter, der forsinker og fordyrer aktiviteterne samt påvirker HOFORs image. Det gælder eksempelvis ved udbygning af vind, etablering af skybrudssikring og etablering af produktionsanlæg. HOFOR prioriterer derfor en omfattende dialog med projekternes mange interessenter. Dialogen understøttes med analyser af mulige problemområder, som f.eks. visualiseringer og risikoanalyser af projektet og den efterfølgende drift.

I forbindelse med projekter som større anlægsarbejder har HOFOR stort fokus på **(18) at sikre, at der er korrekte arbejdsvilkår** hos vores leverandører og deres underleverandører. Der foretages derfor løbende stikprøvekontroller af leverandører og underleverandørers medarbejderforhold for at sikre, at arbejdsmarkedets love og aftaler overholdes.

HOFOR arbejder løbende med sit beredskab, så eventuelle driftsnedbrud kan håndteres

hurtigt og effektivt. **(19) Der er imidlertid en risiko for imagnetab som følge af dårlig håndtering af driftsnedbrud.**

It

HOFOR er ansvarlig for kritisk infrastruktur og vurderer løbende risici forbundet med it. Det gælder **(20) cyberangreb samt fejl og nedbrud**. Der arbejdes internt med anerkendte standarder og procedurer, som understøtter kravet om sikker it-drift. Der er blandt andet fokus på effektiv adgangssikring på it-systemerne. Der er endvidere fokus på informations-sikkerhedsområdet, hvor der sker en målrettet indsats med træning og information af medarbejdere.

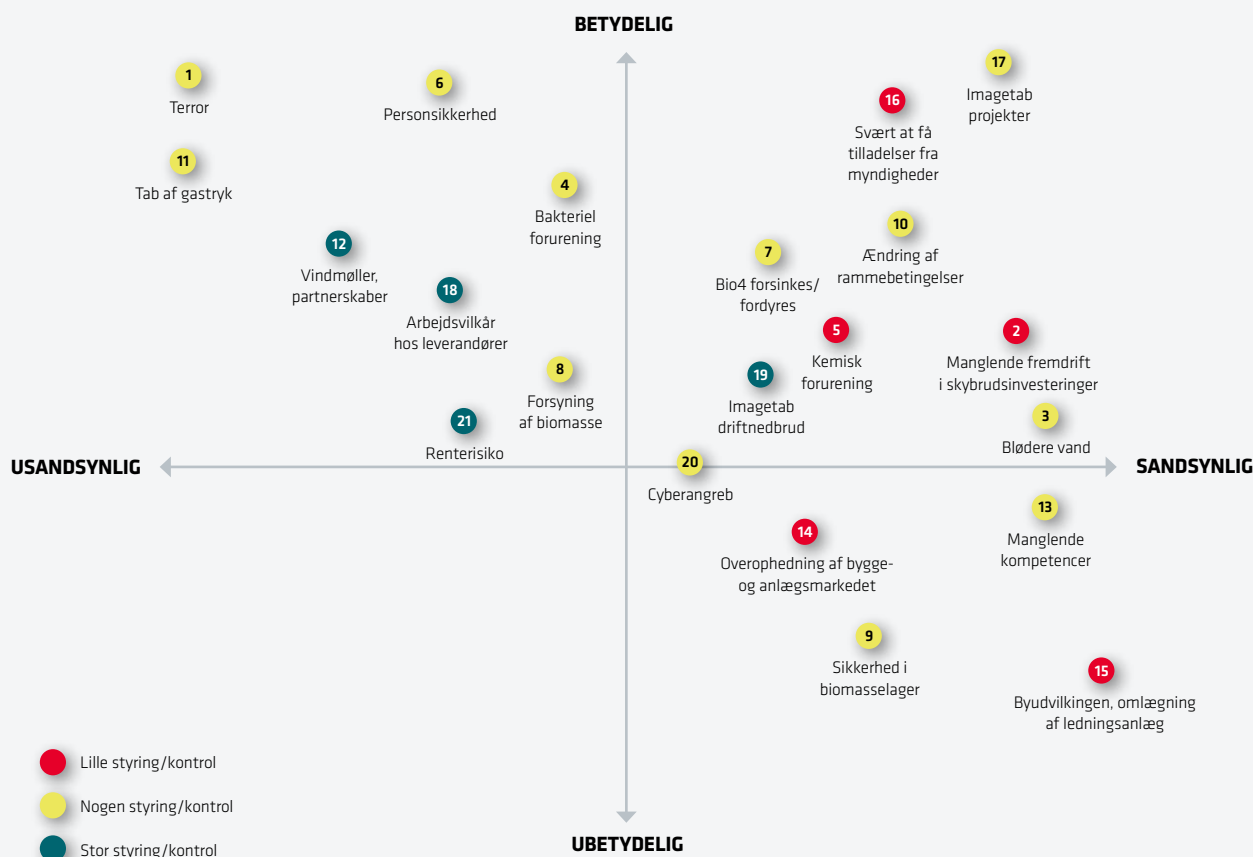
FINANSIELLE RISICI

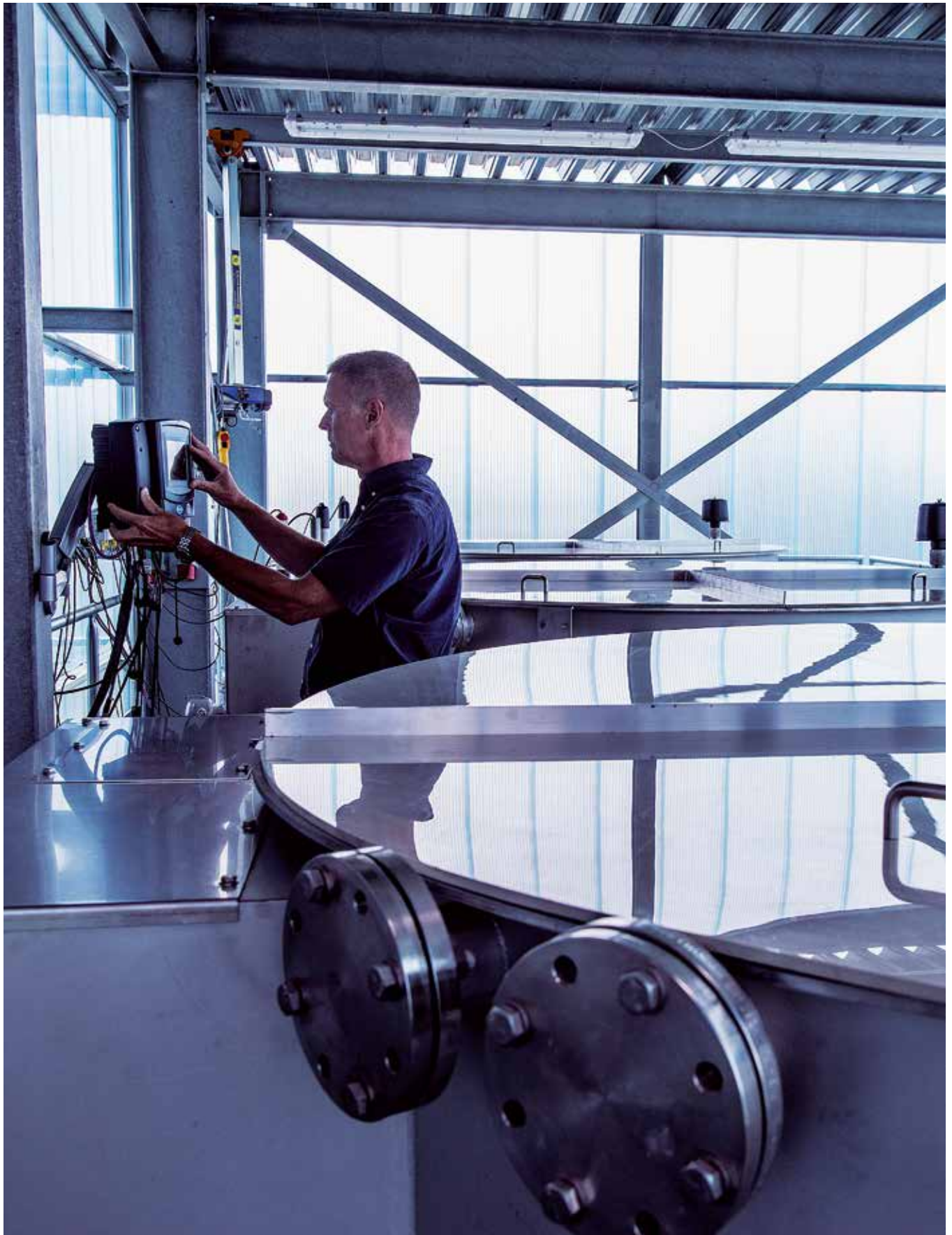
(21) Renterisici

HOFORs selskaber har lån og kreditter for i alt 12 mia. kr., der fordeler sig med 5,7 mia. kr. som obligationslån, 5,4 mia. kr. som lån i KommuneKredit og 0,9 mia. kr. som midlertidige investeringskreditter. Lån optages primært i KommuneKredit mod garantistillelse fra HOFORs ejerkommuner, hvor hver kommune garanterer for forsyningen i egen kommune. HOFORs fremtidige låntagning til de mange investeringer i lednings- og produktionsanlæg eksponeres for risiko ved en eventuel stigning i renteniveauet. Størstedelen af HOFORs låneportefølje sikres derfor ved hjemtagelse af lån med fast rente i hele lånets løbetid eller va-

riable lån afdækket med renteswaps. HOFORs bestyrelse har i koncernens finanspolitik besluttet konservative rammer for låntagning. Der er eksempelvis angivet, hvor meget der må være finansieret ved henholdsvis variabel og fast rente. Endvidere skal der ifølge politikken i videst muligt omfang hjemtages lån med forskellig løbetid, så eventuel refinansiering ikke nødvendigvis foregår på samme tidspunkt for alle lån.

SAMLEDE RISICI

VAND OG SPILDEVAND LOKALT

HOFORs otte vandselskaber og otte spildevandsselskaber har deres egne regnskaber. Udgifterne til renovering og modernisering af vand- og spildevandsanlæg bliver afholdt inden for hvert selskab, så kunder i én kommune ikke er med til at betale for udgifter i en anden kommune. Der er dog mange projekter, som bliver udført på tværs af kommunegrænserne. Det kan være klimasikring af et å-system eller udgifter til renovering af vandværker, som bliver fordelt mellem de involverede kommuners selskaber. På de følgende sider kan man dykke nærmere ned i de projekter, som de enkelte vand- og spildevandsselskaber har fokuseret på i 2018.

Vandselskaberne

Drikkevand bliver leveret til alle otte selskaber fra henholdsvis syv regionale og syv lokale vandværker. Alle vandværker er ISO 22000-certificeret, til dagligt kaldet DDS (dokumenteret drikkevandssikkerhed). Det betyder, at vandet bliver behandlet som en fødevarer. I alle kommuner har der været renovering af ledningsstrækninger, og arbejdet med at opdele (sektionere) ledningsnettet har været i gang mange steder. Det er nærmere beskrevet ved de enkelte selskaber.

HOFOR er i gang med en omfattende modernisering af vandværkerne og samtidig implementering af blødgøringsteknologi. I 2017 indviede

HOFOR det første vandværk med blødgøring i Brøndby Kommune. Frem mod 2025 følger fem regionale værker, som tilsammen leverer ca. 75 pct. af den producerede vandmængde til HOFORs ejerkommuner. Der foreligger endnu ikke en endelig tidsplan for de sidste to regionale og tre lokale værker, som skal have blødgøringsanlæg. I 2018 er der udarbejdet en prognose for udrulningen af det blødere vand i ejerkommunerne, som kan ses på HOFORs hjemmeside. Evaluering af effekten af blødgøring er målt i Brøndby Kommune og beskrevet under HOFOR VAND BRØNDBY A/S.

I 2018 er der desværre gjort omfattende fund af pesticider og nedbrydningsprodukter heraf. Specielt har stoffet N,N-dimethylsulfamid (N,N-DMS) vist at være et problem. Fund af N,N-DMS over grænseværdien for drikkevand lukkede midlertidigt Hvidovre og Dragør vandværker, men med lukning af borer og ændringer i indvindingsstrategien er begge værker igen i drift med nedsat ydelse. N,N-DMS er fundet i grundvandet på i alt 25 ud af 52 kildepladser. De omfattende fund af pesticider i grundvandet stiller store krav til styring af kildepladser og vandværker samt giver væsentlige udgifter til øget overvågning.

HOFOR VAND ALBERTSLUND A/S

HOFOR Vand Albertslund varetager forsyningen af drikkevand til ca. 28.000 borgere i Albertslund Kommune. 145 husstande forsynes fra det private vandværk i Herstedøster.

Vandproduktion

Vridløselille Vandværk har været i stabil drift i 2018. Der er i alle fire indvindingsboringer påvist indhold af pesticidnedbrydningsproduktet N,N-Dimethylsulfamid (N,N-DMS), og i to af borerne overskrides kvalitetskriteriet for pesticider i drikkevand. Kvaliteten af det leverede vand overholder dog kravene, og fundene giver ikke anledning til ændringer på kildepladsen.

Der er afholdt opstartsmøde vedrørende en ny kildeplads i Vestskoven i efteråret 2017. I 2018 er der udført indledende undersøgelser af vandkvaliteten og boringernes ydeevne, og i løbet af 2019 forventes det,

at der fremsendes ansøgning om indvindingstilladelse til Albertslund Kommune.

Ledningsnettet

Kvaliteten af drikkevandet i ledningsnettet er generelt god. Der er i 2018 udtaget 16 kontroller på forbrugeres taphane og 41 supplerende kontroller på ledningsnettet. Kvalitetskravene var overholdt i samtlige prøver bortset fra to mindre overskridelser ved forbrugeres taphane – en overskridelse for en mikrobiologisk parameter samt en for turbiditet og jern. Ingen af overskridelserne kunne genfindes i supplerende prøver på ledningsnettet.

Der blev i 2018 ikke renoveret vandledninger i Albertslund. Der er gennemført en analyse af mulighederne for opdeling (sektionering) af ledningsnettet med henblik på at opdele ledningsnettet i syv sektioner.

Anlægsinvesteringer

Anlægsinvesteringer Regnskab 2018

Nyt ledningsnet	222.166
Renovering af ledningsnet	1.011.676
Vandværker	187.172
IT, SRO & GIS	221.361
Udskiftning af forbrugsmålere	2.886.023
Diverse	70.623

I alt 4.599.021

Budget 2019

Nyt ledningsnet	4.290.310
Renovering af ledningsnet	2.400.000
Udskiftning af forbrugsmålere	5.248.659

I alt 11.938.969

Sektionering giver bedre mulighed for at overvåge lækagetabet fra ledningsnettet gennem HOFORs lækageovervågningssystem HOMIS. Sektioneringen vil blive udført i 2019.

Vandspareaktiviteter

HOFOR deltog i 2018 i Grøn Dag i Albertslund, hvor både børn og voksne fik gode råd til at spare vand til gavn for både miljøet og pengepungen. Teknisk personale i boligselskaber og kommunale ejendomme fik mulighed for at deltage i teknisk vandspareakademi hos HOFOR, hvor fokus har været på at undgå vandspild fra utætte og gamle installationer, nedbringe energitabet fra uisolerede rør og lignende.

Resultatopgørelse og balance

1.000 kr.	2017	2018
Nettoomsætning	16.467	17.625
Andre driftsindtægter	0	7
Vareforbrug	-5.604	-4.591
Andre eksterne omkostninger	-4.980	-5.839
Bruttoresultat	5.883	7.202
Afskrivninger	-4.194	-4.663
Resultat af primær drift	1.689	2.539
Finansielle indtægter	187	162
Finansielle omkostninger	-450	-487
Resultat før skat	1.426	2.214

Anlægsaktiver	112.574	109.306
Egenkapital	95.819	106.349
Gæld	24.981	23.171
Balancesum	134.267	130.094

Vandpris pr. m³ (ekskl. afgifter og moms)

	2017	2018	2019
Vandpris	15,33	11,55	10,92

Vandmængder	2018
Lokal produktion (m ³)	406.300
Fra HOFOR Vand København (m ³)	1.006.200

I alt (m³) 1.412.500

Afregnet mængde (m ³)	1.278.927
Indbyggere 31.12.2018	27.859
Forbrug pr. indbygger (m ³)	45,91

Ledningsnettet, lækager	2018
Forsyningsledning	7
Hovedledning	1
Stikledning	8

I alt 16

HOFOR SPILDEVAND ALBERTSLUND A/S

Afløbssystemet i Albertslund er fuldt separeret i et spildevandssystem og et regnvandssystem. Regnvandssystemet er indrettet med et større antal regnvandsbassiner, ligesom byen er designet med åbne vandveje, som anvendes til transport af regnvand.

Spildevandet afledes til Renseanlæg Avedøre, mens regnvandet afledes til St. Vejleå og for en mindre dels vedkommende til Harrestrup Å.

Geografisk set er Albertslund godt stillet med jævn hældning mod syd, hvilket begrænser antallet af pumpestationer. På spildevandssiden er der tre pumpestationer, og på regnvandssiden er der fire pumpestationer.

Renovering af ledningsnet mv.

Renoveringen af kloakledningerne sker efter en systematisk renoveringsplan. I 2018 har der været udført tv-inspektion og strømpeforing. Der er foretaget tv-inspektion af ca. 35.300 m hovedledning og 1.165 stik. Der er renoveret 282 m hovedledning.

Regnvandsbassinerne og olieudskillerne i Albertslund gennemgår i disse år en systematisk oprensning. Der er gennemført årlig service på alle pumpestationer, ligesom der er udført lovmæssigt vedligehold og rensning af sandfang og olieudskillere.

Klimatilpasning

I 2018 blev der igangsat et klimatilpasningsprojekt i området omkring Svinepytten ved Birkelundparken. Opgaven er at etablere et klimatilpasset regnvandsbassin med et permanent vandspejl samt udvide en indløbsledning. Projektet understøtter muligheden for et læringsprojekt i Birkelundsparken, som Albertslund Kommune arbejder på.

Området omkring Albertslund Centrum er udpeget i Albertslund Kommunes klimatilpasningsplan som fokusområde. Der er løbende arbejdet med forskellige tiltag, bl.a. er der i 2017 arbejdet med at forbedre afstrømningen fra Rådhuskanalen. I 2018 er der arbejdet med at etablere såkaldte våde enge i Egelundparken, hvilket man har gode erfaringer med fra klimatilpasningen af Kongsholmparken. De våde enge i Egelundsparken skal erstatte et eksisterende bassin, hvis direkte udløb til St. Vejleå lukkes for at forbedre rensning og forsinkelse af regnvand inden det udledes til St. Vejleå. Projektet kombineres med klimatilpasningsprojekterne for Vridsløsestræde og Hyldager. Projektet fortsætter i 2019 og forventes afsluttet i 2020.

Samarbejdsprojekt med Glostrup Forsyning

HOFOR deltager i et tværkommunalt projekt med Glostrup Forsyning, Glostrup Kommune og Albertslund Kommune om Bækrenden, som er et fællesejet spildevandsteknisk anlæg beliggende i det østlige

Anlægsinvesteringer

Anlægsinvesteringer Regnskab 2018

Renovering af ledningsnet	4.702.336
Skybrudstiltag og klimasikring	1.716.753
Renovering af pumpestationer & bygværker	668.463
Regnvandsbassiner	335.211
Smedeholm personalebygning	1.498.743
SRO & GIS	36.319
Diverse	227.068

I alt 9.184.894

Budget 2019

Nyt ledningsnet	10.593.655
Renovering af ledningsnet	5.068.200
Skybrudstiltag og klimasikring	918.820
Tekniske anlæg og bygværker	782.458
Diverse	171.556

I alt 17.534.689

Albertslund og den vestlige del af Glostrup. I 2018 er mulighederne for fælles drift og fælles projekter for klimatilpasning blevet vurderet.

Tværkommunale å-samarbejder

Albertslund Kommune og HOFOR Albertslund Spildevand deltager i Harrestrup Å-samarbejdet, hvor de sammen med ni andre kommuner og deres forsyninger er i færd med at udvikle Harrestrup Å-systemet, så det kan rumme en 100-års regnhændelse i åen om 30 år. Der er afsat 25 mio. kr. til at lave en kapacitetsplan samt modne udvalgte projekter i kommunerne. I 2018 forelå et endeligt forslag til kapacitetsplan, og en miljøvurdering af planen var frem til januar 2019 i offentlig høring i de ti kommuner. Planen rummer ca. 40 delprojekter, der skal etableres i eller omkring vandløbet, og som tilsammen skal kunne rumme en 100-års regnhændelse. Der kan læses mere om projektet på www.harrestrupaa.dk.

HOFOR Albertslund Spildevand er sammen med forsyningerne fra Brøndby, Glostrup, Høje-Taastrup, Ishøj og Vallensbæk Kommuner med i Kloaksammenslutningen Vallensbæk Mose og er dermed også en aktiv part i det store klimatilpasningsprojekt omkring St. Vejleå.

Resultatopgørelse og balance

1.000 kr.	2017	2018
Nettoomsætning	31.260	35.947
Andre driftsindtægter	278	0
Vareforbrug	-10.065	-8.254
Andre eksterne omkostninger	-8.320	-6.992
Bruttoresultat	13.153	20.701
Afskrivninger	-15.637	-16.742
Resultat af primær drift	-2.484	3.959
Finansielle indtægter	6	25
Finansielle omkostninger	-43	-264
Resultat før skat	-2.521	3.720
Anlægsaktiver	421.902	423.733
Egenkapital	360.378	408.192
Gæld	17.869	22.672
Balancesum	422.931	430.864

Vandafledningsafgift pr. m³ (ekskl. afgifter og moms)

	2017	2018	2019
Trin 1 (kr.)	28,00	31,50	32,13
Trin 2 (kr.)	22,40	25,20	25,70
Trin 3 (kr.)	16,80	18,90	19,28

Note: Lovændring betyder, at vandafledningstaksten fra og med 2014 opdeles i tre trin med rabat på trin 2 og 3 afhængig af mængde til ejendomme med, hvorfra der drives erhverv

Spildevand afregnet med renseanlæg

2018

Afregnet mængde (m ³)	1.265.538
Indbyggere 31.12.2018	27.859
Forbrug pr. indbygger (m ³)	45,43

HOFOR VAND BRØNDBY A/S

HOFOR Vand Brøndby varetager forsyningen af drikkevand til de ca. 35.000 borgere i Brøndby Kommune. Ca. 25 pct. af drikkevandet produceres lokalt på Brøndbyvester Vandværk, og vandet herfra blandes med vand, der aftages fra de regionale værker ved hhv. Thorsbro og Regnemark, hvorfra to store transportledninger går gennem kommunen.

Vandproduktion

Efter renoveringen af kildepladsen i 2016-2017 har kildepladsen kørt stabilt gennem hele 2018. To borerer har været kortvarigt ude af drift i forbindelse med planlagt renovering. For at øge robustheden af kildepladsen er der i 2018 givet tilladelse til etablering af en ny indvindingsboring. Boringen skal placeres i den nordlige del af Brøndbyskoven.

I otte af de ti indvindingsboringer er der i 2018 konstateret indhold af pesticidnedbrydningsproduktet N,N-Dimethylsulfamid (N,N-DMS). I syv af borerne overskrides kvalitetskriteriet for pesticider i drikkevand. Vandet fra Brøndby blandes dog op med vand fra Regnemark, og det leverede vand overholder derfor kravene til drikkevand.

Blødere vand

Brøndby fik som den første af HOFORs kommuner blødere vand i hannerne i september 2017.

For at måle og kvantificere tidligere vurderinger af den samfundsøkonomiske værdi af blødgøring har HOFOR i samarbejde med DTU undersøgt de økonomiske og miljømæssige effekter af at indføre blødere vand i Brøndby. Undersøgelsen er blevet gennemført som en før- og eftermåling af effekterne af mindre kalk i vandet på hårde hvidevarer, installationer og varmtvandsanlæg. Målingerne er foretaget hos et udvalg af private forbrugere, virksomheder, kommunale institutioner og boligafdelinger. Samtidig er forbrugerne blevet interviewet

om deres oplevelser og erfaringer med det blødere vand. Målinger og interviews bekræfter samlet set, at generne ved kalkholdigt drikkevand bliver reduceret mærkbart, når hårdheden reduceres fra over 20 °dH til ca. 10-12 °dH. Driftslederne oplever især, at de sparer tid og får lettere arbejdsprocesser foruden besparelser på driften. De private forbrugere sætter især pris på, at blødere vand mindsker forbruget af afkalkningsmidler og sæbe og dermed gavner miljøet. Desuden oplever mange mindre besvær og arbejde med afkalkning af toiletter, baderum og hårde hvidevarer. Resultaterne af undersøgelsen er offentliggjort januar 2019 på hofor.dk.

I en undersøgelse gennemført af Analyse Danmark i oktober 2018 et år efter indførelsen af blødere vand udtalte et bredt udsnit af borgere i Brøndby samme positive holdninger til det blødere vand. Omkring halvdelen havde fulgt HOFORs anbefalinger fra informationskampagnen i 2017 og fået indstillet deres opvaskemaskine og reduceret deres forbrug af vaskemidler i forhold til det blødere vand.

Ledningsnettet

Kvaliteten af drikkevandet i ledningsnettet er generelt god. Der er i 2018 udtaget 23 kontroller på forbrugeres taphane og 32 supplerende kontroller på ledningsnettet. Kvalitetskravene var overholdt i samtlige prøver bortset fra en mindre overskridelse på en mikrobiologisk parameter, der ikke kunne genfindes i den opfølgende prøve.

I 2018 er der renoveret ca. 1.800 m vandledning. Der er blevet renoveret på følgende veje: Gammel Køge Landevej, Skibsbyggervej, Holmsøvej, Bådsmandsvej, J. Petersensvej og Tavlebakken. Dele af Tavlebakken færdiggøres primo 2019.

I 2018/2019 udføres en opdeling (sektionering) af ledningsnettet

Anlægsinvesteringer

Anlægsinvesteringer Regnskab 2018

Sektionering	3.146.955
Renovering af ledningsnet	6.569.976
Blødere vand projektet	2.458.314
Udskiftn. af forbrugsmålere	503.084
IT, SRO & GIS	113.259
Diverse	143.025

I alt 12.934.613

Budget 2019

Nyt ledningsnet	400.000
Renovering af ledningsnet	8.428.900
Blødere vand projektet	1.437.100
Udskiftn. af forbrugsmålere	603.000
IT, SRO & GIS	2.100.000
Ledningsomlægning ifm. Letbane Ring 3	598.600

I alt 13.567.600

med etablering af målerbrønde, afskæring af overflødige forbindelser samt opkobling af målerbrønde til HOFORs lækageovervågnings-system HOMIS. Sektioneringen giver bedre mulighed for at overvåge lækagetabet.

Som følge af etablering af Letbanen skal der foretages visse ledningsomlægninger. Det er endnu ikke fastlagt præcist, hvornår det skal ske.

Vandspare- og kampagneaktiviteter

I 2018 har 250 elever i 3. og 4. klasse modtaget undervisning om vand, vandforbrug og vandbesparelser fra undervisere fra Energi & Vand. HOFOR deltog i Kulturnat i Brøndby, hvor børn og voksne kunne få gode råd til at spare vand til gavn for både miljøet og pengepungen. Teknisk personale i boligselskaber og kommunale ejendomme fik mulighed for at deltage i teknisk vandspareakademi hos HOFOR, hvor fokus har været på at undgå vandspild fra utætte og gamle installationer, påvirke beboere og brugere af ejendomme til at spare på vandet samt nedbringe energitabet fra uisolerede rør og lignende. I efteråret 2018 gennemførte HOFOR en vandsparekampagne på de sociale medier rettet mod borgerne i Brøndby. Kampagnen tog udgangspunkt i gode vandspareråd udviklet på baggrund af en adfærdsundersøgelse blandt 500 personer i Brøndby.

Resultatopgørelse og balance

1.000 kr.	2017	2018
Nettoomsætning	30.235	19.140
Andre driftsindtægter	0	0
Vareforbrug	-9.675	-8.165
Andre eksterne omkostninger	-8.589	-7.145
Bruttoresultat	11.971	3.830
Afskrivninger	-7.142	-9.638
Resultat af primær drift	4.829	-5.808
Finansielle indtægter	19	28
Finansielle omkostninger	-976	-1.380
Resultat før skat	3.872	-7.160

Anlægsaktiver	385.551	388.998
Egenkapital	315.679	312.620
Gæld	51.802	79.554
Balancesum	393.262	392.882

Vandpris pr. m³ (ekskl. afgifter og moms)

	2017	2018	2019
Vandpris	12,98	13,73	15,12

Vandmængder	2018
Lokal produktion (m ³)	731.700
Fra HOFOR Vand København (m ³)	1.405.200

I alt (m³) 2.136.900

Afregnet mængde (m ³)	1.924.156
Indbyggere 31.12.2018	35.555
Forbrug pr. indbygger (m ³)	54,12

Ledningsnettet, lækager	2018
Forsyningsledning	18
Stikledning	17

I alt 35

HOFOR SPILDEVAND BRØNDBY A/S

Brøndbys spildevand håndteres i nogle områder gennem et separatkloakeret system, hvor regnvand og spildevand ledes i hver sit ledningssystem. Andre dele af kommunen er fælleskloakeret, hvor regnvand og spildevand ledes i samme ledningssystem frem til rensning. Spildevandet ledes til BIOFOS' rensesanlæg Avedøre.

Brøndby har med sin placering ud til Strandsøerne, Køge Bugt, Fæstningskanalen, Harrestrup Å og Bækrendens Sideløb den fordel, at kommunen kan lede regnvand til recipienterne. Udfordringen består i at få vandet derhen. Denne udfordring bliver en del af klimatilpasningsindsatsen de kommende år.

Ledningsnettet

Renoveringen af kloakledninger sker efter en systematisk renoveringsplan. I 2018 har der været udført tv-inspektion og strømpeføring. Der er foretaget tv-inspektion af ca. 950 m hovedledning og 55 stik. Der er renoveret 509 m hovedledning og 73 stik samt afproppet 17 stikledninger.

Der er gennemført årlig service på alle pumpestationer, ligesom der er udført lovmæssigt vedligehold og rensning af sandfang og olieudskillere.

Klimatilpasning

Etablering af Letbanen vil kræve en række omlægninger af HOFORs fælleskloakerede ledninger i Brøndby. I løbet af 2018 er ledningsomlægningerne blevet konkretiseret, og projekter er blevet modnet. Herudover er det også blevet besluttet at etablere en regnvandsled-

ning under Letbanen. Projekterne forventes gennemført i perioden 2019-2020.

Brøndby Kommune har vedtaget en udviklingsplan for Kirkebjergområdet, som skal omdannes fra erhvervs- til boligområde. Som led i byomdannelsen er der i samarbejde med Brøndby Kommune indledt et arbejde med at omdanne det fælleskloakerede system til et separatsystem, hvor regnvand og spildevand håndteres i hver sit ledningssystem.

Parcelhusområdet Horsedammen er udpeget som indsatsområde i Brøndby Kommunes klimatilpasningsplan. I løbet af 2017 har HOFOR derfor anlagt et underjordisk regnvandsbassin ved Fæstningskanalen, og i 2018 er etableringen af endnu et regnvandsbassin blevet forbedret. Det forventes, at anlæggelsen af det nye regnvandsbassin vil blive udført i 2019 i samarbejde med Brøndby Kommune.

Klimatilpasningsprojekt med BIOFOS og Glostrup Forsyning

HOFOR samarbejder med Brøndby og Glostrup Kommuner, Glostrup Forsyning og BIOFOS om klimatilpasningsløsninger for det fælleskloakerede område i kvarteret omkring Søndervangsvej og Østbrovej. Opgaven er at analysere kapacitetsproblemer i de fælleskloakerede områder samt i BIOFOS' transmissionssystem. Analysen forventes afsluttet i løbet af 2020.

Tværkommunale å-samarbejder

Brøndby Kommune og HOFOR Spildevand Brøndby deltager i Harrestrup Å-samarbejdet, hvor de sammen med ni andre kommuner og

Anlægsinvesteringer

Anlægsinvesteringer Regnskab 2018

Nyt ledningsnet	12.662.758
Renovering af ledningsnet	4.038.126
Renovering af pumpestationer & bygværker	396.323
Omlægning af ledningsnet	825.891
Smedeholm personalebygning	2.320.636
IT, SRO & GIS	667.508
Diverse	562.242

I alt 21.473.485

Budget 2019

Nyt ledningsnet	21.791.799
Renovering af ledningsnet	4.470.610
Tekniske anlæg & bygværker	6.967.113
Omlægning af ledningsnet	1.994.030
Diverse	292.367

I alt 35.515.919

deres forsyninger er i færd med at udvikle Harrestrup Å-systemet, så det kan rumme en 100-års regnhændelse i åen om 30 år. Der er afsat 25 mio. kr. til at lave en kapacitetsplan samt modne udvalgte projekter i kommunerne. I 2018 forelå et endeligt forslag til kapacitetsplan, og en miljøvurdering af planen er frem til januar 2019 i offentlig høring i de ti kommuner. Planen rummer ca. 40 delprojekter, der skal etableres i eller omkring vandløbet, og som tilsammen skal kunne rumme en 100-års regnhændelse. Der kan læses mere om projektet på www.harrestrupaa.dk.

HOFOR Spildevand Brøndby er sammen med forsyningerne fra Albertslund, Glostrup, Høje-Taastrup, Ishøj og Vallensbæk Kommune med i Kloaksammenslutningen Vallensbæk Mose og er dermed også en aktiv part i det store klimatilpasningsprojekt omkring St. Vejleå.

Resultatopgørelse og balance

1.000 kr.	2017	2018
Nettoomsætning	59.773	50.549
Andre driftsindtægter	0	0
Vareforbrug	-17.681	-15.290
Andre eksterne omkostninger	-6.312	-6.677
Bruttoresultat	35.780	28.582
Afskrivninger	-23.245	-23.146
Resultat af primær drift	12.535	5.436
Finansielle indtægter	60	75
Finansielle omkostninger	-511	-852
Resultat før skat	12.084	4.659
Anlægsaktiver	592.811	591.365
Egenkapital	596.792	601.708
Gæld	24.265	25.570
Balancesum	623.885	627.278

Vandafledningsafgift pr. m³ (ekskl. afgifter og moms)

	2017	2018	2019
Trin 1 (kr.)	27,14	28,33	26,94
Trin 2 (kr.)	21,71	22,66	21,55
Trin 3 (kr.)	16,28	17,00	16,16

Note: Lovændring betyder, at vandafledningstaksten fra og med 2014 opdeles i tre trin med rabat på trin 2 og 3 afhængig af mængde til ejendomme med, hvorfra der drives erhverv

Spildevand afregnet med renseanlæg

2018

Afregnet mængde (m ³)	1.898.298
Indbyggere 31.12.2018	35.555
Forbrug pr. indbygger (m ³)	53,39

HOFOR VAND DRAGØR A/S

HOFOR Vand Dragør varetager forsyningen af drikkevand til knap 14.000 borgere i Dragør Kommune. Ca. 38 pct. af vandet indvindes fra vandværkerne i Dragør og St. Magleby, der til sammen producerede ca. 350.000 m³ i 2018. De resterende 62 pct. (ca. 575.000 m³) blev leveret fra Tårnby Kommune.

Vandproduktion

Indvindingen i Dragør foregår fra et sårbart grundvandsmagasin, der er truet af både naturlige stoffer (klorid, kalium), forureninger med miljøfremmede stoffer (PFAS) fra lufthavnsområdet og pesticider. I starten af 2018 forelå der en plan for renovering af kildepladserne til Dragør og St. Magleby vandværker, og den nye indvindingsboring til Dragør Vandværk var klar til at blive koblet på vandværket. I maj måned 2018 blev der imidlertid fundet et nyt pesticid (N,N-DMS) i drikkevandet fra Dragør Vandværk i koncentrationer over kvalitetskriteriet. Som konsekvens heraf blev arbejdet med tilslutning af den

nye boring sat i bero, og indvindingen til Dragør Vandværk foregår på nuværende tidspunkt fra tre borer.

Der er ikke på kort sigt mulighed for at finde mere vand til Dragør Vandværk, og HOFOR undersøger derfor de tekniske muligheder for at lede råvandet fra Dragør vandværk til behandling på St. Magleby vandværk.

Der er også fundet N,N-DMS i indvindingsboringerne til St. Magleby Vandværk, men ikke i koncentrationer der på nuværende tidspunkt har betydet ændringer på kildepladsen.

Ledningsnettet

Kvaliteten af drikkevandet i ledningsnettet er generelt god. Der er i 2018 udtaget 10 kontroller på forbrugeres taphane og 65 supplerende kontroller på ledningsnettet. Kvalitetskravene var overholdt i samtlige

Anlægsinvesteringer

Anlægsinvesteringer Regnskab 2018

Nyt ledningsnet	140.479
Renovering af ledningsnet	7.781.932
Udskiftn. af forbrugsmålere	340.381
Vandværker & Kildepladser	900.122
IT, SRO & GIS	32.784
Diverse	26.610

I alt 9.222.309

Budget 2019

Nyt ledningsnet	3.075.647
Renovering af ledningsnet	1.100.000
Udskiftn. af forbrugsmålere	137.000
Kildepladser	2.000.000
IT, SRO & GIS	800.000

I alt 7.112.647

prøver bortset fra tre mindre overskridelser på en mikrobiologisk parameter, der ikke kunne genfindes i de opfølgende prøver. Af de 65 supplerende kontroller er de 48 udtaget på prøvestedet på Møllevej tæt på Store Magleby Vandværk pga. værkets brug af UV-anlæg. To af ovenstående overskridelser var ved dette prøvested, men kunne som sagt ikke genfindes ved opfølgende prøve.

Som led i den systematiske ledningsrenovering er der renoveret i alt 1.100 m vandledning på Hollændervej og Ndr. Strandvej.

Vandspareaktiviteter

I 2018 har 150 elever i 3. og 4. klasse modtaget undervisning om vand, vandforbrug og vandbesparelser fra undervisere fra Energi & Vand. Teknisk personale i boligselskaber og kommunale ejendomme fik mulighed for at deltage i teknisk vandspareakademi hos HOFOR, hvor fokus har været på at undgå vandspild fra utætte og gamle installationer, nedbringe energitabet fra uisolerede rør og lignende.

Resultatopgørelse og balance

1.000 kr.	2017	2018
Nettoomsætning	9.501	10.307
Andre driftsindtægter	2	1
Vareforbrug	-1.543	-2.227
Andre eksterne omkostninger	-4.018	-4.772
Bruttoresultat	3.942	3.309
Afskrivninger	-2.982	-3.208
Resultat af primær drift	960	101
Finansielle indtægter	6	5
Finansielle omkostninger	-157	-162
Resultat før skat	809	-56

Anlægsaktiver	90.747	96.827
Egenkapital	81.549	81.579
Gæld	8.950	16.131
Balancesum	94.669	97.710

Vandpris pr. m³ (ekskl. afgifter og moms)

	2017	2018	2019
Vandpris	13,48	13,04	11,42

Vandmængder	2018
Lokal produktion (m ³)	346.700
Fra Tårnby (m ³)	405.900

I alt (m³) 752.600

Afregnet mængde (m ³)	673.040
Indbyggere 31.12.2018	14.279
Forbrug pr. indbygger (m ³)	47,13

Ledningsnettet, lækager	2018
Forsyningsledning	7
Hovedledning	1
Stikledning	11

I alt 19

HOFOR SPILDEVAND DRAGØR A/S

Afløbssystemet i Dragør er separeret med et spildevandssystem og et regnvandssystem. Spildevandet ledes til det lokale Dragør Renseanlæg, der ejes af HOFOR, men drives af BIOFOS. Regnvandssystemet er indrettet med enkelte regnvandsbassiner.

Geografisk set er Dragør meget flad og beliggende i lav kote over havet. Dette medfører et relativt stort antal pumpestationer. På spildevandssiden er der 43 pumpestationer, og på regnvandssiden er der 15 pumpestationer.

Projekt Fremtidens regnvandssystem

En række ejendomme i Dragør har hidtil håndteret regnvand på egen grund. Grundet stigende grundvandsspejl, havvandsspejl og øget ned-

bør bliver det sværere at håndtere regnvand lokalt på egen matrikel. Derudover udgør indsvivende grundvand 2/3 af det vand, der behandles på Dragør Renseanlæg.

Derfor arbejder HOFOR på at udarbejde en bæredygtig og fremtids-sikret plan for regnvandshåndtering i kommunen. Arbejdet med fremtidens regnvandssystem startes op i 2019 med forventet afslutning i 2020.

Renseanlægget

På renseanlægget er der gennemført betonreovering med efterfølgende overfladebehandling. Desuden er der installeret nye riste.

Anlægsinvesteringer

Anlægsinvesteringer Regnskab 2018

Nyt ledningsnet	757.613
Renovering af ledningsnet	7.855.871
Renovering af pumpestationer & bygværker	504.116
Smedeholm personalebygning	1.740.477
IT, SRO & GIS	2.142.069
Diverse	841.474

I alt 13.841.620

Budget 2019

Nyt ledningsnet	300.000
Renovering af ledningsnet	7.289.675
Tekniske anlæg & bygværker	398.998
SRO	2.000.000
Diverse	136.750

I alt 10.125.423

Ledningsnettet i Dragør

Renoveringen af kloakledninger sker efter en systematisk renoveringsplan. I 2018 har der været udført tv-inspektion og strømpeføring. Der er foretaget tv-inspektion af 5.000 m hovedledning og 362 stikledninger. Der er renoveret 1.650 m hovedledning og 26 stik samt afproppet 52 stikledninger.

HOFOR samarbejder med Dragør Kommune om renovering, idet HOFOR tv-inspicerer kommunens vejbrønde og vejstik samtidig med inspektion af egne ledninger. På baggrund af inspektionen kommer HOFOR med forslag til, hvilke vejbrønde og -stik der skal renoveres.

Der er gennemført årlig service på alle pumpestationer, ligesom der er udført lovmæssigt vedligehold og rensning af sandfang og olieudskillere.

Klimatilpasning

I 2018 begyndte Dragør Kommune at udarbejde en ny spildevandsplan, og HOFOR indgår i arbejdet. Et af de temaer, der skal behandles i planen, er, at grundvandspejlet vil blive højere i fremtiden grundet klimaændringer. I nogle dele af Dragør vil borgerne derfor opleve problemer med deres regnvandsinstallationer på egen grund. Dragør Kommune og HOFOR samarbejder for at finde alternative løsninger på disse fremtidige problemer. Det forventes, at arbejdet med spildevandsplanen kan afsluttes i 2019.

Resultatopgørelse og balance

1.000 kr.	2017	2018
Nettoomsætning	15.176	18.594
Andre driftsindtægter	371	380
Vareforbrug	-963	-1.331
Andre eksterne omkostninger	-7.921	-8.904
Bruttoresultat	6.663	8.739
Afskrivninger	-10.264	-10.130
Resultat af primær drift	-3.601	-1.391
Finansielle indtægter	2	4
Finansielle omkostninger	-725	-302
Resultat før skat	-4.324	-1.689
Anlægsaktiver	259.782	263.611
Egenkapital	223.258	222.066
Gæld	25.024	28.651
Balancesum	262.445	264.379

Vandafledningsafgift pr. m³ (ekskl. afgifter og moms)

	2017	2018	2019
Trin 1 (kr.)	29,50	30,37	31,99
Trin 2 (kr.)	23,60	24,30	25,59
Trin 3 (kr.)	17,70	18,22	19,19

Note: Lovændring betyder, at vandafledningstaksten fra og med 2014 opdeles i tre trin med rabat på trin 2 og 3 afhængig af mængde til ejendomme med, hvorfra der drives erhverv

Spildevand afregnet med renseanlæg

2018

Afregnet mængde (m ³)	649.204
Indbyggere 31.12.2018	14.279
Forbrug pr. indbygger (m ³)	45,47

HOFOR VAND HERLEV A/S

HOFOR Vand Herlev varetager forsyningen af drikkevand til ca. 28.000 borgere i Herlev Kommune. Vandet indvindes på de regionale værker ved henholdsvis Slangerup/Søndersø og Lejre/Marbjerg.

Ledningsnettet

Kvaliteten af drikkevandet i ledningsnettet er generelt god. Der er i 2018 udtaget 18 kontroller på forbrugeres taphane og 38 supplerende kontroller på ledningsnettet, heraf fire på nødforsyningen fra Novafos og fire på Hanevad pumpestation (forsyning fra Ballerup). Kvalitetskravene var overholdt i samtlige prøver bortset fra tre mindre overskridelser, hvoraf ingen kunne genfindes i opfølgende prøver. Som led i den systematiske ledningsreovering er der i 2018 reoveret ca. 1.550 m vandledning i følgende veje: Hyrdindestien, tværforbinding ved Herlev Ringvej, Langdyssen, Stordyssen og Offerlunden.

Derudover blev ledningsreoveringerne i Ardfuren, Hellekisten og Barkæret færdiggjort primo 2018.

Som følge af etablering af Letbanen skal der foretages visse ledningsomlægninger. Det er endnu ikke fastlagt præcist, hvornår det skal ske.

Der er i 2017 foretaget analyse af ledningsnettet i Herlev med henblik på yderligere sektionering (opdeling). Sektionering giver bedre mulighed for at overvåge lækagetabet og styre trykket. Ved sektionering opkobles sektionsmålerbrøndene til HOFORs lækageovervågningssystem HOMIS. Sektioneringen vil blive udført i 2019 med i alt otte sektioner.

Herlevs sydlige forsyningsområde Mileparken og Hanevad er testområde for et fireårigt projekt, der støttes af det Miljøteknologiske Udviklings- og Demonstrationsprogram (MUDP). Projektet skal undersøge, om lækagetabet kan nedbringes yderligere i området ved at kombinere flere datakilder. I Mileparken og Hanevad vil der i 2018-2019 blive installeret online forbrugs aflæsning, og der vil blive opsamlet støjdata fra ventilerne. Alle data vil blive samlet i HOMIS for at undersøge, om der kan foretages en automatisk lækagesøgning ved at kombinere data.

Anlægsinvesteringer

Anlægsinvesteringer Regnskab 2018

Nyt ledningsnet	1.033.797
Renovering af ledningsnet	12.885.616
Renovering af beholder	7.480.609
Omlægning af ledninger	1.104.078
Udskiftning af forbrugsmålere	128.663
IT, SRO & GIS	807.260
Diverse	84.788

I alt 23.524.812

Budget 2019

Nyt ledningsnet	400.000
Renovering af ledningsnet	6.500.000
Renovering af beholder	1.631.900
Omlægning af ledninger	1.363.130
Udskiftning af forbrugsmålere	138.000
IT, SRO & GIS	400.000

I alt 10.433.030

Vandtårnet

Det er besluttet at bevare Herlev Vandtårn. Derfor startede et større renoveringsprojekt i 2017 med at udføre betonarbejder. Reparation af tagkonstruktion blev foretaget i 2018, og vandtårnet blev sat i drift igen i starten af 2019.

Vandspareaktiviteter

I 2018 har 150 elever i 3. og 4. klasse modtaget undervisning om vand, vandforbrug og vandbesparelser fra undervisere fra Energi & Vand. Teknisk personale i boligselskaber og kommunale ejendomme fik mulighed for at deltage i teknisk vandspareakademi hos HOFOR, hvor fokus har været på at undgå vandspild fra utætte og gamle installationer, nedbringe energitabet fra uisolerede rør og lignende.

Resultatopgørelse og balance

1.000 kr.	2017	2018
Nettoomsætning	22.308	16.396
Andre driftsindtægter	0	0
Vareforbrug	-7.190	-8.531
Andre eksterne omkostninger	-5.458	-5.995
Bruttoresultat	9.660	1.870
Afskrivninger	-4.058	-4.514
Resultat af primær drift	5.602	-2.644
Finansielle indtægter	17	34
Finansielle omkostninger	-572	-689
Resultat før skat	5.047	-3.299

Anlægsaktiver	137.731	156.859
Egenkapital	110.926	106.364
Gæld	26.226	51.100
Balancesum	144.157	161.248

Vandpris pr. m³ (ekskl. afgifter og moms)

	2017	2018	2019
Vandpris	9,78	11,16	9,68

Vandmængder	2018
Fra HOFOR Vand København (m ³)	1.783.400
Fra Gladsaxe (m ³)	17.900

I alt (m³) 1.801.300

Afregnet mængde (m ³)	1.528.180
Indbyggere 31.12.2018	28.625
Forbrug pr. indbygger (m ³)	53,39

Ledningsnettet, lækager	2018
Forsyningsledning	32
Hovedledning	1
Stikledning	35

I alt 68

HOFOR SPILDEVAND HERLEV A/S

I Herlev ledes spildevandet til tre forskellige renselanlæg. Fra den østlige del af kommunen ledes spildevand og regnvand i fælleskloaker til Renselanlæg Damhusåen. I den vestlige del ledes spildevandet syd for Klausdalsbrovej til Renselanlæg Avedøre og nord for Klausdalsbrovej til Måløv Rens. Ca. 30 pct. er fælleskloakeret og 70 pct. er separatkloakeret. Regnvandssystemet er indrettet med et større antal regnvandsbassiner – både åbne og lukkede.

Geografisk set er Herlev godt stillet med jævn hældning, hvilket begrænser antallet af pumpestationer. På spildevandssiden er der fem pumpestationer, og på regnvandssiden er der én pumpestation.

Ledningsnettet

Renoveringen af kloakledninger sker efter en systematisk renoveringsplan. I 2018 har der været udført tv-inspektion og strømpeføring. Der er foretaget tv-inspektion af 9.500 m hovedledning og 832 stik. På baggrund heraf er der renoveret 248 m hovedledninger og 76 stik samt afproppet 57 stikledninger.

I 2018 er pumpestationen på Stadagervej blevet renoveret. Desuden er bassinet Lindebjerg Sø blevet oprenset. Endelig er der gennemført årlig service på alle pumpestationer, ligesom der er udført lovmæssigt vedligehold og rensning af sandfang og olieudskillere.

I 2017 blev arbejdet med at udarbejde et detailprojekt for løsningen af kapacitetsproblemerne ved Obovej/Fagotvej standset. Enkelte grundejere i området ønskede ikke at deltage i projektet, hvorfor det ikke var muligt at tilvejebringe det nødvendige bassinvolumen. I stedet søger HOFOR at indarbejde en løsning for området i en plan for Herlev syd for S-banen.

HOFOR projekterer og etablerer et nyt vej- og letbaneafvandings-system i hele Ring 3's forløb i Herlev Kommune, inden anlæg af Letbanen påbegyndes. Dette anlæg vil sikre, at der leves op til de fornyede krav til serviceniveau, som Herlev Kommune har vedtaget for hele Ring 3.

Skybrudsplan

Herlev Kommune har i 2017 udarbejdet en egentlig skybrudsplan. Planen udpeger områder med særlig risiko for ophobning af vand og forslag til afhjælpning af dette. Planen forventes endeligt vedtaget primo 2019.

Hospitalsledningen

I 2018 blev der etableret en ny ledning fra Herlev Hospital til Kagsåen. Ledningen skal føre tag- og overfladevand fra Herlev Hospital direkte til Kagsåen sammen med rensat spildevand fra hospitalet. Projektet

Anlægsinvesteringer

Anlægsinvesteringer Regnskab 2018

Nyt ledningsnet	1.129.109
Renovering af ledningsnet	5.932.333
Skybrudstiltag og klimasikring	8.798.241
Omlægning af ledningsnet	5.775.286
Smedeholm personalebygning	1.933.864
SRO & GIS	53.156
Diverse	188.740

I alt 23.810.729

Budget 2019

Nyt ledningsnet	1.252.040
Renovering af ledningsnet	5.073.200
Omlægning af ledningsnet	33.499.100
Skybrudstiltag og klimasikring	2.750.160
Tekniske anlæg & bygværker	684.106
Diverse	426.996

I alt 43.685.602

er en del af arbejdet med at mindske tilledningen af vand til det fælleskloakerede system. Derved reduceres antallet af overløb af urensset spildevand til Kagsåen fra det fælleskloakerede system.

Tværkommunale å-samarbejder

Herlev Kommune og HOFOR Spildevand Herlev deltager i Harrestrup Å-samarbejdet, hvor de sammen med ni andre kommuner og deres forsyninger er i færd med at udvikle Harrestrup Å-systemet, så det kan rumme en 100-års regnhændelse i åen om 30 år. Der er afsat 25 mio. kr. til at lave en kapacitetsplan samt modne udvalgte projekter i kommunerne. I 2018 forelå et endeligt forslag til kapacitetsplan, og en miljøvurdering af planen er frem til januar 2019 i offentlig høring i de ti kommuner. Planen rummer ca. 40 delprojekter, der skal etableres i eller omkring vandløbet, og som tilsammen skal kunne rumme en 100-års regnhændelse. Der kan læses mere om projektet på www.harrestrupaa.dk.

HOFOR samarbejder med Novafos A/S og Herlev og Gladsaxe Kommuner om at finde en fremtidssikret løsning på problemerne omkring Kagsåen. Åen overbelastes ved kraftig regn, og det skaber oversvømmelser af boliger langs åen. Kagsåen modtager desuden mange overløb af urensset spildevand fra både Herlev og Gladsaxe, og dette skal der gøres noget ved. Der er gennemført miljøvurdering for projektet sidst i 2017. Den videre gennemførelse af projektet afventer etablering af Letbanen.

Resultatopgørelse og balance

1.000 kr.	2017	2018
Nettoomsætning	43.245	31.928
Andre driftsindtægter	0	755
Vareforbrug	-11.126	-10.451
Andre eksterne omkostninger	-11.003	-8.368
Bruttoresultat	21.116	13.864
Afskrivninger	-16.960	-17.336
Resultat af primær drift	4.156	-3.472
Finansielle indtægter	73	93
Finansielle omkostninger	-1.656	-2.040
Resultat før skat	2.573	-5.419
Anlægsaktiver	521.692	528.311
Egenkapital	483.172	479.033
Gæld	86.274	75.527
Balancesum	569.446	558.764

Vandafledningsafgift pr. m³ (ekskl. afgifter og moms)

	2017	2018	2019
Trin 1 (kr.)	24,46	21,93	24,20
Trin 2 (kr.)	19,57	17,54	19,36
Trin 3 (kr.)	14,68	13,16	14,52

Note: Lovændring betyder, at vandafledningstaksten fra og med 2014 opdeles i tre trin med rabat på trin 2 og 3 afhængig af mængde til ejendomme med, hvorfra der drives erhverv

Spildevand afregnet med renseanlæg

2018

Afregnet mængde (m ³)	1.488.213
Indbyggere 31.12.2018	28.625
Forbrug pr. indbygger (m ³)	51,99

HOFOR VAND HVIDOVRE A/S

HOFOR Vand Hvidovre varetager forsyningen af drikkevand til ca. 53.000 borgere i Hvidovre Kommune. Ca. 460.000 m³ vand svarende til ca. 19 pct. af forsyningen indvindes fra Hvidovre Vandværks syv lokale borer, mens resten aftages fra den regionale indvinding på værkerne ved henholdsvis Thorsbro og Regnemark.

Der er udført forskellige bygningsarbejder på Hvidovre Vandværk for at sikre ISO 22000-certificeringen. Det gamle Avedøre Vandværk er klargjort til nedrivning, og matriklen er solgt til Hvidovre Kommune.

Forsyningsens ejendom på Bibliotekvej er rømmet i forbindelse med samling af medarbejdere på anden lokalitet.

Vandproduktion

Planerne for at etablere en ny indvindingsboring i Hvidovre blev i 2018 sat i bero, da HOFOR i maj måned fandt et nyt pesticid (N,N-

DMS) i drikkevandet fra Hvidovre Vandværk i koncentrationer over kvalitetskravet. Som konsekvens heraf blev vandværket midlertidigt lukket. For at undgå problemer med stigende grundvandsspejl blev der afværgepumpet fra to borer.

I august 2018 fik HOFOR tilladelse til gennemføre et forsøg for at undersøge, om kulfiltrene på Hvidovre Vandværk kan fjerne N,N-DMS fra drikkevandet. Forsøget er gennemført med reduceret kapacitet, så kun tre af indvindingsboringerne har været i drift i efteråret. Resultaterne viser, at rensning for N,N-DMS ved aktiv kulfiltrering ikke er en mulig rensningsmetode. Derfor arbejder HOFOR med en plan, hvor drikkevandskvaliteten fra Hvidovre Vandværk fremadrettet skal sikres ved opblanding med vand fra Regnemark. Den fremtidige indvinding vil i givet fald være begrænset af de tekniske muligheder for at blande drikkevandet.

Anlægsinvesteringer

Anlægsinvesteringer Regnskab 2018

Nyt ledningsnet	142.593
Renovering af ledningsnet	8.795.402
Vandværker & kildepladser	213.183
Omlægning af ledninger	303.726
Udskiftning af forbrugsmålere	248.967
IT, SRO & GIS	330.779
Diverse	196.468

I alt 10.231.119

Budget 2019

Nyt ledningsnet	200.000
Renovering af ledningsnet	9.725.250
Vandværker & kildepladser	4.320.300
Udskiftning af forbrugsmålere	100.000
IT, SRO & GIS	1.700.000

I alt 16.045.550

Ledningsnettet

Kvaliteten af drikkevandet i ledningsnettet er generelt god. Der er i 2018 udtaget 32 kontroller på forbrugeres taphane og 46 supplerende kontroller på ledningsnettet. Kvalitetskravene var overholdt i samtlige prøver bortset fra to mindre overskridelser på mikrobiologiske parametre på forbrugers taphane, der ikke kunne genfindes ved de opfølgende prøver på ledningsnettet.

Som led i den systematiske ledningsrenovering er der i 2018 renoveret i alt 1.940 m vandledning i Hvidovre på Ørager, Ketilstorp Alle, Odysseus Alle og Homers Alle. Derudover færdiggøres ledningsrenoveringen på Pagteroldsvej og Fagerstedvej primo 2019.

Vandspare- og kampagneaktiviteter

I 2018 har 150 elever i 3. og 4. klasse modtaget undervisning om vand, vandforbrug og vandbesparelser fra undervisere hos Energi & Vand. Teknisk personale i boligselskaber og kommunale ejendomme fik mulighed for at deltage i teknisk vandspareakademi hos HOFOR, hvor fokus har været på at undgå vandspild fra utætte og gamle installationer, påvirke beboere og brugere af ejendomme til at spare på vandet samt nedbringe energitabet fra uisolerede rør og lignende. I forbindelse med skolernes motionsdag på en varm dag i maj var HOFOR til stede og kunne servere koldt, frisk postevand til skolebørnene i kommunen, og det gav anledning til at snakke med eleverne om vigtigheden af og muligheden for at spare på vandet.

Resultatopgørelse og balance

1.000 kr.	2017	2018
Nettoomsætning	34.733	32.080
Andre driftsindtægter	45	356
Vareforbrug	-12.897	-13.711
Andre eksterne omkostninger	-9.826	-12.065
Bruttoresultat	12.055	6.660
Afskrivninger	-6.548	-7.307
Resultat af primær drift	5.507	-647
Finansielle indtægter	88	105
Finansielle omkostninger	-529	-691
Resultat før skat	5.066	-1.233

Anlægsaktiver	244.334	247.517
Egenkapital	244.285	243.512
Gæld	24.560	35.496
Balancesum	289.764	291.817

Vandpris pr. m³ (ekskl. afgifter og moms)

	2017	2018	2019
Vandpris	9,63	8,78	8,09

Vandmængder	2018
Lokal produktion (m ³)	230.400
Fra HOFOR Vand København (m ³)	3.301.100

I alt (m³) 3.531.500

Afregnet mængde (m ³)	3.268.485
Indbyggere 31.12.2018	53.498
Forbrug pr. indbygger (m ³)	61,10

Ledningsnettet, lækager	2018
Forsyningsledning	42
Stikledning	48

I alt 90

HOFOR SPILDEVAND HVIDOVRE A/S

Den sydvestlige del af Hvidovre Kommune er separatkloakeret, hvor spildevandet ledes til Renseanlæg Avedøre, mens regnvandet ledes til Fæstningskanalen. Den øvrige del af kommunen er fælleskloakeret, hvor spildevand og regnvand samlet ledes til Renseanlæg Damhusåen. Regnvandssystemet er indrettet med et mindre antal regnvandsbassiner – både åbne og lukkede.

Geografisk set er Hvidovre relativt flad, hvilket medfører et større antal pumpestationer. På spildevandssiden er der 23 pumpestationer, og på regnvandssiden er der 20 pumpestationer.

Der er gennem en del år blevet arbejdet på at sikre Hvidovre mod oversvømmelser og overløb til recipienterne ved kraftig regn. Placeringen ved kysten med et stort opland bag sig gør Hvidovre særligt udsat. Gennem betragtelige udbygninger af kloaksystemet gennem mange år er det lykkedes at skabe mulighed for badning ved Kalveboderne.

Ledningsnettet

Renoveringen af kloakledningerne sker efter en systematisk renoveringsplan. I 2018 har der været udført tv-inspektion og strømpeføring. Der er foretaget tv-inspektion af 5.800 m spildevandsledninger og 347 stik. Der er renoveret 1.067 m hovedledning og fire stik samt afproppet seks stikledninger.

Mågeparkens regnvandsbassin er blevet rensset i 2018. Der er gennemført årlig service på alle pumpestationer, ligesom der er udført lovmæssigt vedligehold og rensning af sandfang og olieudskillere.

Bassin Allingvej

I forbindelse med etableringen af København-Ringsted banen blev der nedlagt et regnvandsbassin. Som erstatning for denne bassinkapacitet til opsamling og forsinkelse af regnvand bliver der i stedet etableret et ny rørbassin i Allingvej. Arbejdet blev påbegyndt i 2018 og forventes afsluttet i løbet af 2019.

Damhusledningen

Anlæggelsen af en ny stor afskærende ledning langs Damhusåen og en ny pumpestation ved Åmarken St. blev påbegyndt i 2013. Projektet vil forbedre beskyttelsen af oplandene mellem Avedøre Havnevej, kommunegrænsen i nord og øst samt Gl. Køge Landevej i syd. Derudover reduceres mængden af spildevandsoverløb til Damhusåen.

I projektet anlægges en ny tunnel langs Damhusåen, hvorefter der vil ske udbygning fra tunnelen og ind i oplandene. En del af tunnelen er allerede taget i brug, mens den resterende del er under udførelse og forventes taget i brug i 2019. Når tunnelen er anlagt, vil grundejerne i områderne tættest på åen opleve en stor forbedring af beskyttelsen

Anlægsinvesteringer

Anlægsinvesteringer Regnskab 2018

Damhusledning	41.048.655
Nyt ledningsnet	760.539
Renovering af ledningsnet	7.416.981
Omlægning af ledninger pga. Ringstedbanen	4.156.134
Regnvandsbassiner	5.617.496
Pumpestationer & Bygværker	1.096.527
Smedeholm personalebygning	4.157.813
SRO & GIS	1.049.542
Diverse	1.827.498

I alt 67.131.185

Budget 2019

Damhusledning & opland samt lokalplan	68.640.240
Nyt ledningsnet	3.045.700
Renovering af ledningsnet	5.651.640
Bassiner & pumpestationer	12.810.516
SRO	9.000.000
Diverse	873.702

I alt 100.021.798

mod kraftige regnhændelser. Samtidig vil åen blive beskyttet mod de mange overløb af fortyndet spildevand, der sker i dag. Vandkvaliteten i Damhusåen og Kalveboderne vil dermed få et meget stort løft. Det samlede projekt med detailudbygning i oplandene vil strække sig over de næste 20-30 år.

For at sikre størst mulig tilfredshed blandt borgerne, der bliver generet af anlægsarbejderne, bliver der udarbejdet nyhedsbreve og anden information. I forbindelse med anlægsopstart i de enkelte områder afholdes informationsmøder for naboerne til arbejdspladserne.

Tværkommunale å-samarbejder

Hvidovre Kommune og HOFOR Spildevand Hvidovre deltager i Harrestrup Å-samarbejdet, hvor de sammen med ni andre kommuner og deres forsyninger er i færd med at udvikle Harrestrup Å-systemet, så det kan rumme en 100-års regnhændelse i åen om 100 år. Der er afsat 25 mio. kr. til at lave en kapacitetsplan samt modne udvalgte projekter i kommunerne. I 2018 forelå et endeligt forslag til kapacitetsplan, og en miljøvurdering af planen er frem til januar 2019 i offentlig høring i de ti kommuner. Planen rummer ca. 40 delprojekter, der skal etableres i eller omkring vandløbet, og som tilsammen skal kunne rumme en 100-års regnhændelse. Der kan læses mere om projektet på www.harrestrupaa.dk.

Resultatopgørelse og balance

1.000 kr.	2017	2018
Nettoomsætning	96.233	61.922
Andre driftsindtægter	0	0
Vareforbrug	-25.590	-22.926
Andre eksterne omkostninger	-12.579	-13.655
Bruttoresultat	58.064	25.341
Afskrivninger	-40.078	-42.068
Resultat af primær drift	17.986	-16.727
Finansielle indtægter	84	77
Finansielle omkostninger	-8.956	-10.876
Resultat før skat	9.114	-27.526
Anlægsaktiver	1.576.635	1.601.998
Egenkapital	1.019.340	1.005.722
Gæld	569.891	620.173
Balancesum	1.592.507	1.628.812

Vandafledningsafgift pr. m³ (ekskl. afgifter og moms)

	2017	2018	2019
Trin 1 (kr.)	24,73	25,80	27,30
Trin 2 (kr.)	19,78	20,64	21,84
Trin 3 (kr.)	14,84	15,48	16,38

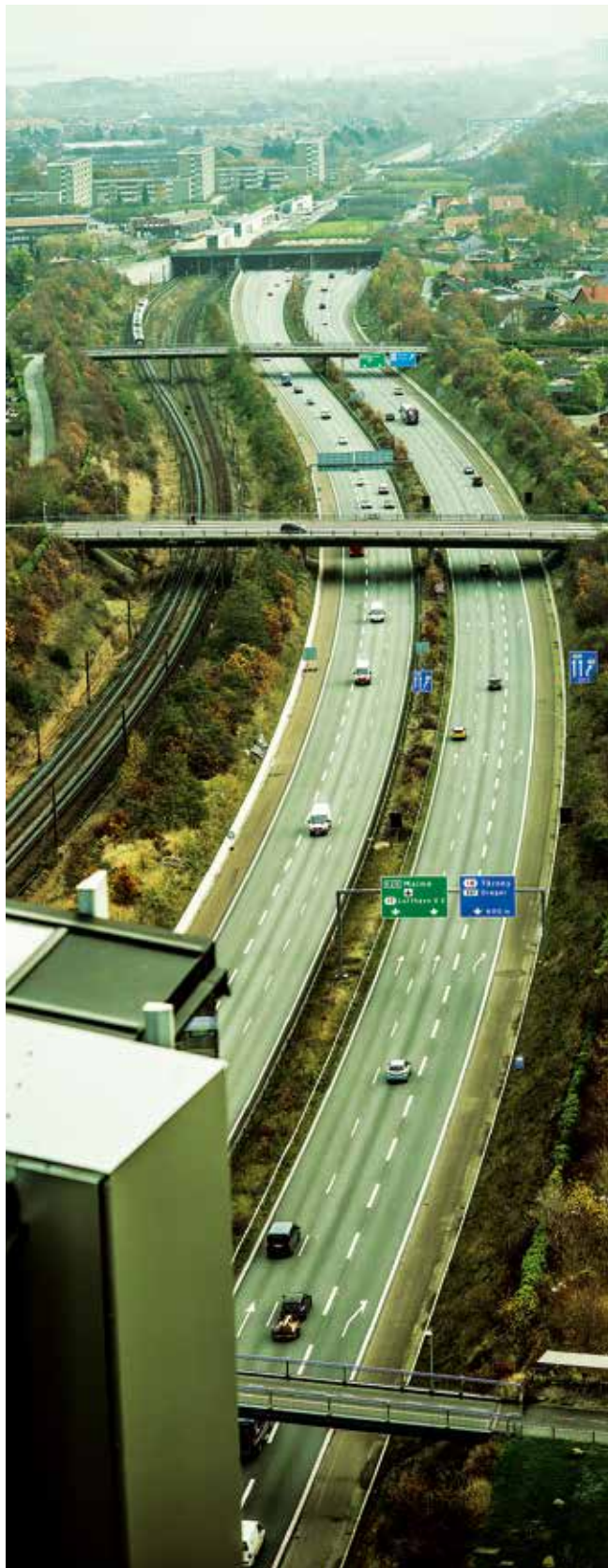
Note: Lovændring betyder, at vandafledningstaksten fra og med 2014 opdeles i tre trin med rabat på trin 2 og 3 afhængig af mængde til ejendomme med, hvorfra der drives erhverv

Spildevand afregnet med renseanlæg

2018

Afregnet mængde (m ³)	3.199.929
Indbyggere 31.12.2018	53.498
Forbrug pr. indbygger (m ³)	59,81

HOFOR VAND KØBENHAVN A/S

HOFOR varetager indvinding, behandling og distribution af drikkevand til private forbrugere, institutioner og erhverv i København. Selskabet forsyner omkring 600.000 københavnere med drikkevand.

København forsynes fra syv regionale vandværker. Tilsammen indvindes der ca. 52 mio. m³ vand fra disse værker pr. år. Heraf distribueres ca. 31 mio. m³ i Københavns Kommune. Vandet blandes og fordeles i et ringforbundet system.

Derudover leverer HOFOR drikkevand til forsyningerne i 17 omegnskommuner inklusive ejerkommunerne i HOFOR – leverancen udgør ca. 20 mio. m³. Hertil kommer gensidige backup-aftaler med henholdsvis FORS Forsyning, Novafos og Hillerød Forsyning. Endvidere har HOFOR aftale om vandleverance til en privat virksomhed i Køge Kommune og gennem denne virksomhed backup-aftale til det lokale Lille Skensved Vandværk.

Indvindingen til de syv vandværker sker fra ca. 750 borerer fordelt på 52 kildepladser over store dele af Sjælland.

Vandindvinding

Det er HOFOR Vand København, som har indvindingstilladelserne på de regionale kildepladser, hvorfra der leveres vand til størstedelen af HOFORs forsyningsområde. I forbindelse med HOFORs ansøgning om fornyelse af indvindingstilladelserne blev der udarbejdet VVM, som forelå ved udgangen af 2015. VVM-vurderingen danner grundlag for kommunernes udarbejdelse af nye indvindingstilladelser.

Status ved udgangen af 2018 er, at der er meddelt 31 nye indvindingstilladelser. Sammen med de syv, der tidligere var meddelt, betyder det, at der nu er 38 tilladelser i hus – svarende til 60,0 mio. m³/år ud af en samlet ønsket tilladelsesmængde på 71,5 mio. m³/år.

HOFOR mangler således indvindingstilladelser på 11 kildepladser med i alt 11,5 mio. m³/år. Det betyder dog ikke, at der indvindes vand uden tilladelse, da der er meddelt kortere forlængelser af de tidligere tilladelser på uændrede vilkår, indtil HOFORs ansøgninger er færdigbehandlet. HOFOR har en god dialog med kommunerne om de resterende indvindingstilladelser, og der vil som hidtil blive fastsat vilkår, som sikrer, at hovedstadsområdet vandforsyning tilgodeses, samtidig med at de nødvendige natur- og miljøhensyn tages for at opnå den størst mulige grad af bæredygtighed i den fremtidige vandindvinding.

HOFOR arbejder efter en strategi for kildepladsrenovering, hvor hele vandindvindingen søges omlagt fra hævertanlæg til dykpumpeanlæg, naturligvis under hensyn til de meddelte indvindingstilladelser. Hvert år planlægges renovering af to-tre kildepladser, og gamle borerer,

der ikke længere skal bruges, sløjfes. Der pågår arbejder omkring renovering af kildepladserne Nybølle Øst, Thorsbro, Ramsø, Tibberup, Ledreborg og Attemose i samarbejde med relevante myndigheder og interessenter. Renoveringsarbejderne strækker sig typisk over to-tre år afhængigt af myndighedernes sagsbehandlingstid og de fysiske forhold på kildepladserne.

Ledningsnettet

Kvaliteten af drikkevandet i ledningsnettet er generelt god. Der er i 2018 udtaget 251 kontroller på forbrugeres taphane og 626 supplerende kontroller på ledningsnettet. Der var 13 overskridelser af mikrobiologiske parametre på forbrugers taphane, som ikke kunne genfindes ved de opfølgende prøver på ledningsnettet. Desuden var der én overskridelse af en mikrobiologisk parameter på ledningsnettet, som heller ikke kunne genfindes i den opfølgende prøve. Herudover var der 17 overskridelser på turbiditet, 34 overskridelser på indhold af jern og to overskridelser på indhold af bly på forbrugers taphane. Heraf kunne kun én overskridelse på turbiditet genfindes på ledningsnettet. En fornyet prøve på ledningsnettet viste imidlertid ikke problemer med turbiditet.

På ledningsnettet var der tre overskridelser på jern, som ikke kunne genfindes i den opfølgende prøve. På ledningsnettet var der også en enkelt overskridelse på turbiditet.

Som led i den systematiske ledningsrenovering er der renoveret ca. 6,8 km vandledninger i følgende områder: København NV, SV, S og K samt i Valby og Vanløse. Der er ydermere omlagt ca. 350 m vandledning i

København S (Sundby Øster) for at sikre en tilstrækkelig vandleverance og forsyningssikkerhed for et nyt byggeri.

Vandspare- og kampagneaktivitet

I 2018 har 150 elever i 3. og 4. klasse modtaget undervisning om vand, vandforbrug og vandbesparelser fra undervisere hos Energi & Vand. Desuden har 1.840 elever i 1. og 2. klasse modtaget undervisning om vandforbrug og vandbesparelser ved undervisningsforløbet Vandheltene, som HOFOR tilbyder. HOFOR stillede op i forbindelse med Københavns Kommunes afholdelse af Kulturhavn, hvor 12.000 københavnere fik mulighed for at slukke tørsten i koldt, frisk drikkevand, samtidig med at de kunne få gode råd til at spare på vandet. Både børn og voksne kunne deltage i vandsparequizzes og vinde flotte vandsparepræmier.

Desuden har HOFOR deltaget ved flere by- og kulturevents med råd og vejledning til, hvordan københavnere kan spare på vandet.

Teknisk personale i boligselskaber og kommunale ejendomme fik mulighed for at deltage i teknisk vandspareakademi hos HOFOR, hvor fokus har været på at undgå vandspild fra utætte og gamle installationer, påvirke beboere og brugere af ejendomme til at spare på vandet samt nedbringe energitabet fra uisolerede rør og lignende. Samtidig har HOFOR lavet en lang række tekniske gennemgange af ejendomme sammen med driftspersonalet for at finde besparelsesmuligheder. I København har der været et særligt fokus på at finde besparelsespotentialer i kommunens institutioner.

Anlægsinvesteringer

Anlægsinvesteringer Regnskab 2018

Nyt ledningsnet	6.484.547
Renovering af ledningsnet	50.832.587
Omlægning af ledninger	16.547.897
Renovering af vandværker & bygværker	101.582.199
Renovering af kildepladser	27.520.543
Udskiftning af forbrugsmålere	2.555.708
IT, SRO & GIS	2.447.759
Diverse	2.712.953

I alt 210.684.195

Budget 2019

Nyt ledningsnet	15.600.000
Renovering af ledningsnet	67.483.500
Omlægning af ledninger	19.957.169
Renovering af vandværker & bygværker	175.831.495
Renovering af kildepladser	50.376.098
Udskiftning af forbrugsmålere	1.900.000
IT, SRO & GIS	450.000
Diverse	5.732.063

I alt 337.330.325

Resultatopgørelse og balance

1.000 kr. 2017 2018

Nettoomsætning	302.040	357.060
Andre driftsindtægter	3.884	4.030
Vareforbrug	-11.064	-10.282
Andre eksterne omkostninger	-179.384	-188.328
Bruttoresultat	115.476	162.480
Afskrivninger	-132.303	-132.847
Resultat af primær drift	-16.827	29.633
Finansielle indtægter	677	870
Finansielle omkostninger	-23.385	-22.444
Resultat før skat	-39.535	8.059

Anlægsaktiver	3.021.478	3.099.315
Egenkapital	1.147.323	1.121.046
Gæld	2.229.724	2.343.595
Balancesum	3.500.718	3.480.641

Vandpris pr. m³ (ekskl. afgifter og moms)

	2017	2018	2019
Vandpris	8,33	8,41	7,35

Vandmængder	2018
Leveret til HOFOR kommuner ekskl. Kbh. (m ³)	9.584.500
Leveret til øvrige kommuner (m ³)	11.273.952
Leveret til København (m ³)	32.794.800

I alt (m³) 53.653.252

Afregnet mængde (m ³)	31.066.374
Indbyggere 31.12.2018	622.698
Forbrug pr. indbygger (m ³)	49,89

Ledningsnettet, lækager	2018
Forsyningsledning	126
Hovedledning	5
Stikledning	184

I alt 315

HOFOR SPILDEVAND KØBENHAVN A/S

HOFOR Spildevand København står for håndteringen af regnvand i København samt spildevand for ca. 600.000 københavnere. Selskabet ejer, driver og udbygger afløbsnettet samt tilhørende anlæg i Københavns Kommune og står for spildevandshåndtering for private forbrugere, institutioner og erhverv i København.

Afløbssystemet i København er overvejende fælleskloakeret, kun en meget lille del er separeret i et spildevandssystem og et regnvandssystem. Fællessystemet er indrettet med et større antal lukkede forsinkelsesbassiner for at sikre badevandskvalitet i havnen.

Spildevand og regnvand afledes gennem 30.000 stikledninger og godt 1.100 km hovedkloakker. Geografisk set er København relativt

flad. Dette medfører et meget stort antal pumpestationer. På spildevandssiden er der over 70 pumpestationer, og på regnvandssiden er der fem pumpestationer.

Spildevandet renses på rensningsanlæggene Damhusåen og Lynetten, som hører under BIOFOS.

Ledningsnettet

Renoveringen af kloakledningerne sker efter en systematisk renoveringsplan. I 2018 har der været udført tv-inspektion og strømpeføring. Der er foretaget tv-inspektion af 39.500 m spildevandsledninger og 3.243 stik, og renoveret 1.026 m hovedledning samt 271 stik og foretaget 173 afpropninger.

Der er sket ledningsomlægninger i forbindelse med anlæggelsen af Nordhavnsvej og udbygningen af Nordhavnen og i forbindelse med etablering af nye metrolinjer og derudover er der, primært i Ørestad, Sydhavnen og Nordhavn udført nogen kloakering i forbindelse med byggemodning.

I 2015 blev etableringen af en helt ny pumpestation ved Kløvermarksvej påbegyndt til erstatning for den gamle hovedpumpestation, som stammer fra 1901. Den nye pumpestation blev sat i drift i begyndelsen af 2019.

Der er gennemført årlig service på alle pumpestationer, ligesom der er udført lovmæssigt vedligehold og rensning af sandfang og olieudskillere.

Klimatilpasning

HOFOR samarbejder med Københavns Kommune om skybrudssikring af byen. Den samlede pakke til klima- og skybrudssikring på cirka 300 projekter er vedtaget i Københavns Borgerrepræsentation, og

de første 26 HOFOR-projekter er igangsat. Derudover indgår HOFOR i samarbejder med grundejerforeninger og boligselskaber om yderligere ca. 40 klimatilpasningsprojekter.

Projekterne er hentet fra skybrudskonkretiseringsplanerne for syv delområder. Københavns Kommune, HOFOR, Frederiksberg Kommune, Frederiksberg Forsyning, Gentofte og Gladsaxe Kommune samt Novafos har udarbejdet de syv planer, der har til formål at anskueliggøre, hvordan de fire kommuner kan sikres mod skader fra oversvømmelser i forbindelse med skybrud, og hvad det vil koste.

Målet er over de næste 20-30 år at forsyne byen med et helt nyt lag af infrastruktur. Veje, pladser og grønne områder tænkes indrettet til håndtering af store vandmængder under skybrud, uden at det skal gå ud over byens normale funktion i tørvejr. Derudover skal der anlægges nogle store tunneler til afledning af skybrudsvand fra lavtliggende områder ud til Havnen eller Øresund. HOFOR er gået i gang med planlægningen og projekteringen af disse tunneler. To mindre tunneler på Østerbro er færdige.

Anlægsinvesteringer

Anlægsinvesteringer Regnskab 2018

Nyt ledningsnet	16.174.951
Renovering af ledningsnet	23.342.152
Skybrudstiltag og klimasikring	93.720.337
Pumpestationer	51.754.570
Renovering af bygværker	16.767.258
Renseanlæg	14.577.011
Omlægninger af ledninger	39.394.579
IT, SRO & GIS	1.736.837
Smedeholm & Herjedalsgade personalebygning	61.833.432
Diverse	3.252.276

I alt 322.553.403

Budget 2019

Nyt ledningsnet	19.452.460
Renovering af ledningsnet	28.531.160
Skybrudstiltag og klimasikring	213.330.250
Pumpestationer	23.469.810
Renovering af bygværker	20.629.535
Regnvandsbassinger	21.000.580
Renseanlæg	997.735
Omlægninger af ledninger	44.264.046
IT, SRO & GIS	1.450.000
Smedeholm & Herjedalsgade personalebygning	2.613.196
Diverse	3.398.786

I alt 379.137.558

I arbejdet med at skybrudssikre København er Kalvebod Brygge skybrudstunnel kritisk for at sikre Vesterbro og Frederiksberg. I 2018 har HOFOR arbejdet målrettet med at sikre areal på Kalvebod Brygge til det, der vil blive Danmarks største pumpestation. Pumpestationen vil pumpe skybrudsvandet fra oplandet på Frederiksberg og Vesterbro ud i havnen, og den vil kunne pumpe op til 20 m³ vand væk i sekundet. HOFOR er ansvarlig for projektet, men det sker i et tæt samarbejde med Københavns Kommune. På dette tidlige stadie forventes, at projektet vil være færdigt medio 2024.

Tværkommunale å-samarbejder

Københavns Kommune og HOFOR Spildevand København deltager i Harrestrup Å-samarbejdet, hvor de sammen med ni andre kommuner og deres forsyninger er i færd med at udvikle Harrestrup Å-systemet, så det kan rumme en 100-års regnhændelse i åen om 30 år. Der er afsat 25 mio. kr. til at lave en kapacitetsplan samt modne udvalgte projekter i kommunerne. I 2018 forelå et endeligt forslag til kapacitetsplan, og en miljøvurdering af planen er frem til januar 2019 i offentlig høring i de ti kommuner. Planen rummer ca. 40 delprojekter, der skal etableres i eller omkring vandløbet, og som tilsammen skal kunne rumme en 100-års regnhændelse. Der kan læses mere om projektet på www.harrestrupaa.dk.

Resultatopgørelse og balance

1.000 kr.	2017	2018
Nettoomsætning	513.323	526.686
Andre driftsindtægter	1.527	1.306
Vareforbrug	-256.476	-249.960
Andre eksterne omkostninger	-91.783	-84.336
Bruttoresultat	166.591	193.696
Afskrivninger	-146.427	-143.428
Resultat af primær drift	20.164	50.268
Finansielle indtægter	661	476
Finansielle omkostninger	-33.434	-32.709
Resultat før skat	-12.609	18.035
Anlægsaktiver	6.006.863	6.183.447
Egenkapital	2.165.560	2.187.001
Gæld	3.883.730	3.855.522
Balancesum	6.369.790	6.357.023

Vandafledningsafgift pr. m³ (ekskl. afgifter og moms)

	2017	2018	2019
Trin 1 (kr.)	16,24	16,14	17,05
Trin 2 (kr.)	12,99	12,91	13,64
Trin 3 (kr.)	9,74	9,68	10,23

Note: Lovændring betyder, at vandafledningstaksten fra og med 2014 opdeles i tre trin med rabat på trin 2 og 3 afhængig af mængde til ejendomme med, hvorfra der drives erhverv

Spildevand afregnet med renselanlæg

2018

Afregnet mængde (m ³)	30.794.507
Indbyggere 31.12.2018	622.698
Forbrug pr. indbygger (m ³)	49,45

HOFOR VAND RØDOVRE A/S

HOFOR Vand Rødovre varetager forsyningen af drikkevand til ca. 39.000 borgere i Rødovre Kommune. Der er i 2018 produceret ca. 530.000 m³ vand på Rødovre og Espevang vandværker svarende til ca. 26 pct. af forbruget i Rødovre kommune. Dette vand blandes med det resterende vand, der aftages fra den regionale indvinding på værkerne ved henholdsvis Thorsbro og Islevbro.

Vandproduktion

HOFOR har i 2018 etableret en ekstra indvindingsboring til Espevang Vandværk, og boringen forventes tilsluttet vandværket i 2019.

Den ekstra indvindingsboring er et led i HOFORs planer for at fremtids-sikre den lokale indvinding i Rødovre Kommune. Da Rødovre Vandværk er et gammelt, utidssvarende anlæg, er strategien at udfase værket

samtidig med, at kapaciteten på Espevang vandværk udbygges, så anlægget kan behandle den vandmængde, der i dag behandles på Rødovre vandværk.

Ledningsnettet

Kvaliteten af drikkevandet i ledningsnettet er generelt god. Der er i 2018 udtaget 22 kontroller på forbrugeres taphaner og 42 supplerende kontroller på ledningsnettet. Kvalitetskravene var overholdt i samtlige prøver, bortset fra tre overskridelser på turbiditet, to på jern og en på NVOC på forbrugeres taphane, hvoraf ingen kunne genfindes i de supplerende prøver på ledningsnettet. Der blev desuden registreret en mindre overskridelse på en mikrobiologisk parameter og en på turbiditet, som heller ikke kunne genfindes i de opfølgende prøver.

Anlægsinvesteringer

Anlægsinvesteringer Regnskab 2018

Nyt ledningsnet	3.455.996
Renovering af ledningsnet	10.150.923
Vandværker & kildepladser	1.080.750
Udskiftning af forbrugsmålere	569.604
IT, SRO & GIS	975.852
Diverse	812.748

I alt 17.045.873

Budget 2019

Nyt ledningsnet	966.794
Renovering af ledningsnet	6.000.000
Vandværker & kildepladser	4.763.160
Udskiftning af forbrugsmålere	450.000
IT, SRO & GIS	401.620

I alt 12.581.574

Som led i den systematiske ledningsrenovering er der renoveret ca. 2.000 m vandledning i følgende veje: Ejbyvej, Terndrupvej, Sommerfuglevej, Hvidsværmevej, Lisbjergvej og Ved Sportspladsen.

Der blev i 2017 foretaget en analyse af ledningsnettet i Rødovre med henblik på en yderligere opdeling (sektionering) af nettet. Sektionering giver bedre mulighed for at overvåge lækagetabet. Sektioneringen vil blive udført i 2018/2019 med i alt otte sektioner. Ved sektionering opkobles SRO-data fra sektionernes målerbrønde til HOFORs lækageovervågningssystem HOMIS.

Som følge af etablering af Letbanen skal der muligvis foretages ledningsomlægninger i mindre omfang. Det er endnu ikke fastlagt præcist, hvornår det skal ske.

Vandspareaktiviteter

I 2018 har 75 elever i 3. og 4. klasse modtaget undervisning om vand, vandforbrug og vandbesparelser fra undervisere hos Energi & Vand. Teknisk personale i boligselskaber og kommunale ejendomme fik mulighed for at deltage i teknisk vandspareakademi hos HOFOR, hvor fokus har været på at undgå vandspild fra utætte og gamle installationer, nedbringe energitabet fra uisolerede rør og lignende.

Resultatopgørelse og balance

1.000 kr.	2017	2018
Nettoomsætning	21.363	18.716
Andre driftsindtægter	0	0
Vareforbrug	-6.451	-7.843
Andre eksterne omkostninger	-6.361	-8.502
Bruttoresultat	8.551	2.371
Afskrivninger	-4.714	-5.059
Resultat af primær drift	3.837	-2.688
Finansielle indtægter	238	180
Finansielle omkostninger	-699	-750
Resultat før skat	3.376	-3.258

Anlægsaktiver	126.711	135.350
Egenkapital	123.309	122.339
Gæld	31.898	35.263
Balancesum	163.920	161.009

Vandpris pr. m³ (ekskl. afgifter og moms)

	2017	2018	2019
Vandpris	9,42	9,77	9,87

Vandmængder	2018
Lokal produktion (m ³)	519.400
Fra HOFOR Vand København (m ³)	1.596.200

I alt (m³) 2.115.600

Afregnet mængde (m ³)	1.827.125
Indbyggere 31.12.2018	39.887
Forbrug pr. indbygger (m ³)	45,81

Ledningsnettet, lækager	2018
Forsyningsledning	37
Hovedledning	2
Stikledning	25

I alt 64

HOFOR SPILDEVAND RØDOVRE A/S

Rødovre Kommune er opdelt i to kloakoplande. De nordlige og sydvestlige dele er separatkloakerede, og spildevandet ledes til renselanlæg Avedøre. Regnvandssystemet afleder primært til Harrestrup Å og er indrettet med traditionelle ledninger, åbne grøfter samt et mindre antal åbne og lukkede regnvandsbassiner. Den øvrige del af kommunen er fælleskloakeret, og både spildevand og regnvand ledes her til renselanlæg Damhusåen.

Geografisk set har Rødovre Kommune en svag hældning mod syd, hvilket medfører, at antallet af pumpestationer er begrænset. På spildevandssiden er der seks pumpestationer, og på regnvandssiden er der én pumpestation.

Ledningsnettet

Renoveringen af kloakledningerne sker efter en systematisk renoveringsplan. I 2018 har der været udført tv-inspektion og strømpeforing. Der er foretaget tv-inspektion af 5.600 m spildevandsledning og 356 stik. Der er renoveret 677 m hovedledning ved strømpeforing, og 11 stik samt foretaget 23 afprovinger.

Damhusåens pumpestation er renoveret og ombygget fra dykket til tørt opstillet pumpestation.

Der er gennemført årlig service på alle pumpestationer, ligesom der er udført lovmæssigt vedligehold og rensning af sandfang og olie-

udskillere. Drift og vedligehold af gitre, slåning samt beskæring ved Viemosegrøften og Hvissingegrøften er udført løbende i løbet af 2018.

Som følge af etablering af Letbanen skal der muligvis foretages ledningsomlægninger i mindre omfang. Det er endnu ikke fastlagt præcist, hvornår det skal ske.

Byudvikling

HOFOR har sammen med Rødovre Kommune øget fokus på synergier i forbindelse med byudviklingsprojekter. Der har været flere konstruktive dialogmøder mellem kommune, HOFOR og investorer i den tidlige opstartsfasen, så byudvikling og forsyningsplanlægning går hånd i hånd.

Klimatilpasning

Rødovre Kommune har vedtaget en handlingsplan for klimatilpasning 2014-2018, og kommunen har udvalgt otte risikoområder. For fem af områderne er der ansøgt om medfinansieringsprojekter – både med privat og kommunalt ejerskab. Alle projekter er blevet godkendt af Forsyningssekretariatet.

Ligeledes er der som udløber af handlingsplanen igangsat et medfinansieringsprojekt med Rødovre Boligselskab. Projektet skal tilbageholde regnvand i de grønne fællesarealer, så spildevandssystemet belastes mindre under regnhændelser.

Anlægsinvesteringer

Anlægsinvesteringer Regnskab 2018

Ny tunnelledning langs Damhusåen i Kbh	911.598
Nyt ledningsnet	392.627
Renovering af ledningsnet	5.598.602
Skybrudstiltag og klimasikring	2.600.346
Regnvandsbassiner	5.170.354
Renovering af pumpestationer	3.146.912
Smedeholm personalebygning	1.982.209
Diverse	515.539

I alt 20.318.188

Budget 2019

Nyt ledningsnet	28.428.835
Renovering af ledningsnet	4.827.640
Skybrudstiltag og klimasikring	3.070.808
Regnvandsbassiner	2.005.686
Renovering af pumpestationer	515.296
Omlægning af ledninger	1.649.010
Diverse	476.673

I alt 40.973.948

Første del af arbejdet med at opbygge hydrauliske modeller af afløbssystemet i Rødovre er afsluttet i 2018. Modellerne giver en bedre kvalificering af, hvor klimatilpasningsindsatsen skal prioriteres, og bidrager til vurderingen af, hvilke løsninger der er bedst samfundsøkonomisk. Næste skridt i arbejdet er at forøge kvaliteten af modellernes resultater gennem et forbedret datagrundlag.

Tårnvejsbassinet

Tårnvejsbassinet aflaster spildevandssystemet, når det regner kraftigt. For at øge aflastningen af spildevandssystemet blev bassinets volumen i 2018 øget med ca. 20 pct., så bassinet nu kan indeholde 11.000 m³ vand. Samtidig er der blevet plantet og sået et nyt bi-venligt skovbryn samt etableret en vildeng på bassinets plateau.

Tværkommunale å-samarbejder

Rødovre Kommune og HOFOR Spildevand Rødovre deltager i Harrestrup Å-samarbejdet, hvor de sammen med ni andre kommuner og deres forsyninger er i færd med at udvikle Harrestrup Å-systemet, så det kan rumme en 100-års regnhændelse i åen om 30 år. Der er afsat 25 mio. kr. til at lave en kapacitetsplan samt modne udvalgte projekter i kommunerne. I 2018 forelå et endeligt forslag til kapacitetsplan, og en miljøvurdering af planen er frem til januar 2019 i offentlig høring i de ti kommuner. Planen rummer ca. 40 delprojekter, der skal etableres i eller omkring vandløbet, og som tilsammen skal kunne rumme en 100-års regnhændelse. Der kan læses mere om projektet på www.harrestrupaa.dk.

Resultatopgørelse og balance

1.000 kr.	2017	2018
Nettoomsætning	43.063	25.184
Andre driftsindtægter	0	0
Vareforbrug	-13.087	-12.594
Andre eksterne omkostninger	-8.298	-7.512
Bruttoresultat	21.678	5.078
Afskrivninger	-14.322	-14.809
Resultat af primær drift	7.356	-9.731
Finansielle indtægter	207	134
Finansielle omkostninger	-657	-711
Resultat før skat	6.906	-10.308
Anlægsaktiver	393.326	394.965
Egenkapital	322.487	317.913
Gæld	63.000	57.198
Balancesum	417.401	405.537

Vandafledningsafgift pr. m³ (ekskl. afgifter og moms)

	2017	2018	2019
Trin 1 (kr.)	17,91	17,90	18,48
Trin 2 (kr.)	14,33	14,32	14,78
Trin 3 (kr.)	10,75	10,74	11,09

Note: Lovændring betyder, at vandafledningstaksten fra og med 2014 opdeles i tre trin med rabat på trin 2 og 3 afhængig af mængde til ejendomme med, hvorfra der drives erhverv

Spildevand afregnet med renseanlæg

2018

Afregnet mængde (m ³)	1.766.448
Indbyggere 31.12.2018	39.887
Forbrug pr. indbygger (m ³)	44,29

HOFOR VAND VALLENSBÆK A/S

HOFOR Vand Vallensbæk varetager forsyningen af drikkevand til Vallensbæk Kommune nord for S-banen, mens Vallensbæk Strands Vandforsyning a.m.b.a. forsyner syd for S-banen.

HOFOR leverer ca. 475.000 m³ fra den regionale indvinding på værkerne ved henholdsvis Thorsbro og Regnemark.

Der er etableret forbindelse mellem forsyningsnettene i Vallensbæk og Brøndby med henblik på at forbedre forsyningsikkerheden.

Ledningsnettet

Kvaliteten af drikkevandet i ledningsnettet er generelt god. Der er i 2018 udtaget ni kontroller på forbrugeres taphane og 14 supplerende kontroller på ledningsnettet. Kvalitetskravene var overholdt i samtlige prøver bortset fra én, hvor jern og turbiditet var overskredet, men uden at det kunne genfindes i den supplerende kontrol på ledningsnettet.

I 2018 er der ikke renoveret vandledninger i Vallensbæk.

Anlægsinvesteringer

Anlægsinvesteringer Regnskab 2018

Nyt ledningsnet	648.251
Renovering af ledningsnet	239.278
Udskiftning af forbrugsmålere	39.807
Omlægning af ledninger	46.409
Diverse	36.503

I alt 1.010.248

Budget 2019

Nyt ledningsnet	200.000
Renovering af ledningsnet	500.000
Udskiftning af forbrugsmålere	286.000
Omlægning af ledninger	479.050

I alt 1.465.050

Der er i 2017 påbegyndt opdeling (sektionering) af ledningsnettet. Sektionering giver bedre mulighed for at overvåge lækagetabet. Der etableres tre sektioner i Vallensbæk, som opkøbes på HOFORs lækageovervågningssystem HOMIS. Projektet ventes afsluttet i 2019.

Som følge af etablering af Letbanen skal der foretages visse ledningsomlægninger. Det er endnu ikke fastlagt præcist, hvornår det skal ske.

Vandspareaktiviteter

I 2018 har 225 elever i 3. og 4. klasse modtaget undervisning om vand, vandforbrug og vandbesparelser fra undervisere hos Energi & Vand. Teknisk personale i boligselskaber og kommunale ejendomme fik mulighed for at deltage i teknisk vandspareakademi hos HOFOR, hvor fokus har været på at undgå vandspild fra utætte og gamle installationer, nedbringe energitabet fra uisolerede rør og lignende.

I forbindelse med afholdelse af Mosens Dag deltog HOFOR med rådgivning til kunderne om vandbesparelser.

Resultatopgørelse og balance

1.000 kr.	2017	2018
Nettoomsætning	2.433	5.373
Andre driftsindtægter	0	0
Vareforbrug	-1.887	-1.998
Andre eksterne omkostninger	-1.724	-1.634
Bruttoresultat	-1.178	1.741
Afskrivninger	-1.402	-1.444
Resultat af primær drift	-2.580	297
Finansielle indtægter	12	14
Finansielle omkostninger	-240	-250
Resultat før skat	-2.808	61
Anlægsaktiver	47.934	47.531
Egenkapital	37.281	37.814
Gæld	11.764	14.322
Balancesum	54.186	52.599

Vandpris pr. m³ (ekskl. afgifter og moms)

	2017	2018	2019
Vandpris	13,25	13,44	13,07

Vandmængder

Fra HOFOR Vand København (m ³)	492.400
Videresalg (m ³)	11.320

I alt (m³) 503.720

Afregnet mængde (m³) 471.376

Note: en del af Vallensbæk Kommune forsynes af private vandværker

Indbyggere 31.12.2018 16.642

Beregnet antal vandforbrugere 11.944

Forbrug pr. indbygger (m³) 39,47

Ledningsnettet, lækager

Forsyningsledning	1
Stikledning	3

I alt 4

HOFOR SPILDEVAND VALLENSBÆK A/S

I Vallensbæk håndteres regnvand og spildevand i separate systemer. Kommunen er meget flad og lavt beliggende, og afløbsforholdene er helt afhængige af vandstanden i Køge Bugt.

Spildevandet fra hele kommunen ledes til pumpestationen ved Lundbækvej, hvorfra det pumpes gennem ledninger i Brøndby og Hvidovre til rensning på BIOFOS' Renseanlæg Avedøre.

Regnvandet opsamles i et separat system og afledes til hhv. St. Vejleå, Bækrenden, Ringebæk Sø samt direkte til Køge Bugt.

Ledningsnet

Renoveringen af kloakledninger sker efter en systematisk renoveringsplan. I 2018 har der været udført tv-inspektion og strømpeforing. Der er foretaget tv-inspektion af 6.100 m spildevandsledning og 622 spildevandsstikledninger. Der er renoveret 486 m hovedledning og 28 stikledninger samt afproppet 19 stikledninger.

Som følge af etablering af Letbanen skal der foretages nogle få ledningsomlægninger. Dette finder sted i første halvdel af 2019.

Anlægsinvesteringer

Anlægsinvesteringer Regnskab 2018

Nyt ledningsnet	1.153.598
Renovering af ledningsnet	3.770.895
Omlægninger af ledningsnet	93.176
Smedeholm personalebygning	725.198
IT, SRO & GIS	1.978.184
Diverse	410.308
<hr/>	
I alt	8.131.360

Budget 2019

Nyt ledningsnet	19.203.300
Renovering af ledningsnet	4.025.800
Omlægninger af ledningsnet	686.145
Regnvandsbassiner	3.400.000
Pumpestationer	472.658
IT, SRO & GIS	2.000.000
Diverse	160.734
<hr/>	
I alt	29.948.637

Der er gennemført årlig service på alle pumpestationer, ligesom der er udført lovmæssigt vedligehold og rensning af sandfang og olieudskillere.

Klimatilpasning

HOFOR har udarbejdet projektforslag med henblik på at anlægge en bassinledning i området syd for Højstrupparken. Bassinledningen vil mindske sårbarheden af byområder i Vallensbæk Strand og Letbanen. Afgørende for projektet er, om der kan meddeles udledningstilladelse til St. Vejleå eller en anden recipient.

Tværkommunale å-samarbejder

HOFOR Spildevand Vallensbæk er sammen med forsyningerne fra Albertslund, Brøndby, Glostrup, Høje-Taastrup, Ishøj og Vallensbæk Kommuner med i Kloaksammenslutningen Vallensbæk Mose og er dermed også en aktiv part i det store klimatilpasningsprojekt omkring St. Vejleå.

Resultatopgørelse og balance

1.000 kr.	2017	2018
Nettoomsætning	27.581	21.843
Andre driftsindtægter	1.366	0
Vareforbrug	-5.246	-4.626
Andre eksterne omkostninger	-5.636	-3.163
Bruttoresultat	18.065	14.054
Afskrivninger	-12.281	-13.040
Resultat af primær drift	5.784	1.014
Finansielle indtægter	52	57
Finansielle omkostninger	-91	-160
Resultat før skat	5.745	911
<hr/>		
Anlægsaktiver	406.579	401.886
Egenkapital	415.909	418.181
Gæld	7.433	13.500
Balancesum	431.949	433.914

Vandafledningsafgift pr. m³ (ekskl. afgifter og moms)

	2017	2018	2019
Trin 1 (kr.)	34,20	34,91	35,29
Trin 2 (kr.)	27,36	27,93	28,23
Trin 3 (kr.)	20,52	20,94	21,17

Note: Lovændring betyder, at vandafledningstaksten fra og med 2014 opdeles i tre trin med rabat på trin 2 og 3 afhængig af mængde til ejendomme med, hvorfra der drives erhverv

Spildevand afregnet med renseanlæg

2018

Afregnet mængde (m ³)	656.796
Indbyggere 31.12.2018	16.642
Forbrug pr. indbygger (m ³)	39,47

LEDELSESPÅTEGNING

Bestyrelsen og direktionen har dags dato behandlet og godkendt årsrapporten for regnskabsåret 1. januar til 31. december 2018 for HOFOR Forsyning Holding P/S.

Årsrapporten aflægges i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af koncernens og selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2018 samt af resultatet af koncernens og selskabets aktiviteter og koncernens pengestrømme for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2018.

Ledelsesberetningen indeholder efter vores opfattelse en retvisende redegørelse for udviklingen i koncernens og selskabets aktiviteter og økonomiske forhold, årets resultat og selskabets finansielle stilling.

Årsrapporten indstilles til generalforsamlingens godkendelse.

København, den 9. april 2019

Direktion:

Lars Therkildsen

Jan Kauffmann

Bestyrelse:

Leo Bruno Larsen
formand

Jakob Vester Hougaard
næstformand

Kanna Vestergaard Mønsen

Kim Allan Hjerrild

Lars Berg Dueholm

Astrid Skotte
medarbejdervalgt

Dorthe Merete von Bülow
medarbejdervalgt

Jimmi Eiberg Jensen
medarbejdervalgt

DEN UAFHÆNGIGE REVISORS REVISIONSPÅTEGNING

Til kapitalejerne i HOFOR Forsyning Holding P/S

Konklusion

Vi har revideret koncernregnskabet og årsregnskabet for HOFOR Forsyning Holding P/S for regnskabsåret 01.01.2018 - 31.12.2018, der omfatter resultatopgørelse, balance, egenkapitalopgørelse og noter, herunder anvendt regnskabspraksis, for såvel koncernen som selskabet samt pengestrømsopgørelse for koncernen. Koncernregnskabet og årsregnskabet udarbejdes efter årsregnskabsloven.

Det er vores opfattelse, at koncernregnskabet og årsregnskabet giver et retvisende billede af koncernens og selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31.12.2018 samt af resultatet af koncernens og selskabets aktiviteter og koncernens pengestrømme for regnskabsåret 01.01.2018 - 31.12.2018 i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Grundlag for konklusion

Vi har udført vores revision i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark. Vores ansvar ifølge disse standarder og krav er nærmere beskrevet i revisionspåtegningens afsnit "Revisors ansvar for revisionen af koncernregnskabet og årsregnskabet". Vi er uafhængige af koncernen i overensstemmelse med internationale etiske regler for revisorer (IESBA's Etiske regler) og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, ligesom vi har opfyldt vores øvrige etiske forpligtelser i henhold til disse regler og krav. Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Fremhævelse af forhold i regnskabet

Vi henviser til note 36, hvoraf det fremgår, at særligt finansieringsbehov vedrørende renteomkostninger, der ikke kan indregnes i taksterne for HOFOR Spildevand København A/S og HOFOR Vand København A/S, forventes dækket af periodiske kontante kapitaltilførsler. Vores konklusion er ikke modificeret vedrørende dette forhold.

Ledelsens ansvar for koncernregnskabet og årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et koncernregnskab og et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for at udarbejde et koncernregnskab og et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Ved udarbejdelsen af koncernregnskabet og årsregnskabet er ledelsen ansvarlig for at vurdere koncernens og selskabets evne til at fortsætte driften, at oplyse om forhold vedrørende fortsat drift, hvor dette er relevant, samt at udarbejde koncernregnskabet og årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift, medmindre ledelsen enten har til hensigt at likvidere selskabet, indstille driften eller ikke har andet realistisk alternativ end at gøre dette.

Revisors ansvar for revisionen af koncernregnskabet og årsregnskabet

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om koncernregnskabet og årsregnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisionspåtegning med en konklusion. Høj grad af sikkerhed er et højt niveau af sikkerhed, men er ikke en garanti for, at en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, altid vil afdække væsentlig fejlinformation, når sådan findes. Fejlinformation kan opstå som følge af besvigelser eller fejl og kan betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller samlet har indflydelse på de økonomiske beslutninger, som regnskabsbrugerne træffer på grundlag af koncernregnskabet og årsregnskabet.

Som led i en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, foretager vi faglige vurderinger og opretholder professionel skepsis under revisionen. Herudover:

- ▶ Identificerer og vurderer vi risikoen for væsentlig fejlinformation i koncernregnskabet og årsregnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, udformer og udfører revisionshandlinger som reaktion på disse risici samt opnår revisionsbevis, der er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion. Risikoen for ikke at opdage væsentlig fejlinformation forårsaget af besvigelser er højere end ved væsentlig fejlinformation forårsaget af fejl, idet besvigelser kan omfatte sammensværgelser, dokumentfalsk, bevidste udeladelser, vildledning eller tilsidesættelse af intern kontrol.
- ▶ Opnår vi forståelse af den interne kontrol med relevans for revisionen for at kunne udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke for at kunne udtrykke en konklusion om effektiviteten af koncernens og selskabets interne kontrol.

- Tager vi stilling til, om den regnskabspraksis, som er anvendt af ledelsen, er passende, samt om de regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger, som ledelsen har udarbejdet, er rimelige.
- Konkluderer vi, om ledelsens udarbejdelse af koncernregnskabet og årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift er passende, samt om der på grundlag af det opnåede revisionsbevis er væsentlig usikkerhed forbundet med begivenheder eller forhold, der kan skabe betydelig tvivl om koncernens og selskabets evne til at fortsætte driften. Hvis vi konkluderer, at der er en væsentlig usikkerhed, skal vi i vores revisionspåtegning gøre opmærksom på oplysninger herom i koncernregnskabet og årsregnskabet eller, hvis sådanne oplysninger ikke er tilstrækkelige, modificere vores konklusion. Vores konklusioner er baseret på det revisionsbevis, der er opnået frem til datoen for vores revisionspåtegning. Fremtidige begivenheder eller forhold kan dog medføre, at koncernen og selskabet ikke længere kan fortsætte driften.
- Tager vi stilling til den samlede præsentation, struktur og indhold af koncernregnskabet og årsregnskabet, herunder noteoplysningerne, samt om koncernregnskabet og årsregnskabet afspejler de underliggende transaktioner og begivenheder på en sådan måde, at der gives et retvisende billede heraf.
- Opnår vi tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for de finansielle oplysninger for virksomhederne eller forretningsaktiviteterne i koncernen til brug for at udtrykke en konklusion om koncernregnskabet. Vi er ansvarlige for at lede, føre tilsyn med og udføre koncernrevisionen. Vi er eneansvarlige for vores revisionskonklusion.

Vi kommunikerer med den øverste ledelse om bl.a. det planlagte omfang og den tidsmæssige placering af revisionen samt betydelige revisionsmæssige observationer, herunder eventuelle betydelige mangler i intern kontrol, som vi identificerer under revisionen.

Udtalelse om ledelsesberetningen

Ledelsen er ansvarlig for ledelsesberetningen.

Vores konklusion om koncernregnskabet og årsregnskabet omfatter ikke ledelsesberetningen, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om ledelsesberetningen.

I tilknytning til vores revision af koncernregnskabet og årsregnskabet er det vores ansvar at læse ledelsesberetningen og i den forbindelse overveje, om ledelsesberetningen er væsentligt inkonsistent med koncernregnskabet eller årsregnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Vores ansvar er derudover at overveje, om ledelsesberetningen indeholder krævede oplysninger i henhold til årsregnskabsloven.

Baseret på det udførte arbejde er det vores opfattelse, at ledelsesberetningen er i overensstemmelse med koncernregnskabet og årsregnskabet og er udarbejdet i overensstemmelse med årsregnskabslovens krav. Vi har ikke fundet væsentlig fejlinformation i ledelsesberetningen.

København, den 09.04.2019

Deloitte

Statsautoriseret Revisionspartnerselskab

CVR-nr. 33 96 35 56

Erik Lyng Skovgaard Jensen
statsautoriseret revisor
MNE-nr. mne10089

Lisa Svensen
statsautoriseret revisor
MNE-nr. mne32776

RESULTATOPGØRELSE

Note	tkr.	Koncern		Modervirksomhed	
		2018	2017	2018	2017
1	Nettoomsætning	6.670.996	5.461.032	24.345	23.571
2	Andre driftsindtægter	58.244	67.586	0	107
	Omkostninger til råvarer og hjælpematerialer	-2.919.357	-2.752.517	0	0
	Andre eksterne omkostninger	-437.370	-401.441	-23.550	-24.798
	Bruttoresultat	3.372.512	2.374.661	795	-1.120
3	Personaleomkostninger	-612.096	-592.156	-641	-635
4	Af- og nedskrivninger af immaterielle og materielle anlægsaktiver	-1.832.938	-1.305.822	0	0
	Driftsresultat	927.478	476.683	154	-1.755
5	Resultat af kapitalandele i tilknyttede og associerede virksomheder	8.088	2.045	729.610	291.384
6	Finansielle indtægter	16.504	13.341	14.990	13.441
7	Finansielle omkostninger	-197.711	-189.361	-16.460	-12.529
	Resultat før skat	754.360	302.708	728.294	290.541
8	Skat af årets resultat	1.086	814	0	0
	Årets resultat	755.446	303.522	728.294	290.541
	Minoritetsinteressers andel af dattervirksomheders resultater	-27.152	-12.982	0	0
	HOFOR Forsyning Holding P/S' koncernens andel af årets resultat	728.294	290.541	728.294	290.541
9A	Resultatdisponering Koncern				
9B	Resultatdisponering Modervirksomhed				

AKTIVER

Note	tkr.	Koncern		Modervirksomhed	
		31/12 2018	31/12 2017	31/12 2018	31/12 2017
	Anlægsaktiver				
10	Immaterielle anlægsaktiver				
	Systemudvikling	41.895	28.801	0	0
	Takstrettigheder	412.109	453.042	0	0
	Kapacitetsrettigheder	212.983	178.791	0	0
	CO2-kvoter	142	617	0	0
	Goodwill/brugsrettigheder	178.939	127.817	0	0
	Forudbetalinger for immaterielle anlægsaktiver	0	39.569	0	0
	Immaterielle anlægsaktiver under udførelse	27.518	36.450	0	0
		873.586	865.088	0	0
11	Materielle anlægsaktiver				
	Grunde og bygninger	1.443.982	1.468.454	0	0
	Produktionsanlæg og maskiner	22.789.477	22.896.644	0	0
	Andre anlæg, driftsmateriel og inventar	171.265	171.538	0	0
	Forudbetalte anlæg	279.590	307.549	0	0
	Materielle anlægsaktiver under udførelse	4.866.269	3.337.231	0	0
		29.550.583	28.181.416	0	0
	Finansielle anlægsaktiver				
12	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	0	0	10.707.529	9.987.798
13	Kapitalandele i associerede virksomheder	55.947	17.778	0	0
14	Tilgodehavender i tilknyttede virksomheder	0	0	859.156	504.263
15	Andre kapitalandele og værdipapirer	19.622	20.402	0	0
16	Andre tilgodehavender	25.369	36.001	0	0
17	Deposita	20.424	19.925	20.424	19.925
		121.362	94.106	11.587.109	10.511.986
	Anlægsaktiver i alt	30.545.532	29.140.610	11.587.109	10.511.986
	Omsætningsaktiver				
18	Varebeholdninger	129.317	120.773	0	0
		129.317	120.773	0	0
	Tilgodehavender				
	Tilgodehavender fra salg og tjenesteydelser	998.252	1.149.201	0	0
	Tilgodehavender hos tilknyttede virksomheder	0	0	650.458	1.255.853
19	Igangværende arbejder for fremmed regning	16.109	2.276	0	0
20	Tilgodehavende selskabsskat	19.872	835	0	0
21	Underdækning	662.591	49.153	0	0
22	Andre tilgodehavender	90.136	206.963	137	233
23	Periodeafgrænsningsposter	90.730	56.868	15.773	11.199
		1.883.790	1.465.296	666.368	1.267.285
	Værdipapirer og kapitalandele	452.793	458.399	397.825	402.809
	Likvide beholdninger	885.159	836.650	503.292	108.061
	Omsætningsaktiver i alt	3.351.059	2.881.118	1.567.485	1.778.155
	AKTIVER I ALT	33.890.491	32.021.728	13.154.594	12.290.141

PASSIVER

Note	tkr.	Koncern		Modervirksomhed	
		31/12 2018	31/12 2017	31/12 2018	31/12 2017
24	Egenkapital				
	Virksomhedskapital	1.736.000	1.736.000	1.736.000	1.736.000
	Nettoopskrivning efter den indre værdis metode	0	0	4.988.631	4.303.733
	Andre reserver	-870	31.916	0	0
	Overført resultat	9.419.511	8.668.308	4.430.010	4.396.492
	Egenkapital i alt	11.154.641	10.436.224	11.154.641	10.436.224
25	Minoritetsinteresser i alt	4.608.707	4.569.630	0	0
	Hensatte forpligtelser				
26	Andre hensatte forpligtelser	657.391	518.149	0	0
	Hensatte forpligtelser i alt	657.391	518.149	0	0
	Gældsforpligtelser				
27	Langfristede gældsforpligtelser				
	Gæld til realkreditinstitutter	1.010.468	716.888	0	0
	Kreditinstitutter i øvrigt	10.814.060	10.204.024	906.491	502.349
	Forudbetalinger fra kunder	2.497.267	1.630.266	0	0
	Overdækning	239.438	226.084	0	0
	Periodeafgrænsningsposter	350.436	366.556	0	0
	Gældsforpligtelser i øvrigt	26.383	15.008	0	0
		14.938.052	13.158.826	906.491	502.349
	Kortfristede gældsforpligtelser				
28	Kortfristet del af langfristet gæld	679.716	1.310.880	0	0
29	Uafregnede forbrugsleverancer	498.081	493.556	0	0
	Leverandører af varer og tjenesteydelser	1.061.463	1.275.913	7.546	1.512
	Gæld til tilknyttede virksomheder	0	0	1.045.828	1.318.736
	Anden gæld	232.692	243.533	40.088	31.320
19	Forudfakturering, igangværende arbejder	3.130	2.536	0	0
30	Periodeafgrænsningsposter	56.618	12.481	0	0
		2.537.800	3.338.899	1.093.462	1.351.568
	Gældsforpligtelser i alt	17.475.853	16.497.725	1.999.953	1.853.917
	PASSIVER I ALT	33.890.491	32.021.728	13.154.594	12.290.141

31 Kontraktlige forpligtelser og eventualposter m.v.

32 Pantsætninger og sikkerhedsstillelser

33 Afledte finansielle instrumenter

34 Udskudt skat

35 Nærtstående parter

36 Væsentlige usikkerheder og usædvanlige forhold

37 Begivenheder efter regnskabsårets afslutning

38 Honorar til generalforsamlingsvalgt revisor

41 Anvendt regnskabspraksis

PENGESTRØMSOPGØRELSE

Note	tkr.	Koncern	
		2018	2017
	Nettoomsætning	6.670.996	5.461.032
	Omkostninger	-3.968.824	-3.746.114
	Andre driftsindtægter, netto	58.244	67.586
	Regulering for ikke likvide driftsposter	177.770	7.466
39	Pengestrøm fra primær drift før ændring i driftskapital	2.938.186	1.789.971
40	Ændring i driftskapital	-802.303	103.529
	Pengestrøm fra primær drift	2.135.884	1.893.500
	Finansielle indtægter	16.504	13.341
	Finansielle omkostninger	-197.711	-189.361
	Pengestrøm fra ordinær driftsaktivitet før skat	1.954.677	1.717.480
	Betalt selskabsskat	-12.683	814
	Pengestrøm fra driftsaktivitet	1.941.994	1.718.294
	Køb af immaterielle anlægsaktiver	-258.521	-136.974
	Køb af materielle anlægsaktiver	-3.189.161	-3.481.782
	Køb af finansielle anlægsaktiver	-41.612	-37.577
	Salg af immaterielle anlægsaktiver	0	23
	Salg af materielle anlægsaktiver	192.065	53.241
	Salg af finansielle anlægsaktiver	11.796	7.000
	Deposita, netto	-499	-486
	Pengestrøm til investeringsaktivitet	-3.285.932	-3.596.555
	Optagelse af langfristet gæld	2.522.526	2.153.768
	Afdrag på langfristet gæld	-1.172.097	-482.440
	Afdrag på øvrige forpligtelser	-8.787	-11.427
	Nettoinvestering i værdipapirer	5.606	-1.770
	Kapitalindskud fra ejer	34.834	37.174
	Modtaget udbytte fra associerede selskaber	10.366	1.875
	Pengestrøm fra finansieringsaktivitet	1.392.448	1.697.180
	Årets pengestrøm	48.509	-181.081
	Likvider, primo	836.650	1.017.731
	Likvider, ultimo	885.159	836.650

EGENKAPITALOPGØRELSE

tkr.	Koncern			
	Aktiekapital	Andre reserve	Overført resultat	I alt
Egenkapital 1. januar 2018	1.736.000	31.916	8.668.308	10.436.224
Minoritetsinteressers andel af værdi af kapitalindskud i datter virksomheder	0	0	-11.925	-11.925
Årets kapitalindskud	0	0	34.834	34.834
Regulering af sikringsinstrumenter til dagsværdi	0	-37.638	0	-37.638
Skat af egenkapitalbevægelser	0	4.852	0	4.852
Overført fra resultatdisponering	0	2.818.368	-2.090.074	728.294
Egenkapital 31. december 2018	1.736.000	2.817.498	6.601.143	11.154.641

Af øvrig reserve kan 2.818.368 t.kr. henføres til dattervirksomheden HOFOR Fjernvarme P/S og består af regnskabsmæssige overskud fra tidligere perioder, som fremadrettet anvendes til dækning af omkostninger, som allerede er indregnet i varmeprisen. Reserven kan under nuværende regulering af varmesektoren ikke udloddes til ejerne.

tkr.	Modervirksomhed			
	Aktiekapital	Nettoopskrivning efter den indre værdis metode	Overført resultat	I alt
Egenkapital 1. januar 2018	1.736.000	4.303.733	4.396.492	10.436.224
Minoritetsinteressers andel af værdi af kapitalindskud i datter virksomheder	0	0	-11.925	-11.925
Årets kapitalindskud	0	0	34.834	34.834
Regulering af sikringsinstrumenter til dagsværdi	0	0	-37.638	-37.638
Skat af egenkapitalbevægelser	0	0	4.852	4.852
Overført fra resultatdisponering	0	684.898	43.396	728.294
Egenkapital 31. december 2018	1.736.000	4.988.631	4.430.010	11.154.641

NOTER

tkr.

■ Note 1 Nettoomsætning	Koncern		Modervirksomhed	
	2018	2017	2018	2017
Varme	4.386.508	3.420.535	0	0
Spildevand	754.836	803.427	0	0
El	699.491	458.489	0	0
Vand	438.422	396.960	0	0
Rensning	122.759	123.368	0	0
Bygas	121.203	119.896	0	0
Fjernkøling	60.395	52.904	0	0
Øvrig omsætning	87.381	85.452	24.345	23.571
	6.670.996	5.461.032	24.345	23.571

Øvrig omsætning består primært af salg af el, gas og varme fra BIOFOS-koncernen samt kommunale vejbidrag i spildevandskoncernen.

■ Note 2 Andre driftsindtægter

Andre driftsindtægter består primært af tilslutningsafgifter, restancegebyrer og andre afledte indtægter fra forbrugsafregning.

■ Note 3 Personaleomkostninger	Koncern		Modervirksomhed	
	2018	2017	2018	2017
Gager og lønninger	675.720	671.595	641	635
- Heraf aktiveret på investeringsprojekter	-155.332	-169.079	0	0
Pensioner	87.797	85.440	0	0
Andre omkostninger til social sikring	3.911	4.200	0	0
	612.096	592.156	641	625

Gennemsnitlig antal medarbejdere	1.331	1.304	0	0
----------------------------------	-------	-------	---	---

Heraf udgør vederlag til direktion og bestyrelse:

Direktion	5.454	5.317	0	0
Bestyrelse	2.574	2.627	641	625
	8.028	7.944	641	625

Herudover har koncernen afholdt omkostninger på i alt 18 tkr. (2017: 30 tkr.) relateret til bestyrelsens virke.

tkr.

■ **Note 4 Af- og nedskrivninger**

	Koncern	
	2018	2017
Immaterielle anlægsaktiver	210.045	120.837
Materielle anlægsaktiver	1.622.893	1.184.985
	1.832.938	1.305.822

■ **Note 5 Resultat af kapitalandele i tilknyttede og associerede virksomheder**

	Koncern		Modervirksomhed	
	2018	2017	2018	2017
Andel af overskud i tilknyttede virksomheder	0	0	834.213	378.667
Andel af underskud i tilknyttede virksomheder	0	0	-51.308	-24.618
Andel af overskud i associerede virksomheder	8.088	2.045	0	0
Forskydning i intern avance på investeringsprojekter i koncernen mv.	0	0	-53.295	-62.665
	8.088	2.045	729.610	291.384

■ **Note 6 Finansielle indtægter**

	Koncern		Modervirksomhed	
	2018	2017	2018	2017
Renteindtægter, tilknyttede virksomheder	0	0	14.965	13.072
Valutakursreguleringer	9.723	5.953	0	0
Indtægter af andre kapitalandele, der er anlægsaktiver	2.764	3.309	0	0
Andre finansielle indtægter	4.017	4.079	25	369
	16.504	13.341	14.990	13.441

■ **Note 7 Finansielle omkostninger**

	Koncern		Modervirksomhed	
	2018	2017	2018	2017
Renter, tilknyttede virksomheder	0	0	7.259	7.042
Valutakursreguleringer	4.828	88	0	0
Værdiregulering af andre kapitalandele, der er anlægsaktiver	781	1.116	0	0
Kursregulering værdipapirer	24.258	8.966	1.635	88
Andre finansielle omkostninger	167.844	179.191	7.566	5.399
	197.711	189.361	16.460	12.529

tkr.

■ **Note 8 Skat af årets resultat**

Koncern

	2018	2017
Årets aktuelle skat	-15.730	-1.971
Regulering af aktuel skat vedrørende tidligere år	16.816	-861
Årets regulering af udskudt skat	-2.478	-24.062
Årets værdiregulering af udskudt skat	-65.484	29.041
Regulering af udskudt skat vedrørende tidligere år	67.962	-1.333
	1.086	814

■ **Note 9A Resultatdisponering, Koncern**

Koncern

	2018	2017
Overført resultat	-2.090.074	290.541
Overført til andre reserver	2.818.368	0
	728.294	290.541

■ **Note 9B Resultatdisponering, Modervirksomhed**

Modervirksomhed

	2018	2017
Overført resultat	43.396	45
Overført til nettoopskrivning efter den indre værdis metode	684.898	290.496
	728.294	290.541

■ **Note 10 Immaterielle anlægsaktiver**

Koncern

	System-udvikling	Takstrettigheder	Kapacitetsrettigheder	CO ₂ -kvoter	Goodwill/brugsret.	Forudbetaling*	Anlæg under udførelse	I alt
Kostpris 1. januar	108.659	957.998	357.178	138.116	208.657	39.569	36.450	1.846.627
Tilgang	4.211	361	66.938	107.342	59.350	0	20.321	258.523
Overført fra anlæg under udførelse	29.253	0	0	0	0	0	-29.253	0
Afgang	0	-411	0	0	0	-39.569	0	-39.980
Kostpris 31. december	142.123	957.948	424.116	245.458	268.007	0	27.518	2.065.170
Af- og nedskrivninger 1. januar	79.858	504.956	178.387	137.499	80.839	0	0	981.539
Årets afskrivninger	20.370	40.883	32.746	107.817	8.229	0	0	210.045
Tilbageførsel af afskrivninger på afhændede aktiver	0	0	0	0	0	0	0	0
Af- og nedskrivninger 31. december	100.228	545.839	211.133	245.316	89.068	0	0	1.191.584
Regnskabsmæssig værdi 31. december	41.895	412.109	212.983	142	178.939	0	27.518	873.586

* Forudbetalinger for immaterielle anlægsaktiver

tkr.

■ Note 11 Materielle anlægsaktiver

Koncern

	Grunde	Tekniske anlæg og maskiner	Driftsmateriel og inventar	Forudbetalt anlæg	Anlæg under udførelse	I alt
Kostpris 1. januar	2.002.956	30.652.224	414.867	419.385	3.337.231	36.826.663
Tilgang	12.066	170.121	1.323	0	3.005.653	3.189.163
Overført fra anlæg under udførelse	0	1.256.519	26.420	0	-1.282.938	0
Afgang	-2.678	0	-2.661	0	-193.677	-199.016
Kostpris 31. december	2.012.344	32.078.864	439.948	419.385	4.866.269	39.816.810
Opskrivninger 1. januar	1.584	719.041	533	0	0	721.158
Tilgang	0	0	0	0	0	0
Afgang	0	0	0	0	0	0
Opskrivninger 31. december	1.584	719.041	533	0	0	721.158
Af- og nedskrivninger 1. januar	536.086	8.474.621	243.862	111.836	0	9.366.405
Årets afskrivninger	33.861	1.112.600	27.267	27.959	0	1.201.687
Årets nedskrivninger	0	421.206	0	0	0	421.206
Tilbageførsel af afskrivninger på afhændede aktiver	0	0	-1.913	0	0	-1.913
Af- og nedskrivninger 31. december	569.947	10.008.428	269.216	139.795	0	10.987.385
Regnskabsmæssig værdi 31. december	1.443.982	22.789.477	171.265	279.590	4.866.269	29.550.583

tkr.

■ **Note 12 Kapitalandele i tilknyttede virksomheder**

	Modervirksomhed	
	2018	2017
Kostpris 1. januar	5.684.064	5.646.890
Tilgang	34.833	37.174
Afgang	0	0
Kostpris 31. december	5.718.897	5.684.064
Værdireguleringer 1. januar	4.303.734	4.013.238
Årets resultat efter skat i dattervirksomheder	729.610	291.384
Minoritetsaktionærers andel af værdi af kapitalindskud i datter virksomheder	-11.925	-12.727
Andel af regulering vedr. resultatandel mv.	-32.787	11.839
Værdireguleringer 31. december	4.988.632	4.303.734

Regnskabsmæssig værdi 31. december **10.707.529** **9.987.798**

Navn	Hjemsted	Ejerandel	Årets resultat efter skat	Egenkapital
HOFOR Fjernvarme P/S	København	100%	702.843	3.621.304
HOFOR Bygas P/S	København	100%	29.756	783.937
HOFOR Holding A/S	København	100%	445	6.403.891
HOFOR Energiproduktion A/S	København	100%	30.753	424.188
HOFOR Fjernkøling A/S	København	100%	2.404	130.992
HOFOR DC A/S	København	100%	141	7.096
HOFOR Vind A/S	København	100%	3.443	92.465
Tjørneby Wind Park ApS	København	100%	2.440	38.050
Ravlundvej Wind Park ApS	København	100%	-676	8.978
HOFOR Vand Holding A/S	København	73,59%	-205	1.533.948
HOFOR Vand Albertslund A/S	Albertslund	73,59%	7.749	78.262
HOFOR Vand Brøndby A/S	Brøndby	73,59%	-2.251	230.057
HOFOR Vand Dragør A/S	Dragør	73,59%	22	60.034
HOFOR Vand Herlev A/S	Herlev	73,59%	-3.357	78.273
HOFOR Vand Hvidovre A/S	Hvidovre	73,59%	-569	179.200
HOFOR Vand København A/S	København	73,59%	-28.558	824.978
HOFOR Vand Rødovre A/S	Rødovre	73,59%	-714	90.029
HOFOR Vand Vallensbæk A/S	Vallensbæk	73,59%	392	27.827
HOFOR A/S	København	73,59%	-16	22.731
HOFOR Spildevand Holding A/S	København	61,37%	137	4.793.388
HOFOR Spildevand Albertslund A/S	Albertslund	61,37%	29.342	250.498
HOFOR Spildevand Brøndby A/S	Brøndby	61,37%	3.017	369.254
HOFOR Spildevand Dragør A/S	Dragør	61,37%	-729	136.277
HOFOR Spildevand Herlev A/S	Herlev	61,37%	-2.540	293.971
HOFOR Spildevand Hvidovre A/S	Hvidovre	61,37%	-8.357	617.188
HOFOR Spildevand København A/S	København	61,37%	-529	1.342.112
HOFOR Spildevand Rødovre A/S	Rødovre	61,37%	-2.806	195.096
HOFOR Spildevand Vallensbæk A/S	Vallensbæk	61,37%	1.394	256.628
BIOFOS Holding A/S	København	41,48%	0	1.332.450
BIOFOS A/S	København	41,48%	46	269
BIOFOS Lynettefællesskabet A/S	København	41,48%	17.072	826.764
BIOFOS Spildevandscenter Avedøre A/S	København	41,48%	2.815	505.402
			782.905	25.555.540
Eliminering af interne aktiebesiddelser				-14.530.047
Eliminering af intern avance på investeringsprojekter mv.			-53.295	-317.964
			729.610	10.707.529

tkr.

■ **Note 13 Kapitalandele i associerede virksomheder**

Koncern

	2018	2017
Kostpris 1. januar	17.608	0
Tilgang	40.447	17.608
Afgang	0	0
Kostpris 31. december	58.055	17.608
Værdireguleringer 1. januar	170	0
Årets resultat efter skat	8.088	2.045
Årets udlodede udbytte	-10.366	-1.875
Værdireguleringer 31. december	-2.108	170
Regnskabsmæssig værdi 31. december	55.947	17.778

Navn	Hjemsted	Stemme- og ejerandel	Årets resultat efter skat	Egenkapital
Korsnakke Vindmøllelaug I/S	Lolland Kommune	38,14%	9.704	44.569
Krejbjerg Vindmøllelaug I/S	Skive Kommune	28,61%	4.667	33.596
Rødby Fjord III Vindmøllelaug I/S	Lolland Kommune	50,22%	3.440	35.176
Thorsminde Vindmøllelaug I/S	Silkeborg Kommune	42,29%	3.133	27.606

■ **Note 14 Tilgodehavender i tilknyttede virksomheder**

Modervirksomhed

	2018	2017
Kostpris 1. januar	504.263	500.000
Tilgang	404.893	4.263
Afgang	-50.000	0
Kostpris 31. december	859.156	504.263
Regnskabsmæssig værdi 31. december	859.156	504.263

■ **Note 15 Andre kapitalandele og værdipapirer**

Koncern

	2018	2017
Kostpris 1. januar	21.518	21.778
Tilgang	0	80
Afgang	0	-340
Kostpris 31. december	21.518	21.518
Værdireguleringer 1. januar	-1.116	0
Årets værdiregulering	-781	-1.116
Afgang	0	0
Værdireguleringer 31. december	-1.897	-1.116
Regnskabsmæssig værdi 31. december	19.622	20.402

tkr.

■ **Note 16 Andre tilgodehavender**

	Koncern	
	2018	2017
Kostpris 1. januar	36.001	22.772
Tilgang	1.164	19.889
Afgang	-11.796	-6.660
Kostpris 31. december	25.369	36.001
Regnskabsmæssig værdi pr. 31. december	25.369	36.001

Andre tilgodehavender under finansielle anlægsaktiver omfatter primært tilgodehavende tilslutningsbidrag i fjernkølingsaktiviteten, sikkerhedsstillelse over for SKAT samt sikkerhedsstillelse over for børser i forbindelse med finansielle handler.

■ **Note 17 Deposita**

	Koncern		Modervirksomhed	
	2018	2017	2018	2017
Kostpris 1. januar	19.925	19.439	19.925	19.439
Tilgang	499	486	499	486
Afgang	0	0	0	0
Kostpris 31. december	20.424	19.925	20.424	19.925
Regnskabsmæssig værdi 31. december	20.424	19.925	20.424	19.925

■ **Note 18 Varebeholdninger**

	Koncern	
	2018	2017
Råvarer og hjælpematerialer	58.687	62.387
Kul	13.295	7.898
Træpiller	43.516	20.957
Olie	13.819	29.531
	129.317	120.773

tkr.

■ Note 19 Igangværende arbejder for fremmed regning

	Koncern	
	2018	2017
Igangværender arbejder, salgspris	17.778	3.794
Igangværender arbejder, acountofaktureret	-4.799	-4.054
	12.979	-260
Indregnet således i balancen:		
Igangværende arbejder for fremmed regning under aktiver	16.109	2.276
Forudfaktureret igangværende arbejder under passiver	-3.130	-2.536
	12.979	-260

■ Note 20 Tilgodehavende selskabsskat

Højesteret afsagde den 8. november 2018 dom i det, der i offentligheden er blevet kaldt Danmarkshistoriens største skattesag. Dommen faldt ud til vandsektorens fordel og var ganske klar. Højesteret fandt, at den beregningsmetode, som SKAT havde anvendt til beregning af de skattemæssige indgangsværdier, ikke var velegnet i en sektor, der hviler i sig selv. Sagerne blev derfor hjemvist til fornyet behandling i SKAT med klar instruks om, at de regulatoriske POLKA-værdier skal lægges til grund for værdiansættelsen.

Koncernens vandsektorselskaber har efter afgørelsen genberegnet de skattepligtige indgangsværdier og skattepligtige indkomster fra og med indtræden af skattepligt, og beregningerne er indregnet i nærværende årsregnskab. Der kan dog forekomme mindre ændringer til beregningerne, når Skattestyrelsen har færdigbehandlet genoptagelserne, hvilket forventes at ske i løbet af 2019.

■ Note 21 Underdækning

	Koncern	
	2018	2017
Underdækning, der forfalder inden for 1 år	343.872	33.842
Underdækning, der forfalder mellem 1 og 5 år	318.242	15.311
Underdækning, der forfalder efter 5 år	477	0
	662.591	49.153

HOFOR Fjernvarme P/S fik den 28. maj 2018 godkendt opgørelse af indskudskapitalen og forrentning heraf efter reglerne i Varmeforsyningsloven. Det er besluttet, at HOFOR Fjernvarme P/S skal indregne forrentningen på 761 mio. kr. i sine varmepriser. Posten indeholder den del af forrentningen som endnu ikke er indregnet i prisregnskabet. Af beløbet forfalder 309 mio. kr. efter 1 år.

■ Note 22 Andre tilgodehavender

Andre tilgodehavender består primært af tilgodehavender vedrørende moms og afgifter, investeringsbidrag samt regulering til dagsværdi af afledte finansielle instrumenter.

■ Note 23 Periodeafgrænsningsposter (aktiv)

Periodeafgrænsningsposter består primært af forudbetalte pensioner og sundhedssikring, forudbetalte huslejer og forudbetalt jordleje.

tkr.

■ Note 24 Egenkapital

Virksomhedskapitalen udgør nominelt 1.736.000 tkr., som er fordelt i aktier á 1.000 eller multipla heraf.

Virksomhedskapitalen har udviklet sig således:

	2018	2017	2016	2015	2014
Selskabskapital 1. januar	1.736.000	1.736.000	1.736.000	1.736.000	1.500.500
Tilgang i året	0	0	0	0	235.500
Selskabskapital 31. december	1.736.000	1.736.000	1.736.000	1.736.000	1.736.000

■ Note 25 Minoritetsinteresser

Koncern

	2018	2017
Minoritetsinteresser 1. januar	4.569.630	4.543.921
Andel af årets resultat	27.152	12.982
Andel i egenkapitalbevægelser	11.925	12.727
Minoritetsinteresser 31. december	4.608.707	4.569.630

■ Note 26 Andre hensatte forpligtelser

Koncern

	2018	2017
Saldo 1. januar	518.149	526.414
Anvendt i året	-39.532	-24.573
Hensat i året	178.774	16.308
Saldo 31. december	657.391	518.149

Andre hensatte forpligtelser kan specificeres således:

Pensionsforpligtelser	9.031	11.884
Medfinansieringsprojekter	344.926	363.014
Forpligtelser vedrørende askedepot	7.761	6.121
Forpligtelser vedrørende okkerslám	16.000	16.000
Skrotning- og nedlukningsomkostninger Amagerværket	237.298	103.454
Earn Out forpligtelser vedrørende vindmøller	14.367	13.676
Genetableringsforpligtelse vedrørende vindmøller	28.008	4.000
	657.391	518.149

tkr.

■ **Note 27 Langfristede gældsforpligtelser**

Koncern

	2018	2017
Gældsforpligtelser, der forfalder efter 5 år:		
Gæld til realkreditinstitutter	772.607	564.051
Kreditinstitutter i øvrigt	8.234.522	7.990.436
Modtagne forudbetalinger fra kunder	2.102.674	1.336.556
Overdækning	203	0
Anden gæld	11.745	0
Periodeafgrænsningsposter	105.037	141.460
	11.226.788	10.032.503

Gældsforpligtelser, der forfalder mellem 1 og 5 år:

Gæld til realkreditinstitutter	237.861	152.837
Kreditinstitutter i øvrigt	2.579.538	2.213.588
Modtagne forudbetalinger fra kunder	394.593	293.710
Overdækning	239.235	226.084
Anden gæld	14.638	15.008
Periodeafgrænsningsposter	245.399	225.096
	3.711.264	3.126.323

Langfristede gældsforpligtelser i alt

14.938.052   **13.158.826**

■ **Note 28 Kortfristet del af langfristet gæld**

Koncern

	2018	2017
Gældsforpligtelser, der forfalder indenfor 1 år:		
Gæld til realkreditinstitutter	53.581	34.163
Kreditinstitutter i øvrigt	479.834	942.620
Modtagne forudbetalinger fra kunder	55.212	32.032
Overdækning	31.349	232.214
Periodeafgrænsningsposter	59.740	69.851
	679.716	1.310.880

■ **Note 29 Uafregnede forbrugsleverancer**

Koncern

	2018	2017
Uafregnede forbrugsleverancer, fjernvarme	382.975	373.177
Uafregnede forbrugsleverancer, bygas	16.956	14.845
Uafregnede forbrugsleverancer, vand	33.647	37.096
Uafregnede forbrugsleverancer, spildevand	64.503	68.438
	498.081	493.556

tkr.

■ Note 30 Periodeafgrænsningsposter (passiv)

Posten omfatter primært modtagne huslejerabat, som indtægtsføres over en årrække samt modtagne forudbetalinger vedrørende projekter.

■ Note 31 Kontraktlige forpligtelser og eventualposter m.v.

<i>Kontraktlige forpligtelser m.v.</i>	2018	2017
Husleje- og jordlejeforpligtelser	326 mio. kr.	355 mio. kr.
Forpligtelse til rådighedsheds løn for tjenestemænd udlånt fra Københavns Kommune	187 mio. kr.	208 mio. kr.
Cashpool-aftale indgået med Danske Bank og Nykredit.	400 mio. kr.	400 mio. kr.
Serviceaftaler mv.	123 mio. kr.	131 mio. kr.

Koncernen har indgået jordlejeaftaler vedrørende enkelte vindmøller. Aftalerne løber typisk 25 til 30 år. Lejen udgør i visse tilfælde en andel af den årlige produktion, hvilket er indregnet i ovenstående beløb.

Koncernen har indgået serviceaftaler vedrørende vindmøllerne. Aftalernes løbetid er typisk 10 til 15 år fra produktionsstart.

Øvrige eventualposter m.v.

HOFOR er forpligtet til at foretage reetablering, når vindmøller ikke længere anvendes. Det er HOFORs vurdering, at omkostninger til nedtagelse og reetablering opvejes af indtægter ved salg af vindmøllerne (skrotpris), hvorfor der ikke er hensat hertil i regnskabet, bortset fra 28 mio. kr. vedrørende reetablering af en vold på Prøvestenen samt reetablering af Middelgrunden.

Koncernens aktieselskaber er sambeskattede. De af koncernens selskaber, der ikke er ejet 100%, hæfter alene begrænset og subsidiært for danske selskabsskatter. De 100% ejede selskaber hæfter ubegrænset og solidarisk for danske selskabsskatter.

Koncernens datterselskaber hæfter solidarisk for fællesregistrering af moms, med undtagelse af:

- HOFOR Holding A/S
- HOFOR Spildevand Holding A/S
- HOFOR Vand Holding A/S
- BIOFOS Holding A/S samt underliggende datterselskaber

Koncernen er part i enkelte løbende retssager og tvister i tilknytning til driften. Det er ledelsens opfattelse, at udfaldet af disse retssager ikke vil påvirke koncernens finansielle stilling ud over de tilgodehavender og forpligtelser, der er indregnet i balancen pr. 31. december 2018.

tkr.

■ Note 32 Pantsætninger og sikkerhedsstillelser

Gæld i realkreditinstitutter

Til sikkerhed for gæld i realkreditinstitutter, 963 mio. kr., er der givet pant i ejendom med tilhørende anlæg, maskiner og netaktiver, hvis regnskabsmæssige værdi pr. 31. december 2018 udgør 1.308 mio. kr.

Bevilling til el-produktion

HOFOR Energiproduktion A/S har pr 1. januar 2014 af Energistyrelsen modtaget bevilling til at drive elproduktion i henhold til § 10 i lov om elforsyning. Bevillingen er gældende i 20 år fra bevillingsdatoen under visse vilkår, herunder at virksomheden kan dokumentere, at denne har den fornødne tekniske og finansielle kapacitet. Til bedømmelse af HOFOR Energiproduktion A/S' finansielle kapacitet har Energistyrelsen lagt en moderselskabserklæring fra HOFOR Forsyning Holding P/S til grund. HOFOR Forsyning Holding P/S garanterer i denne overfor Energistyrelsen for alle forpligtelser, som HOFOR Energiproduktion A/S måtte have eller få i henhold til den udstedte bevilling til elproduktion. Forpligtelsen er begrænset til 182 mio. kr. som årligt opskrives med 3%.

Straksbetalinger

Varmeselskaberne HOFOR Fjernvarme P/S og CTR I/S har købt rettighederne til samlet set 87% af kapaciteten på Amagerværkets blok 1 og 87% på den kommende blok 4. Selskaberne har betalt for denne kapacitetsret ved en straksbetaling frem for at betale løbende over varmeprisen. Denne finansieringsmodel er velkendt i varmebranchen, da fjernvarmeselskaberne kan finansiere sig billigere end kraftvarmeselskaberne, hvilket giver grundlag for en lavere fjernvarmepris.

Energitilsynet har ved flere lejligheder forholdt sig til finansieringsmodellen og har tilkendegivet, at modellen er i overensstemmelse med varmforsyningsloven under visse betingelser. En af disse betingelser er, at kraftværksejeren skal stille sikkerhed overfor varmekøberen for tilbagebetaling af straksbetalingen ved førtidigt ophør af kraftvarmeblokken i form af en moderselskabsgaranti, bankgaranti eller anden tilsvarende sikkerhed. HOFOR Forsyning Holding P/S har på den baggrund garanteret over for HOFOR Fjernvarme P/S og CTR I/S, at selskabet opfylder forpligtelsen til at tilbagebetale den del af straksbetalingen, som HOFOR Energiproduktion A/S ikke måtte have opnået endelig ret til ved førtidig ophør af varmeaftalerne, der ligger til grund for straksbetalingen. Forpligtelsen er begrænset til henholdsvis 1 mia. kr. overfor HOFOR Fjernvarme P/S og 3,6 mia. kr. overfor CTR I/S og nedskrives lineært over aftalernes løbetid – for blok 1 frem til 2029 og for blok 4 først fra blokkens idriftsættelse og 30 år frem.

Renteswaps

Lån i HOFOR Energiproduktion A/S, HOFOR Vind A/S og HOFOR Fjernkøling A/S optages, som udgangspunkt, som variable realkreditlån med en tilknyttet swap. HOFOR Holding A/S har i den forbindelse indgået en ISDA Master Agreement med Danske Bank, og moderselskabet har endvidere kautioneret som selvskyldnerkautionist for opfyldelse af enhver forpligtelse, som de tre selskaber har eller måtte få under de indgåede ISDA aftaler med banken. Forpligtelsen er ikke begrænset beløbsmæssigt.

tkr.

■ Note 33 Afledte finansielle instrumenter

Som led i sikring af indregnede og ikke indregnede transaktioner anvender koncernen sikringsinstrumenter såsom valutaterminskontakter og renteswaps.

HOFOR Energiproduktion A/S har afdækket forventede valutarisici vedrørende varesalg og varekøb indenfor det førstkomende år med valutaterminskontrakter. Desuden er afdækket enkelte større mulige fremtidige transaktioner med betydelige risici efter det førstkomende år med valutaoptioner.

HOFOR Energiproduktion A/S, HOFOR Vind A/S og HOFOR Fjernkøling A/S har endvidere afdækket renterisici ved hjælp af renteswaps, hvorved variable rentebetalinger omlægges til faste rentebetalinger.

Prissikring

Instrument	Mængde, MWh	Grundlag	Løbetid	Modpart	Dagsværdi
Future - indtægt	39.420	SYARH	0-1 år	SEB	1.236,6
	58.111	SYCPH	0-1 år	SEB	1.079,0
	57.821	SYS	0-1 år	SEB	3.394,0
	10.248	SYARH	1-3 år	SEB	158,8
	18.300	SYCPH	1-3 år	SEB	268,4
	11.712	SYS	1-3 år	SEB	383,8
Future - udgift	-32.819	SYARH	0-1 år	SEB	-1.060,4
	-55.149	SYCPH	0-1 år	SEB	-1.317,2
	-164.505	SYS	0-1 år	SEB	-20.857,9
	-16.104	SYARH	1-3 år	SEB	-270,0
	-25.620	SYCPH	1-3 år	SEB	-409,0
	-58.560	SYS	1-3 år	SEB	-5.212,0
Option -udgift	-6.477	DK1	0-1 år	Statkraft Energi AS	-181,2
	-43.180	DK2	0-1 år	Statkraft Energi AS	-734,5

Rentesikring

Selskab	Startdato	Udløbsdato	Ref.rente	Fast rente	Hovedstol	Dagsværdi
HOFOR Energiproduktion A/S	20.09.2016	01-01-2049	CIBOR 6	1,31%	800.000,0	6.535,5
	28.12.2018	30-12-2038	CIBOR 6	1,63%	156.710,3	293,5
HOFOR Vind A/S	13.02.2015	31.03.2035	Euribor 3	0,84%	6.182,3	-214,4
	01.02.2016	31.12.2035	Euribor 3	0,89%	8.774,2	-420,9
	17.06.2016	31.12.2036	Euribor 3	0,63%	4.400,0	603,9
	21.12.2017	30.12.2037	Euribor 3	1,38%	300.000,0	-8.625,0
	10.05.2017	31.12.2037	Euribor 3	1,11%	4.520,0	-680,0
Ravlundvej Wind Park ApS	17.06.2016	31.12.2037	Euribor 3	0,77%	14.100,0	1.143,5
	10.03.2017	31.03.2020	Euribor 3	0,75%	138.000,7	452,9
	13.02.2015	31.03.2035	Euribor 3	0,84%	7.043,0	-244,2
Tjørneby Wind Park ApS	10.03.2017	31.03.2020	Euribor 3	0,77%	48.192,4	143,3
	13.02.2015	31.03.2035	Euribor 3	0,84%	21.478,3	-744,8
HOFOR Fjernkøling A/S	10.03.2017	31.03.2020	Euribor 3	0,77%	146.967,5	437,1
	25.02.2015	31.03.2026	CIBOR 6	0,94%	150.000,0	-3.092,5

Valutakurssikring

Udløbsdato	Sikret beløb t.euro	Dagsværdi tkr.
28.01.2019	14.000,0	106,4
29.03.2019	26.000,0	1.210,3
30.04.2019	17.000,0	764,2
29.05.2019	7.000,0	303,1

tkr.

■ Note 34 Udskudt skat

Koncern

	2018	2017
Udskudt skat 1. januar	0	0
Årets regulering af udskudt skat	-2.478	24.062
Årets regulering af udskudt skat vedr. tidligere år	67.962	4.980
Årets værdiregulering af udskudt skatteaktiv	-65.484	-29.042
Udskudt skat 31. december	0	0

Udskudt skat fordeler sig således:

Immaterielle anlægsaktiver	-20.658	-23.855
Materielle anlægsaktiver	-55.463	-89.843
Tilgodehavender	297	388
Over-/underdækninger	52.940	22.336
Hensatte forpligtelser	58.067	64.521
Tilslutningsbidrag	44.680	42.676
Andre midlertidige forskelle	-1.715	-1.531
Skattemæssige underskud	113.584	111.556
Nedskrivning af skatteaktiv	-191.732	-126.248
	0	0

■ Note 35 Nærtstående parter

HOFOR Forsyning Holding P/S' nærtstående parter omfatter følgende:

Bestemmende indflydelse

Københavns Kommune. Grundlaget er enejeerskab af HOFOR Forsyning Holding P/S

Øvrige nærtstående parter, som virksomheden har haft transaktioner med

HOFOR Holding A/S og HOFOR A/S

Transaktioner med nærtstående parter

Transaktionerne omfatter:

- Administration og bemanning

Transaktionerne er foregået på markedsmæssige vilkår

tkr.

■ Note 36 Væsentlige usikkerheder og usædvanlige forhold

Kapitalberedskab

HOFOR Vand København A/S og HOFOR Spildevand København A/S refinansierede i 2015 det obligationslån i KommuneKredit, som selskaberne havde optaget i 2008 til indfrielse af tidligere gældsbreve til Københavns Kommune. Der var tale om lån på 4,8 mia. kr., som blev refinansieret i KommuneKredit med et stående lån med forfald i 2025. HOFOR Holding A/S overtog i 2015 lånene. Til gengæld har HOFOR Vand København A/S og HOFOR Spildevand København A/S optaget et internt lån hos HOFOR Holding A/S på samme betingelser, som HOFOR Holding A/S' lån i KommuneKredit. Renterne på lånet kan med den nuværende lovgivning ikke indregnes i taksterne. Derved opstår der løbende et særligt finansieringsbehov. Københavns Kommune har givet tilsagn om at ville indskyde kapital i HOFOR Vand København A/S og HOFOR Spildevand København A/S for at sikre, at selskaberne er i stand til at betale renter på lånet. Indskuddet kan maksimalt udgøre renteudgifterne ved det lånekonverterede gældsbev.

Forrentning af indskudskapital

Varmeforsyningslovens prisregler foreskriver, at der i varmeprisen kan indregnes en rimelig forrentning af ejernes indskudskapital. HOFOR har den 28. maj 2018 modtaget afgørelse fra Forsyningstilsynet med ret til at indregne forrentning af oprindelig indskudskapital for perioden 2006-2018 i varmepriserne på 761 mio. kr. Københavns Kommunes borgerrepræsentation har besluttet, at forrentningsbeløbet skal anvendes til at understøtte realiseringen af kommunes klimaplan gennem konsolidering og grønne investeringer i HOFORs energikoncern. Bestyrelsen tiltrådte i forlængelse heraf, at forrentningsbeløbet opkræves hos varmekunderne og udloddes til HOFOR Forsyning Holding P/S. Det er endvidere besluttet, at varmepriserne ikke skal stige som følge af indregningen af forrentningsefterslæbet.

Det fulde forrentningsefterslæb på 761 mio. kr. er indregnet på omsætningen i 2018 årsregnskabet under regulering af over-/underdækning. Samtidig reduceres gælden til kunderne primo 2018 (overdækning) med 198 mio. kr., og der optages et tilgodehavende på de resterende 563 mio. kr. under reguleringsmæssig underdækning.

■ Note 37 Begivenheder efter regnskabsårets afslutning

Der er ikke efter regnskabsårets afslutning indtruffet begivenheder, som væsentligt vil kunne påvirke moderselskabets og koncernens finansielle stilling.

■ Note 38 Honorar til generalforsamlingsvalgt revisor

	Koncern		Modervirksomhed	
tkr.	2018	2017	2018	2017
Samlet honorar	5.521	3.616	133	134
<i>Kan specificeres således</i>				
Honorar vedrørende lovpligtig revision	1.701	1.721	133	131
Erklæringsopgaver med sikkerhed	574	614	0	0
Skatterådgivning	959	686	0	3
Andre ydelser	1.535	595	0	0
	4.769	3.616	133	134

tkr.

■ **Note 39 Pengestrøm fra primært drift før ændringer i driftskapital**

Koncern

	2018	2017
Driftsresultat	927.478	476.683
<i>Regulering af ikke-likvide driftsposter m.v.</i>		
Afskrivninger	1.832.938	1.305.822
Øvrige	177.770	7.466
	2.938.186	1.789.971

■ **Note 40 Ændring af driftskapital**

Koncern

	2018	2017
Ændring i varebeholdninger	-8.544	42.952
Ændring i tilgodehavender	-418.990	-413.063
Ændring i leverandører og anden gæld mv.	-374.770	473.640
	-802.303	103.529

Anvendt regnskabspraksis

Årsrapporten for HOFOR Forsyning Holding P/S for 2018 er aflagt i overensstemmelse med årsregnskabslovens bestemmelser for klasse C-virksomheder (stor).

Årsregnskabet aflagt efter samme regnskabspraksis som sidste år.

Årsrapporten for 2018 er aflagt i tkr.

Omregning af fremmed valuta

Transaktioner i fremmed valuta omregnes ved første indregning til transaktionsdagens kurs. Valutakursdifferencer, der opstår mellem transaktionsdagens kurs og kursen på betalingsdagen, indregnes i resultatopgørelsen under finansielle indtægter og omkostninger. Hvis valutapositionen anses for sikring af fremtidige pengestrømme, indregnes værdireguleringerne direkte på egenkapitalen.

Tilgodehavender, gæld og andre monetære poster i fremmed valuta omregnes til balancedagens valutakurs. Forskellen mellem balancedagens kurs og kursen på tidspunktet for tilgodehavendets eller gældsforpligtelsens opståen eller indregning i seneste årsrapport indregnes i resultatopgørelsen under finansielle indtægter og omkostninger. Anlægsaktiver, der er indkøbt i fremmed valuta, indregnes til kursen på transaktionsdagen.

Koncernregnskabet

Koncernregnskabet omfatter modervirksomheden HOFOR Forsyning Holding P/S samt dattervirksomheder, hvori HOFOR Forsyning Holding P/S direkte eller indirekte besidder mere end 50 pct. af stemmerettighederne eller på anden måde har bestemmende indflydelse. Virksomheder, hvori koncernen besidder mellem 20 pct. og 50 pct. af stemmerettighederne og udøver betydelig, men ikke bestemmende indflydelse, betragtes som associerede virksomheder.

Koncernregnskabet udarbejdes som et sammendrag af modervirksomheden og de tilknyttede virksomheders regnskaber opgjort efter koncernens regnskabspraksis. Regnskabsposter med ensartet indhold sammenlægges og efterfølgende foretages eliminering af koncerninterne indtægter og omkostninger, aktiebesiddelser, interne mellemværender og udbytter samt realiserede og urealiserede fortjenester og tab ved transaktioner mellem de konsoliderede virksomheder.

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder udlignes med de tilknyttede virksomheders regnskabsmæssige indre værdi på overtagelsestidspunktet.

Nyerhvervede eller nystiftede virksomheder indregnes i koncernregnskabet fra anskaffelsestidspunktet. Solgte eller afviklede virksomheder

indregnes i den konsoliderede resultatopgørelse frem til afståelsestidspunktet. Sammenligningstal korrigeres ikke for nyerhvervede, solgte eller afviklede virksomheder.

Opgørelse af goodwill

Fortjeneste eller tab ved afhændelse af dattervirksomheder og associerede virksomheder opgøres som forskellen mellem afhændelsessummen og den regnskabsmæssige værdi af nettoaktiver på salgstidspunktet inkl. ikke-afskrevet goodwill og forventede omkostninger til salg eller afvikling.

Ved køb af nye virksomheder anvendes overtagelsesmetoden, hvorefter de nytilkøbte virksomheders identificerede aktiver og forpligtelser måles til dagsværdi på erhvervelsestidspunktet. Der indregnes en hensat forpligtelse til dækning af omkostninger ved besluttede og offentliggjorte omstruktureringer i den erhvervede virksomhed i forbindelse med købet. Der tages hensyn til skatteeffekten af de foretagne omvurderinger.

Positive forskelsbeløb (goodwill) mellem kostpris og dagsværdi af overtagne identificerede aktiver og forpligtelser, inkl. hensatte forpligtelser til omstrukturering, indregnes under immaterielle anlægsaktiver og afskrives systematisk over resultatopgørelsen efter en individuel vurdering af den økonomiske levetid. Goodwill fra erhvervede virksomheder kan reguleres indtil udgangen af året efter anskaffelsen.

Minoritetsinteresser

I koncernregnskabet indregnes dattervirksomhedernes regnskabsposter 100 pct. Minoritetsinteressernes andel af årets resultat og af egenkapitalen i dattervirksomheder, der ikke ejes 100 pct., indgår som en del af koncernens resultat henholdsvis egenkapital, men præsenteres separat.

Afledte finansielle instrumenter

Afledte finansielle instrumenter indregnes første gang i balancen til kostpris og måles efterfølgende til dagsværdi. Positive og negative dagsværdier af afledte finansielle instrumenter indgår i andre tilgodehavender, henholdsvis anden gæld.

Ændring i dagsværdien af afledte finansielle instrumenter, der er klassificeret som og opfylder kriterierne for sikring af dagsværdien af et indregnet aktiv eller en indregnet forpligtelse, indregnes i resultatopgørelsen sammen med ændringer i dagsværdien af det sikrede aktiv eller den sikrede forpligtelse.

Ændringer i dagsværdien af afledte finansielle instrumenter, der er klassificeret som og opfylder betingelserne for sikring af fremtidige pengestrømme, indregnes i andre tilgodehavender eller anden gæld

og i egenkapitalen. Resulterer den fremtidige transaktion i indregning af aktiver eller forpligtelser, overføres beløb, som tidligere er indregnet under egenkapitalen, til kostprisen for henholdsvis aktivet eller forpligtelsen. Resulterer den fremtidige transaktion i indtægter eller omkostninger, overføres beløb, som er indregnet i egenkapitalen, til resultatopgørelsen i den periode, hvor det sikrede påvirker resultatopgørelsen.

For afledte finansielle instrumenter, som ikke opfylder betingelserne for behandling som sikringsinstrumenter, indregnes ændringer i dagsværdi løbende i resultatopgørelsen.

Under-/overdækning

Koncernens vand- og spildevandselskaber er underlagt en indtægtsramme i henhold til bekendtgørelse om økonomiske rammer for vandelskaber. Indtægtsrammen medfører en regnskabsmæssig over-/underdækning, som er udtryk for forskellen mellem den for året udmeldte indtægtsramme og de faktiske indtægter omfattet heraf. Såfremt de samlede indtægter er større end den udmeldte indtægtsramme indregnes en forpligtelse (mellemlægning med kunder - overdækning), tilsvarende indregnes et tilgodehavende (mellemlægning med kunder - underdækning) hvis de samlede indtægter er lavere end den udmeldte indtægtsramme, og hvis underdækningen forventes opkrævet.

Den beregnede indtægtsramme består af det historiske økonomiske grundlag, ikke påvirkelige omkostninger, periodevise omkostninger, historiske over-/underdækninger og tillæg.

Resultatopgørelsen

Nettoomsætning

Indtægterne, som omfatter salg af vand, bidrag for vandafledning, rensningsydelser, produktion og salg af varme, el, fjernkøling og bygas indregnes i resultatopgørelsen, hvis levering har fundet sted inden årets udgang, og hvis indtægten kan opgøres pålideligt og forventes modtaget. Nettoomsætningen indregnes ekskl. moms og afgifter samt med fradrag af rabatter i forbindelse med salget.

Årets over-/underdækning i varme-, vand- og spildevandsaktiviteterne indregnes i omsætningen.

Igangværende arbejder for fremmed regning indregnes i takt med, at arbejdet udføres. Dermed svarer nettoomsætningen til salgsværdien af årets udførte arbejder (produktionsmetoden). Nettoomsætningen indregnes, når de samlede indtægter og omkostninger på det igangværende arbejde og færdiggørelsesgraden på balancedagen kan opgøres pålideligt, og det er sandsynligt, at de økonomiske fordele, herunder betalinger vil tilgå selskabet.

HOFOR Energiproduktion A/S modtager løbende betalinger fra kunderne til dækning af drift, vedligeholdelse, modningsomkostninger samt reinvesteringer på værket. Reinvesteringerne og modningsomkostnin-

ger, der sædvanligvis udgør væsentlige beløb, aktiveres og afskrives iht. selskabets anvendte regnskabspraksis herfor. Konsekvensen af ovenstående er som udgangspunkt, at hele betalingen relateret til reinvesteringer og modningsomkostninger skal indtægtsføres i takt med modtagelse heraf. Selskabets daglige ledelse har vurderet, at dette indregningsprincip vil medføre en betydelig manglende matchning mellem indtægter og omkostninger og ikke vil medføre retvisende regnskaber, hvorfor ledelsen har valgt at periodisere betalingerne med henvisning til årsregnskabslovens krav om at sikre det retvisende billede, jf. årsregnskabsloven § 11 stk. 3. Fravigelsen har alene betydning for resultatopgørelsen, hvor resultatet er positivt påvirket med 33.492 tkr. i indeværende regnskabsår.

I HOFOR Fjernkøling A/S indtægtsføres tilslutningsafgifter/ investeringsbidrag, der er opnået endelig ret til, over en skønnet gennemsnitlig kontraktperiode på 15 år. Ledelsen vurderer, at der erhverves endelig ret til investeringsbidrag betalt af fjernkølingskunderne ved færdigmelding af stik til skel. Fuld indtægtsførelse på dette tidspunkt medfører dog manglende matching mellem indtægter og omkostninger (primært afskrivninger) i anlæggenes levetid, hvorfor ledelsen har valgt at periodisere investeringsbidragene med henvisning til årsregnskabslovens krav om at sikre det retvisende billede, jf. årsregnskabslovens § 11 stk. 3. Fravigelsen har alene betydning for resultatopgørelsen, hvor resultatet er negativt påvirket heraf med 7.262 tkr. i indeværende regnskabsår.

Andre driftsindtægter

Andre driftsindtægter indeholder regnskabsposter af sekundær karakter i forhold til virksomhedernes hovedaktivitet, herunder fortjeneste ved salg af immaterielle og materielle anlægsaktiver.

Omkostninger til råvarer og hjælpematerialer

Omkostninger til råvarer og hjælpematerialer indeholder det forbrug af råvarer og hjælpematerialer, der er anvendt for at opnå årets omsætning. Posten omfatter blandt andet køb af varme, brændsler og energiomkostninger i forbindelse med produktion.

Andre eksterne omkostninger

Andre eksterne omkostninger omfatter omkostninger til administration, lokaler, vedligeholdelse af produktionsanlæg (netaktiver) og tab på debitorer m.v. Endvidere indregnes tab ved salg af immaterielle og materielle anlægsaktiver.

Personaleomkostninger

Personaleomkostninger indeholder lønninger, vederlag, pensioner og omkostninger til social sikring til koncernens ansatte, herunder direktion og bestyrelse.

Af- og nedskrivninger

Af- og nedskrivninger indeholder årets af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle anlægsaktiver.

Resultat af kapitalandele i tilknyttede virksomheder og associerede virksomheder

I modervirksomhedens resultatopgørelse indregnes den forholdsmæssige andel af de enkelte tilknyttede virksomheders resultat efter skat efter fuld eliminerings af intern avance/tab.

I både koncernens og modervirksomhedens resultatopgørelser indregnes den forholdsmæssige andel af de associerede virksomheders resultat efter skat efter eliminerings af forholdsmæssig andel af intern avance/tab.

Finansielle indtægter og omkostninger

Finansielle indtægter og omkostninger indregnes i resultatopgørelsen med de beløb, der vedrører regnskabsåret. Finansielle poster omfatter bl.a. renteindtægter og -omkostninger, realiserede og urealiserede kursgevinster og -tab vedrørende værdipapirer, gæld og transaktioner i fremmed valuta, amortisering af finansielle aktiver og forpligtelser samt tillæg og godtgørelser under á conto skatteordningen m.v. Værdireguleringer af andre kapitalandele, der er anlægsaktiver, indregnes endvidere under finansielle poster.

Skat af årets resultat

Modervirksomheden er ikke selvstændig skattepligtig, men koncernens aktieselskaber er omfattet af de danske regler om tvungen sambeskatning for HOFOR-koncernen, hvor HOFOR Holding A/S er administrationselskab. Den aktuelle danske selskabsskat fordeles ved afregning af sambeskatningsbidrag mellem de sambeskattede virksomheder i forhold til disses skattepligtige indkomster. I tilknytning hertil modtager virksomheder med skattemæssigt underskud sambeskatningsbidrag fra virksomheder, der har kunnet anvende dette underskud til nedsættelse af eget skattemæssigt overskud.

Årets skat, der består af årets aktuelle selskabsskat, ændring i udskudt skat samt reguleringer vedrørende tidligere år, indregnes i resultatopgørelsen med den del, der kan henføres til resultat, og direkte i egenkapitalen med den del, der kan henføres til bevægelser direkte i egenkapitalen.

Balance

Immaterielle anlægsaktiver

Systemudvikling (it-systemer)

It-systemer måles til kostpris med fradrag af akkumulerede af- og nedskrivninger.

It-systemer afskrives over den vurderede økonomiske brugstid. Afskrivningsperioden udgør sædvanligvis 3 til 10 år.

Udviklingsprojekter

Udviklingsprojekter, der er klart definerede og identificerbare, og hvor den tekniske gennemførlighed, tilstrækkelige ressourcer og et potentielt fremtidigt marked eller udviklingsmulighed i virksomheden

kan påvises, og hvor det er hensigten at fremstille, markedsføre eller anvende projektet, indregnes som immaterielle aktiver, hvis kostprisen kan opgøres pålideligt, og der er tilstrækkelig sikkerhed for, at den fremtidige indtjening kan dække produktions-, salgs- og administrationsomkostninger samt udviklingsomkostningerne. Øvrige udviklingsomkostninger indregnes i resultatopgørelsen, efterhånden som omkostningerne afholdes.

Udviklingsomkostninger omfatter omkostninger, gager og afskrivninger, der direkte kan henføres til selskabets udviklingsaktiviteter.

Aktiverede udviklingsomkostninger måles til kostpris med fradrag af akkumulerede af- og nedskrivninger.

Efter færdiggørelsen af udviklingsarbejdet afskrives udviklingsomkostninger lineært over den vurderede økonomiske brugstid. Afskrivningsperioden udgør sædvanligvis 3-5 år.

Takstrettigheder

Pensionsforpligtelser

Miljøstyrelsen har i relation til vand- og spildevandsvirksomheder udtalt, at afskrivningen af de historiske tjenestemandspensioner kan indregnes i de fremtidige takster over for selskabets kunder.

Miljøstyrelsen har ikke fastsat en afskrivningsperiode men har meddelt, at afskrivningen bør ske under hensyntagen til en fornuftig udvikling i taksterne men samtidigt således, at afskrivningen ikke strækker sig over en relativ lang periode.

Vand- og spildevandsvirksomhederne har valgt at indregne takstrettigheder over 7-25 år.

Denne periode skønnes at svare til den periode, som takstrettighederne forventes at kunne indregnes over.

Denne legale ret er klassificeret som et immaterielt anlægsaktiv som følge af, at retten har en fremtidig nytteværdi for koncernen. Retten modsvarer pensionsforpligtelsen, som koncernen har over for tjenestemænd, som har været tilknyttet forsyningsaktiviteterne i ejerkommunerne.

Medfinansieringsprojekter

I henhold til bekendtgørelse om spildevandsforsyningselskabers medfinansiering af kommunale og private projekter vedrørende tag- og overfladevand kan selskabet medfinansiere projekter og i taksterne indregne omkostninger, som efter en konkret vurdering er nødvendige af hensyn til klimaprojekters håndtering af tag- og overfladevand herunder omkostninger til investering, drift og vedligeholdelse samt omkostninger til retablering. Projekter er således ikke spildevands-selskabet, men spildevandsselskabet opnår ved at forpligte sig til at finansiere projektet en tilsvarende opkrævningsret hos forbrugerne.

Når der modtages meddelelse fra Forsyningssekretariatet om godkendelse af et klimaprojekt i prisloftet indregnes en finansiel forpligtelse (Andre hensættelser) svarende til den investeringssum som spildevandsselskabet har forpligtet sig til at finansiere. Der indregnes samtidig et tilsvarende aktiv (Takstrettighed). Når projekterne afsluttes, opgøres den endelige forpligtelse for spildevandsselskabet og posten flyttes derfor fra hensatte forpligtelser til gældsforpligtelser. Afdrag til projekter modregnes i forpligtelsen, og opkrævninger hos forbrugerne til dækning af investeringen modregnes i takstrettighederne.

De årlige driftsomkostninger og finansielle omkostninger vedrørende klimaprojektet som spildevandsselskabet også finansierer, indregnes i nettoomsætningen og i relevante omkostningsposter i takt med at de afholdes/opkræves. Hvis projekter ikke forventes gennemført, reguleres regnskabsposten Takstrettighed og Andre hensættelser.

Kapacitetsrettigheder

Kapacitetsrettigheder omfatter ret til at aftage varme fra varmeproducenter i en given periode. Ved aftalens indgåelse sker der en forudbetaling for hele aftaleperioden. Kapacitetsrettighederne afskrives lineært, svarende til den periode kontrakten gælder.

CO₂-kvoter

CO₂-kvoter, i form af udslipsrettigheder, måles til kostpris med fradrag af akkumulerede afskrivninger.

Udslipsrettigheder amortiseres i takt med den faktiske udledning af CO₂. I det omfang den faktiske udledning overstiger de tildelte og erhvervede CO₂-rettigheder, indregnes dagsværdien af de yderligere CO₂-rettigheder, som selskabet er forpligtet til at afregne, som en forpligtelse. Afskrivningsgrundlaget for udslipsrettigheder opgøres under hensyntagen til rettighedernes scrapværdi, hvis værdi afhænger af, om rettigheden forventes anvendt eller solgt. Scrapværdien for CO₂-rettigheder, der forventes anvendt, er kr. 0.

Goodwill herunder brugsrettigheder

Ved køb af dattervirksomheder opgøres på anskaffelsestidspunktet forskellen mellem kostprisen og den regnskabsmæssige indre værdi i den købte virksomhed, efter at de enkelte aktiver og forpligtelser er reguleret til dagsværdi (overtagelsesmetoden). Herunder fradrages eventuelle besluttede omstrukturingshensættelser vedrørende den overtagne virksomhed. Resterende positive forskelsbeløb indregnes i balancen under immaterielle anlægsaktiver som goodwill, der afskrives lineært over forventet brugstid. Resterende negative forskelsbeløb indregnes i balancen under periodeafgrænsningsposter som negativ goodwill.

Koncernens goodwill relaterer sig til merværdi i købsprisen af vindmølleprojekter i HOFOR Vind A/S. Idet vindmøllernes forventede levetid er på 25 år samt, at HOFOR har erhvervet brugsrettighed til den fysiske lokation for vindmøllerne i 25 år i forbindelse med etablering af vindmøllerne, afskrives goodwill over 25 år.

Fortjeneste eller tab ved salg af immaterielle anlægsaktiver opgøres som forskellen mellem salgsprisen reduceret med salgsomkostninger og den regnskabsmæssige værdi på salgstidspunktet og indregnes i resultatopgørelsen under andre driftsindtægter henholdsvis andre eksterne omkostninger.

Materielle anlægsaktiver

Materielle anlægsaktiver vedrørende serviceaktiviteten samt fjernkøling, vind- og kraftvarmeværksaktiviteten

Materielle anlægsaktiver måles til kostpris med fradrag af akkumulerede af- og nedskrivninger.

Kostprisen omfatter anskaffelsesprisen samt omkostninger direkte tilknyttet anskaffelsen indtil det tidspunkt, hvor aktivet er klar til brug.

Der foretages lineære afskrivninger over den forventede brugstid, baseret på en vurdering af aktivernes forventede brugstid.

Afskrivningsgrundlaget opgøres under hensyntagen til aktivets restværdi efter afsluttet brugstid og reduceres med eventuelle nedskrivninger. Afskrivningsperioden og restværdien fastsættes på anskaffelsestidspunktet og revurderes årligt. Overstiger restværdien aktivets regnskabsmæssige værdi, ophører afskrivning.

Ved ændring i afskrivningsperioden eller restværdien indregnes virkningen for afskrivninger fremadrettet som en ændring i regnskabsmæssigt skøn.

Materielle anlægsaktiver vedrørende vand- og spildevandsaktiviteterne

Anskaffelseskost for aktiver erhvervet 31. december 2009 eller tidligere

Materielle anlægsaktiver anskaffet før 1. januar 2010 er målt til standardpriser med fradrag af akkumulerede afskrivninger baseret på standardlevetider. Standardpriser og standardlevetider er udmeldt af Forsyningssekretariatet i forbindelse med opgørelsen af den reguleringsmæssige åbningsbalance.

Standardværdierne anført ovenfor vurderes at være udtryk for, at materielle anlægsaktiver er målt til dagsværdien af anlæggene, idet standardværdierne giver selskabet ret til at opkræve et beløb svarende til standardværdierne hos forbrugerne over en årrække.

Anskaffelseskost for aktiver erhvervet 1. januar 2010 eller senere

Materielle anlægsaktiver anskaffet 1. januar 2010 eller senere måles til kostpris med fradrag af akkumulerede af- og nedskrivninger. Kostpris omfatter anskaffelsesprisen og omkostninger direkte tilknyttet anskaffelsen indtil det tidspunkt, hvor aktivet er klar til at blive taget i brug.

Der foretages lineære afskrivninger over den forventede brugstid, baseret på en vurdering af aktivernes forventede brugstider.

Afskrivningsgrundlaget opgøres under hensyntagen til aktivets restværdi efter afsluttet brugstid og reduceres med eventuelle nedskrivninger. Afskrivningsperioden og restværdien fastsættes på anskaffelsestidspunktet og revurderes årligt. Overstiger restværdien aktivets regnskabsmæssige værdi, ophører afskrivning.

Ved ændring i afskrivningsperioden eller restværdien indregnes virkningen for afskrivninger fremadrettet som en ændring i regnskabsmæssigt skøn.

Materielle anlægsaktiver vedrørende varmeaktiviteten
Anskaffelseskost for aktiver erhvervet 31. december 2001 eller tidligere

Grunde og bygninger

Bygningsdele, som ikke indgår i målingen af tekniske anlæg (produktions- og distributionsaktiver), måles til den offentlige ejendomsvurdering pr. 1. januar 2002.

Produktions- og distributionsaktiver (netaktiver)

Produktions- og distributionsaktiver (netaktiver) anskaffet før 1. januar 2002 er værdiansat med udgangspunkt i en standardpris pr. aktiv (genanskaffelsespris). Afskrivningsgrundlaget for aktiverne er genanskaffelsesprisen pr. 1. januar 2002.

Anskaffelseskost for aktiver erhvervet 1. januar 2002 eller senere

Bygninger, tekniske anlæg og maskiner samt netaktiver anskaffet efter 1. januar 2002 måles til kostpris med fradrag af akkumulerede af- og nedskrivninger.

Kostprisen omfatter anskaffelsesprisen samt omkostninger, der er knyttet direkte til anskaffelsen indtil det tidspunkt, hvor aktivet er klar til brug.

Der foretages lineære afskrivninger over den forventede brugstid, baseret på en vurdering af aktivernes forventede brugstider.

Afskrivningsgrundlaget opgøres under hensyntagen til aktivets restværdi efter afsluttet brugstid og reduceres med eventuelle nedskrivninger. Afskrivningsperioden og restværdien fastsættes på anskaffelsestidspunktet og revurderes årligt. Overstiger restværdien aktivets regnskabsmæssige værdi, ophører afskrivning.

Ved ændring i afskrivningsperioden eller restværdien indregnes virkningen for afskrivninger fremadrettet som en ændring i regnskabsmæssigt skøn.

Materielle anlægsaktiver vedrørende bygasaktiviteten
Anskaffelseskost for aktiver erhvervet 31. december 2001 eller tidligere

Grunde

Grunde måles til den offentlige ejendomsvurdering pr. 1. januar 2002.

Produktions- og distributionsaktiver (netaktiver)

Produktions- og distributionsaktiver måles med udgangspunkt i en standardpris pr. aktiv pr. 1. januar 2002. Tilsvarende er der fastsat en forventet brugstid for et nyt aktiv. For hvert aktiv skønnes restlevetiden og ved at fratække denne fra den forventede brugstid på et nyt aktiv, kan der beregnes et investeringstidspunkt. Afskrivningsgrundlaget for et aktiv er genanskaffelsesprisen (standardprisen) på opgørelsestidspunktet. Målingen af aktivet på opgørelsestidspunktet beregnes ved at trække lige store årlige afskrivninger fra afskrivningsgrundlaget for den tid, aktivet beregningsmæssigt har været i brug. Herved opgøres den værdi, hvormed aktivet indregnes i årsrapporten.

Anskaffelseskost for aktiver erhvervet 1. januar 2002 eller senere

Grunde, tekniske anlæg og maskiner samt netaktiver anskaffet efter 1. januar 2002 måles til kostpris med fradrag af akkumulerede af- og nedskrivninger.

Kostprisen omfatter anskaffelsesprisen og omkostninger, der er knyttet direkte til anskaffelsen indtil det tidspunkt, hvor aktivet er klar til brug.

Der foretages lineære afskrivninger over den forventede brugstid, baseret på en vurdering af aktivernes forventede brugstider.

Afskrivningsgrundlaget opgøres under hensyntagen til aktivets restværdi efter afsluttet brugstid og reduceres med eventuelle nedskrivninger. Afskrivningsperioden og restværdien fastsættes på anskaffelsestidspunktet og revurderes årligt. Overstiger restværdien aktivets regnskabsmæssige værdi, ophører afskrivning.

Ved ændring i afskrivningsperioden eller restværdien indregnes virkningen for afskrivninger fremadrettet som en ændring i regnskabsmæssigt skøn.

Forudbetalte anlæg

Forudbetalte anlæg omfatter andel af produktionsanlæg, som der er modtaget forudbetaling for fra koncernens kunder i henhold til indgået leveringsaftale. Vattenfall A/S indgik i januar 2009 tillægsaftale B til aftale om levering af varme fra Amagerværkets Blok 1 (AMV1) med CTR. Tillægsaftalen omfatter forudbetaling vedrørende anlægsomkostninger til etablering af AMV1. Aftalen er overdraget til HOFOR Energiproduktion A/S i forbindelse med selskabets overtagelse af Amagerværket pr. 1. januar 2014.

Forudbetalte anlæg opstod som en reklassifikation fra produktionsanlæg af den del af anskaffelsessummen for AMV1, som CTR allerede har afregnet.

Forudbetalte anlæg behandles regnskabsmæssigt som materielle anlægsaktiver vedrørende varmeaktiviteten, og afskrives lineært over 20 år. Forudbetalingen opstod som modpost til nævnte forudbetaling

fra CTR. Forudbetalingen (inklusive betalte byggerenter) indtægtsføres lineært over kontraktperioden på 20 år.

Afskrivninger

De forventede brugstider for materielle anlægsaktiver er:

- ▶ Bygninger 30-75 år
- ▶ Produktionsanlæg og maskiner (netaktiver) 2-100 år
- ▶ Andre anlæg, driftsmateriel og inventar 3-30 år
- ▶ Forudbetalt anlæg 20 år

Anskaffelser i regnskabsåret afskrives forholdsmæssigt efter det tidspunkt, hvor anskaffelsen er blevet taget i brug. Der afskrives ikke på grunde og materielle anlægsaktiver under udførelse.

Fortjeneste og tab ved salg af materielle anlægsaktiver opgøres som forskellen mellem salgsprisen med fradrag af salgsomkostninger og den regnskabsmæssige værdi på salgstidspunktet. Fortjeneste eller tab indregnes i resultatopgørelsen under andre driftsindtægter henholdsvis andre eksterne omkostninger.

Finansielle anlægsaktiver

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder og associerede virksomheder

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder og associerede virksomheder måles til den forholdsmæssige andel af virksomhedernes indre værdi opgjort efter modervirksomhedens regnskabspraksis med fradrag eller tillæg af urealiserede koncerninterne avancer og tab og med tillæg eller fradrag af resterende værdi af positiv eller negativ goodwill opgjort efter overtagelsesmetoden.

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder og associerede virksomheder med regnskabsmæssig negativ indre værdi måles til 0 kr., og et eventuelt tilgodehavende hos disse virksomheder nedskrives, i det omfang tilgodehavendet er uerholdeligt. I det omfang modervirksomheden har en retlig eller faktisk forpligtelse til at dække en underbalance, der overstiger tilgodehavendet, indregnes det resterende beløb under hensatte forpligtelser

Nettoopskrivning af kapitalandele i tilknyttede virksomheder og associerede virksomheder bindes som reserve for nettoopskrivning efter den indre værdis metode under egenkapitalen, i det omfang den regnskabsmæssige værdi overstiger kostprisen.

Ved køb af virksomheder anvendes overtagelsesmetoden, jf. beskrivelse ovenfor under opgørelse af goodwill.

Andre tilgodehavender, værdipapirer og kapitalandele

Andre tilgodehavender, værdipapirer og kapitalandele måles til kostpris. Værdireguleringer indregnes i resultatopgørelsen under finansielle poster.

Regnskabsposten indeholder desuden forrentningsretten (forrentningsgrundlaget) i HOFOR Fjernvarme P/S.

Værdiforringelse af anlægsaktiver

Den regnskabsmæssige værdi af immaterielle og materielle anlægsaktiver samt kapitalandele i dattervirksomheder og associerede virksomheder vurderes årligt for indikationer på værdiforringelse, ud over det som udtrykkes ved afskrivning.

Foreligger der indikationer af værdiforringelse, foretages nedskrivningstest af hvert enkelt aktiv henholdsvis grupper af aktiver. I givet fald tages hensyn til særlig forsyningslovgivning m.v. Der foretages nedskrivning til genindvindingsværdien, hvis denne er lavere end den regnskabsmæssige værdi.

Som genindvindingsværdi anvendes den højeste værdi af nettosalgspris og kapitalværdi. Kapitalværdien opgøres som nutidsværdien af de forventede nettopengestrømme fra anvendelsen af aktivet eller aktivgruppen og forventede nettopengestrømme ved salg af aktivet eller aktivgruppen efter endt brugstid.

Det er alene indikationer på værdiforringelser, der relaterer sig begivenheder indtrådt efter aktivernes anskaffelse, som udløser nedskrivningstest.

Omsætningsaktiver

Varebeholdninger

Varebeholdninger måles til kostpris efter FIFO-metoden. Er nettorealisationsværdien lavere end kostprisen, nedskrives til denne lavere værdi.

Kostprisen for råvarer og hjælpematerialer omfatter anskaffelsespris med tillæg af hjemtagelsesomkostninger.

Nettorealisationsværdien for varebeholdninger opgøres som salgspris med fradrag af færdiggørelsesomkostninger og omkostninger, der afholdes for at effektuere salget. Nettorealisationsværdien for varebeholdninger fastsættes under hensyntagen til omsættelighed, ukurans og udvikling i forventet salgspris.

Tilgodehavender

Tilgodehavender måles til amortiseret kostpris.

Der foretages nedskrivning til imødegåelse af tab, hvor der vurderes at være indtruffet en objektiv indikation på, at et tilgodehavende eller en portefølje af tilgodehavender er værdiforringet. Hvis der foreligger en objektiv indikation på, at et individuelt tilgodehavende er værdiforringet, foretages nedskrivning på individuelt niveau.

Underdækning/overdækning

Underdækning/overdækning i relation til varmeaktiviteten

Varmeaktiviteten er underlagt det særlige "hvile-i-sig-selv" princip i henhold til varmforsyningsloven. Princippet medfører, at årets over- eller underdækning, opgjort som årets resultat efter varmforsyningsloven i forhold til opkrævede priser, skal tilbageføres eller kan opkræves hos forbrugerne ved indregning i efterfølgende års priser. Årets over- eller underdækning indregnes derfor som en regulering i omsætningen. Den akkumulerede over- eller underdækning efter varmforsyningslovens regler er udtryk for et mellemværende med forbrugeren og indregnes i balancen under gæld eller tilgodehavender.

Underdækning/overdækning i relation til vand- og spildevandsaktiviteterne

Reguleringsmæssig underdækning

Såfremt de hos forbrugerne opkrævede beløb er mindre end omkostningerne ved vand- og spildevandforsyningsaktiviteterne, indregnes forskellen i balancen som et tilgodehavende i det omfang underdækningen forventes opkrævet.

Reguleringsmæssig overdækning

Overstiger de hos forbrugerne opkrævede beløb indtægtsrammen for vand- og spildevandforsyningsaktiviteterne, indregnes forskellen i balancen som en gældsforpligtelse.

Igangværende arbejder for fremmed regning

Igangværende arbejder for fremmed regning måles til salgsværdien af det udførte arbejde. Salgsværdien måles på baggrund af færdiggørelsesgraden på balancedagen og de samlede forventede indtægter på det enkelte igangværende arbejde.

Når salgsværdien på en entreprise ikke kan opgøres pålideligt, måles salgsværdien til de medgåede omkostninger eller nettorealisationsværdien, såfremt denne er lavere.

Det enkelte igangværende arbejde indregnes i balancen under tilgodehavender eller gældsforpligtelser, afhængig af om nettoværdien af salgsværdien med fradrag af acontofaktureringer og forudbetalinger er positiv eller negativ.

Omkostninger i forbindelse med salgsarbejde og opnåelse af kontrakter indregnes i resultatopgørelsen i takt med at de afholdes.

Periodeafgrænsningsposter

Periodeafgrænsningsposter, indregnet under aktiver, omfatter afholdte omkostninger vedrørende efterfølgende regnskabsår.

Egenkapital

Reserve for nettoopskrivning efter den indre værdis metode

Reserve for nettoopskrivning efter indre værdis metode i modersels-

skabets årsregnskab omfatter nettoopskrivning af kapitalandele i datter- og associerede virksomheder i forhold til kostprisen.

Hensatte forpligtelser

Hensatte forpligtelser omfatter forventede omkostninger til pensionsforpligtelser, oprydningsforpligtelser, earn out forpligtelser vedrørende vindmøller samt medfinansieringsforpligtelser m.v. Hensatte forpligtelser indregnes, når virksomheden som følge af en tidligere begivenhed har en retlig eller faktisk forpligtelse, og når det er sandsynligt, at indfrielse af forpligtelsen vil medføre et forbrug af virksomhedens økonomiske ressourcer.

Selskabsskat og udskudt skat

Modervirksomheden er, som partnerselskab, ikke et selvstændigt skattesubjekt.

Aktuelle skatteforpligtelser og tilgodehavende aktuel skat indregnes i balancen som beregnet skat af årets skattepligtige indkomst, reguleret for skat af tidligere års skattepligtige indkomster samt for betalte aconto skatter.

Skyldige og tilgodehavende sambeskatningsbidrag indregnes i balancen som "Tilgodehavende selskabsskat" eller "Skyldig selskabsskat".

Udskudt skat måles efter den balanceorienterede gælds metode af alle midlertidige forskelle mellem regnskabsmæssig og skattemæssig værdi af aktiver og forpligtelser. Der indregnes dog ikke udskudt skat af midlertidige forskelle vedrørende ikke-skattemæssigt afskrivningsberettiget goodwill og kontorejendomme samt andre poster, hvor midlertidige forskelle er opstået på anskaffelsestidspunktet uden at have effekt på resultat eller skattepligtig indkomst. I de tilfælde, hvor opgørelse af skatteværdien kan foretages efter alternative beskatningsregler, måles udskudt skat på grundlag af den planlagte anvendelse af aktivet henholdsvis afvikling af forpligtelsen.

Udskudte skatteaktiver, herunder skatteværdien af fremførselsberettigede skattemæssige underskud, indregnes med den værdi, hvortil de forventes at blive anvendt, enten ved udligning i skat af fremtidig indtjening eller ved modregning i udskudte skatteforpligtelser inden for samme juridiske skatteenhed og jurisdiktion.

Der foretages regulering af udskudt skat vedrørende foretagne eliminerings af urealiserede koncerninterne avancer og tab.

Udskudt skat måles på grundlag af de skatteregler og skattesatser i de respektive lande, der med balancedagens lovgivning vil være gældende, når den udskudte skat forventes udløst som aktuel skat.

Ændring i udskudt skat som følge af ændringer i skattesatser indregnes i resultatopgørelsen.

Gældsforpligtelser

Finansielle gældsforpligtelser indregnes ved lånoptagelse til det modtagne provenu efter fradrag af afholdte transaktionsomkostninger. I efterfølgende perioder indregnes de finansielle forpligtelser til amortiseret kostpris, der svarer til den kapitaliserede værdi ved anvendelse af den effektive rente, så forskellen mellem provenuet og den nominelle værdi indregnes i resultatopgørelsen over låneperioden.

Øvrige gældsforpligtelser, som omfatter gæld til leverandører, tilknyttede virksomheder samt anden gæld, måles til amortiseret kostpris, hvilket sædvanligvis svarer til nominal værdi.

Forudbetalinger fra kunder

Forudbetalinger fra koncernens kunder (varmedistributører) vedrører modtaget forudbetaling i henhold til indgået leveringsaftale. Der henvises til omtalen af forudbetalte anlæg og forudbetalinger under materielle anlægsaktiver.

Forudbetalinger fra koncernens kunder vedr. AMV1 vedrører modtaget forudbetaling i henhold til indgået leveringsaftale. Forudbetalingen (inklusive betalte byggerenter) indtægtsføres lineært over kontraktperioden på 20 år.

Forudbetalinger fra selskabets kunder (AMV4) indtægtsføres i takt med, at der erhverves endelig ret til de modtagne betalinger. Dette sker lineært fra AMV4's ibrugtagningstidspunkt og indtil den korteste periode af enten AMV4's levetid eller den indgåede aftale om de foretagne betalinger.

Uafregnede forbrugsleverancer

Årets forventede omsætning fra salg af fjernvarme, bygas, vand, spildevand samt rensningsydelser er beregnet på grundlag af leverede mængder i forsyningsområderne, historiske forbrugsdata, nettab og de for året fastsatte tariffer. Årets forventede omsætning fra salg af fjernvarme, bygas, vand, spildevand samt rensningsydelser sammenholdes med den fakturerede mængde, og forskellen er årets ikke fakturerede mængde (uafregnede forbrugsleverancer). Dette beløb reguleres i omsætningen og medtages som enten et tilgodehavende eller som en forpligtelse.

Periodeafgrænsningsposter

Periodeafgrænsningsposter, der er indregnet under forpligtelser, omfatter modtagne betalinger vedrørende indtægter i de efterfølgende år.

Posten omfatter modtagne betalinger til finansiering af reinvesteringer og modningsomkostninger i HOFOR Energiproduktion A/S. Betalingerne periodiseres over 5 år fra tidspunktet for opstart af afskrivning på de anlæg som betalingerne har finansieret. Perioden er fastsat på basis af regulatoriske forhold på området.

Posten omfatter endvidere tilslutningsafgifter/investeringsbidrag fra aftaler, hvor HOFOR Fjernkøling A/S har aftalt en leveringsperiode med kunderne og har eneret på levering. Bidragene periodiseres over 15 år. Perioden er fastsat ud fra en gennemsnitsbetragtning.

Periodeafgrænsningsposter er præsenteret under henholdsvis kort- og langfristet gæld afhængig af, hvornår der foretages indtægtsførelse.

Pengestrømsopgørelse

Pengestrømsopgørelsen viser koncernens pengestrømme fordelt på drifts-, investerings- og finansieringsaktiviteter for året, årets forskydning i likvider og koncernens likvider ved årets begyndelse og slutning.

Likviditetsvirkningen af køb og salg af virksomheder vises separat under pengestrømme fra investeringsaktivitet. I pengestrømsopgørelsen indregnes pengestrømme vedrørende købte virksomheder fra anskaffelsestidspunktet, og pengestrømme vedrørende solgte virksomheder indregnes frem til salgstidspunktet.

Pengestrøm fra driftsaktivitet

Pengestrømme fra driftsaktivitet opgøres som årets resultat reguleret for ikke-kontante driftsposter, ændring i driftskapital og betalt selskabsskat.

Pengestrøm fra investeringsaktivitet

Pengestrømme fra investeringsaktivitet omfatter betaling i forbindelse med køb og salg af virksomheder og aktiviteter samt køb og salg af immaterielle, materielle og finansielle anlægsaktiver.

Pengestrøm fra finansieringsaktivitet

Pengestrømme fra finansieringsaktivitet omfatter ændringer i størrelse eller sammensætning af virksomhedens aktiekapital, omkostninger forbundet hermed, optagelse af lån, afdrag på rentebærende gæld og betaling af udbytte til virksomhedsdeltagere.

Likvider

Likvider omfatter likvide beholdninger og kortfristede værdipapirer, som uden hindring kan omsættes til likvide beholdninger, og hvorpå der kun er ubetydelige risici for værdiændringer.

Segmentoplysninger

Koncernens nettoomsætning er opdelt på nedenstående hovedaktiviteter:

- ▶ El-aktiviteter (HOFOR Energiproduktion A/S og HOFOR Vind A/S med dattervirksomheder)
- ▶ Fjernvarme-aktiviteter (HOFOR Fjernvarme P/S samt HOFOR Energiproduktion A/S)
- ▶ Fjernkølings-aktiviteter (HOFOR Fjernkøling A/S og HOFOR DC A/S)

- ▶ Gas-aktiviteter (HOFOR Bygas P/S)
- ▶ Vand-aktiviteter (Dattervirksomhederne ejet af HOFOR Vand Holding A/S bortset fra HOFOR A/S)
- ▶ Spildevands-aktiviteter (Dattervirksomhederne ejet af HOFOR Spildevand Holding A/S bortset fra BIOFOS Holding A/S)
- ▶ Rensnings-aktiviteter (Dattervirksomheder ejet af BIOFOS Holding A/S)
- ▶ Øvrige aktiviteter (HOFOR A/S, HOFOR Forsyning Holding P/S, HOFOR Holding A/S, HOFOR Vand Holding A/S samt HOFOR Spildevand Holding A/S).

Segmentoplysningerne følger koncernens regnskabspraksis, risici og interne økonomistyring. Segmentindtægter omfatter de poster, der direkte kan henføres til det enkelte segment. Intern samhandel finder sted på markedsvilkår.

Nøgletal

Nøgletal er udarbejdet i overensstemmelse med Finansforeningens anbefalinger.

De nøgletal, der er anført i hoved- og nøgletalsoversigten, er beregnet således:

$$\text{Overskudsgrad:} \quad \frac{\text{Resultat af primær drift x 100}}{\text{Nettoomsætning}}$$

$$\text{Bruttomargin:} \quad \frac{\text{Bruttoresultat x 100}}{\text{Nettoomsætning}}$$

$$\text{Aktiver/Egenkapital:} \quad \frac{\text{Samlede aktiver}}{\text{Egenkapital i alt}}$$

$$\text{Resultat til analyseformål:} \quad \text{Ordinært resultat efter skat}$$

$$\text{Egenkapitalforrentning:} \quad \frac{\text{Resultat til analyseformål x 100}}{\text{Gennemsnitlig egenkapital}}$$

HOFOR A/S

Ørestads Boulevard 35

2300 København S

telefon 3395 3395

www.hofor.dk

